

Informatīvais ziņojums Par makroekonomisko situāciju valstī

RĪGA
2015. gada janvāris

Ievads

Ekonomikas ministrija sadarbībā ar Finanšu ministriju ir sagatavojusi divdesmit septīto informatīvo ziņojumu par makroekonomisko situāciju valstī.

Ziņojums sagatavots, pamatojoties uz Ministru kabineta 2008. gada 15. aprīļa sēdes protokola Nr.24 43.§ 6.punktu, kas uzdod Ekonomikas ministrijai sadarbībā ar Finanšu ministriju līdz 2008. gada 15.jūnijam un turpmāk reizi divos mēnešos iesniegt kārtējo ziņojumu Ministru kabinetā par makroekonomisko situāciju valstī. Ziņojuma iesniegšanas termiņi ir precizēti Ministru prezidenta Valda Dombrovska 2009. gada 16. oktobra rezolūcijā Nr.12/SAN-1005/21380, kas uzdod sagatavot kārtējo informatīvo ziņojumu līdz 2009. gada 29. decembrim un nākamās reizi trīs mēnešos.

Saskaņā ar 2008. gada 12. decembra sēdes protokola Nr.94 88.§ 2.punktu, Ekonomikas ministrija, sagatavojot kārtējo informatīvo ziņojumu, ir ņēmusi vērā arī patērētāju, ražotāju un pakalpojumu sniedzēju konjunktūras apsekojumu rezultātus.

Ziņojums ietver kopsavilkumu un 8 nodaļas – ārējā ekonomiskā vide, tekošās situācijas raksturojums reālajā, ārējā un finanšu sektorā, tendences darba tirgū, cenu izmaiņas, kā arī ekonomiskās attīstības prognozes.

Visa skaitliskā informācija un dati, izņemot īpaši norādītajos gadījumos, ir ņemti no Latvijas Republikas Centrālās statistikas pārvaldes vai *Eurostat* datu bāzes. Latvijas Bankas un Finanšu un kapitāla tirgus komisijas dati ir izmantoti maksājumu bilances un monetāro rādītāju aprakstā. Finanšu ministrijas un Valsts kases dati izmantoti valdības finanšu raksturojumā.

Saturs

Attēlu un tabulu saraksts	5
Ekonomiskais stāvoklis: īss kopsavilkums	7
1. Ārējā ekonomiskā vide	8
2. Produkcijas izlaide	12
3. Pieprasījums	26
4. Ārējais sektors	31
5. Valdības finanses un valsts finanšu sektors	35
6. Darba tirgus	40
7. Cenas	43
8. Prognozes	50

Saīsinājumi

ASV	Amerikas Savienotās Valstis
ĀTI	Ārvalstu tiešās investīcijas
EE	Igaunija
ES	Eiropas Savienība
EUR	Eiro, oficiālā Eiropas Savienības naudas vienība
EU-28	Eiropas Savienība (visas 28 dalībvalstis)
IKP	Iekšzemes kopprodukts
LT	Lietuva
LV	Latvija
NVS	Neatkarīgo Valstu Sadraudzība
RCI	Ražotāju cenu indekss
VID	Valsts ieņēmumu dienests

Attēlu un tabulu saraksts

Attēlu un tabulu saraksts.....	5
Ekonomiskais stāvoklis: īss kopsavilkums	7
1. Ārējā ekonomiskā vide.....	8
1.1.tabula. IKP dinamika pa valstīm.....	11
2. Produkcijas izlaide	12
2.1.attēls. IKP dinamika pa ceturkšņiem	16
2.1.tabula. IKP dinamika	16
2.2.attēls. Tautsaimniecības struktūra.....	16
2.3.attēls. Ekonomikas sentimenta indekss	16
2.4.attēls. Nozaru ieguldījums IKP pieaugumā	17
2.5.attēls. Mazumtirdzniecība.....	17
2.6.attēls. Būvniecība.....	18
2.7.attēls. Kravu apgrozījums	18
2.8.attēls. Apstrādes rūpniecība	19
2.9.attēls. Rūpniecības konfidences rādītājs un ražošanas jaudu noslodze	19
2.2.tabula. Apstrādes rūpniecības struktūra un nozaru attīstības tendences	19
2.10.attēls. Apstrādes rūpniecību raksturojošie rādītāji.....	20
2.11.attēls. Pārtikas un dzērienu ražošanu raksturojošie rādītāji	20
2.12.attēls. Vieglo rūpniecību raksturojošie rādītāji	21
2.13.attēls. Kokapstrādi raksturojošie rādītāji	21
2.14.attēls. Papīra ražošanu un izdevējdarbību raksturojošie rādītāji.....	22
2.15.attēls. Ķīmisko rūpniecību un tās saskarnozares raksturojošie rādītāji	22
2.16.attēls. Nemetālisko minerālu izstrādājumu ražošanu raksturojošie rādītāji	23
2.17.attēls. Metālapstrādi raksturojošie rādītāji.....	23
2.18.attēls. Elektrisko un optisko iekārtu ražošanu raksturojošie rādītāji	24
2.19.attēls. Mašīnu un iekārtu ražošanu raksturojošie rādītāji	24
2.20.attēls. Transporta līdzekļu ražošanu raksturojošie rādītāji	25
3. Pieprasījums	26
3.1.tabula. IKP no izlietojuma puses	28
3.1.attēls. Iekšzemes pieprasījuma izmaiņas pa ceturkšņiem	29
3.2.attēls. Privātā patēriņa izmaiņas pa ceturkšņiem	29
3.3.attēls. Sabiedriskā patēriņa izmaiņas pa ceturkšņiem.....	29
3.4.attēls. Investīcijas pamatlīdzekļos pa ceturkšņiem	30
3.5.attēls. Preču un pakalpojumu eksports pa ceturkšņiem	30
3.6.attēls. Preču un pakalpojumu imports pa ceturkšņiem	30
4. Ārējais sektors	31
4.1.attēls. Preču eksports un imports pa mēnešiem	33
4.2.attēls. Pakalpojumu eksports un imports pa mēnešiem	33
4.3.attēls. Maksājumu balance pa ceturkšņiem	34

5. Valdības finanses un valsts finanšu sektors	35
5.1.attēls. Valsts konsolidētā kopbudžeta finansiālie rādītāji	38
5.2.attēls. Nodokļu ieņēmumi.....	38
5.4.attēls. Kredītu % likmes, (atlikumiem, eiro)	39
6. Darba tirgus	40
6.1.attēls. Nodarbinātība	42
6.2.attēls. Bezdarbs.....	42
6.3.attēls. Strādājošo mēneša vidējā bruto darba samaksa	42
7. Cenas	43
7.1.attēls. Patēriņa cenu pārmaiņas.....	45
7.1.tabula. Patēriņa cenu pārmaiņas pa mēnešiem, procentos.....	45
7.2.attēls. Patēriņa cenu indekss grupās un apakšgrupās.....	46
7.3.attēls. Atsevišķu preču un pakalpojumu grupu ietekme uz kopējo patēriņa cenu indeksu	47
7.4.attēls. Saskaņotais patēriņa cenu indekss pa mēnešiem	48
7.5.attēls. Ražotāju cenu pārmaiņas.....	48
7.6.attēls. Ražotāju cenu dinamika apstrādes rūpniecībā	49
7.7.attēls. Patēriņa cenu, ražotāju cenu un tirgus pakalpojumu pievienotās vērtības deflatora izmaiņas	49
8. Prognozes	50
8.1.tabula. IKP dinamika, % pret iepriekšējo gadu	50
8.1.attēls. Darba tirgus attīstības tendences	51
8.2.attēls. Patēriņa cenu tendences	52

Ekonomiskais stāvoklis: īss kopsavilkums

Latvijas ekonomikas izaugsme no 2011. līdz 2013. gadam sasniedza vidēji 4,7% ik gadu, kas bija viena no straujākajām ES. 2014. gadā ekonomikas pieauguma tempi palēninājās, ko noteica tendences ārējā vidē – lēnāka nekā iepriekš gaidīta izaugsme ES, kā arī ekonomiskās situācijas pavājināšanās Krievijā. 2014. gada 3. ceturksnī IKP bija par 2,4% lielāks nekā pirms gada. Kopumā trīs ceturkšņos IKP bija par 2,5% lielāks nekā 2013. gada atbilstošajā periodā.

2014. gadā lielākais devums izaugsmē bija privātajam patēriņam, tomēr tā pieauguma tempi bija lēnāki nekā 2013. gadā – privātais patēriņš 3. ceturksnī bija par 2,1% lielāks nekā pirms gada. 2014. gadā strauji pieauga darba samaksa, bet nodarbinātības kāpums bija lēns. 2014. gada 3. ceturksnī bezdarba līmenis samazinājās līdz 10,6%, bet nodarbinātības līmenis sasniedza 59,3% un bija tikai par 0,3 procentpunktiem augstāks nekā pirms gada. Situācija darba tirgū uzlabosies arī 2015. gadā, vienlaikus sagaidāms, ka uzlabojumi darba tirgū kļūs arvien mērenāki.

Situācija ārējā vidē ietekmē Latvijas uzņēmēju eksporta iespējas – eksporta apjomi 2014. gada deviņos mēnešos bija par 1,8% lielāki nekā pirms gada, bet 3. ceturksnī eksporta apjomi pieauga tikai par 0,3% salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu. 2014. gadā eksportu pozitīvi ietekmēja koksnes un tās izstrādājumu, mehānismu un mašīnbūves, kā arī ķīmiskās rūpniecības preču eksporta pieaugums. Savukārt saruka metālu un to izstrādājumu, minerālo produktu, kā arī vieglās rūpniecības produkcijas eksporta apjomi.

Investīciju dinamika ir mērena, ko ietekmē uzņēmēju nogaidošais noskaņojums saistībā ar pieaugošo nenoteiktību ārējā vidē. Investīciju apjoms 3. ceturksnī bija par gandrīz 2% mazāks nekā pirms gada.

Nozaru griezumā 2014. gadā lielākais devums IKP pieaugumā bija būvniecības, komercpakalpojumu, kā arī tirdzniecības un transporta nozarēm. Savukārt vājais pieprasījums eksporta tirgos bremzē apstrādes rūpniecības izaugsmi un ražošanas apjomi 2014. gadā bija tuvi 2013. gada līmenim. Vienlaikus apstrādes rūpniecības apakšnozarēs attīstības tendences ir ļoti atšķirīgas.

2014. gadā bija vērojams mērens cenu pieaugums. Decembrī 12-mēnešu inflācija bija 0,2%, bet gada vidējā inflācija – 0,6%. Lielākā ietekme uz cenu pieaugumu aizvadītajā gadā bija cenu kāpumam pakalpojumiem, savukārt lielākā samazinošā ietekme bija cenu kritumam degvielai un pārtikai. 2015. gadā vidējais patēriņa cenu līmenis būs augstāks nekā 2014. gadā, ko ietekmēs dažādi piedāvājuma puses faktori. Vienlaikus inflācija būs cieši saistīta ar ārējiem faktoriem – naftas un pārtikas cenu dinamiku pasaulē. Ekonomikas ministrija prognozē, ka 2015. gadā gada vidējā inflācija varētu būt ap 1 procentu.

Latvijas tautsaimniecības turpmākā attīstība joprojām būs cieši saistīta ar eksporta iespējām, tāpēc lielākais Latvijas izaugsmes risks saistīts ar globālās ekonomikas attīstību. Ekonomikas ministrija prognozē, ka IKP pieauguma tempi 2014. gadā būs 2,3%, bet 2015. gadā 2 procenti.

1. Ārējā ekonomiskā vide

Globālā ekonomikas attīstība joprojām ir vāja un dažādos reģionos atšķirīga. Attīstītajās valstīs izaugsmes perspektīvas lēni uzlabojas. Savukārt attīstības valstīs situācija ir nedaudz pasliktinājusies, lai arī izaugsmes tempi tajās joprojām ir salīdzinoši strauji.

Eiropas Savienībā (ES) kopš 2013. gada 2. ceturkšņa IKP atsāka pieaugt, ko lielā mērā sekmēja situācijas uzlabošanās finanšu tirgos. ES 2014. gada 3. ceturksnī IKP pieauga par 0,3%, salīdzinot ar 2. ceturksni (eirozonā – par 0,2%), bet gada laikā IKP pieauga par 1,5% (eirozonā – par 0,8%). Jaunākie konjunktūras apsekojumi liecina, ka ekonomiskās aktivitātes ES pakāpeniski palielinās, tomēr fiskālās problēmas eirozonā joprojām ir aktuālas un sagaidāms, ka ekonomikas atveseļošanās tempi būs mēreni.

Lai arī kopumā ES ekonomiskā situācija stabilizējas, attīstības tendences dalībvalstīs joprojām ir ļoti atšķirīgas. Vācijā pēc 2. ceturksnī vērojamās lejupslīdes 2014. gada 3. ceturkšņa laikā IKP pieauga par 0,1% un bija par 1,2% lielāks nekā pirms gada. Ekonomikas izaugsmi 3. ceturksnī galvenokārt veicinājis iedzīvotāju patēriņš un ārējā tirdzniecība. Lielbritānijā septīto ceturksni pēc kārtas vērojams ekonomisko aktivitāšu pieaugums – 2014. gada 3. ceturkšņa laikā IKP pieauga par 0,7%, bet gada griezumā izaugsme sasniedza 3,2%. IKP kāpumu noteica iekšzemes pieprasījuma pieaugums. Savukārt Francijā 3. ceturksnī IKP apjomi pieauga par 0,3%, bet gada griezumā – par 0,2%. Salīdzinot ar iepriekšējā gada 3. ceturksni, lielākajā daļā ES valstu bija vērojama izaugsme, tajā skaitā arī vairumā jauno ES dalībvalstu – Polijā, Ungārijā, Čehijā, Slovākijā un Baltijas valstīs. Pēc krīzes strauji pieauguma tempi ir vērojami Īrijā. Ekonomiskā situācija pamazām uzlabojas arī krīzes smagāk skartajās Dienvideiropas valstīs – Spānijā, Portugālē un Grieķijā.

Atšķirīgas attīstības tendences vērojamas Eiropas Ziemeļvalstīs – Zviedrijā 2014. gada 3. ceturksnī bija vērojami stabili pieauguma tempi, kamēr Somijā IKP 3. ceturksnī būtībā saglabājās iepriekšējā gada atbilstošā perioda līmenī. Ekonomiskās aktivitātes joprojām bija vājas tādās Dienvideiropas valstīs kā Kipra un Itālija. Šo valstu turpmāko attīstību lielā mērā ietekmēs valstu budžetu konsolidācija un spēja nodrošināt finanšu sektora stabilitāti.

Pēdējos gados **Baltijas valstīs** bija vieni no straujākajiem ekonomikas izaugsmes tempiem ES. Tomēr, palēninoties eksporta kāpumam, ekonomikas izaugsmes tempi ir piebremzējušies. 2014. gada 3. ceturksnī, salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu, Latvijā IKP pieauga par 2,4%, Lietuvā – par 2,7%, bet Igaunijā – par 2,2%. Baltijas valstu ekonomikas izaugsmes pamatā 2014. gadā ir privātais patēriņš.

ASV ekonomikā vērojama stabila izaugsme. 2014. gada 3. ceturkšņa laikā IKP pieauga par 1,2% un bija par 2,7% lielāks nekā pirms gada. Pieauguma tempu uzlabošanās bija saistīta ar privātā patēriņa palielināšanos, kas auga pat straujāk nekā iepriekš tika prognozēts. Tāpat pozitīvu ietekmi uz ekonomiku radīja ASV eksporta, investīciju un valsts izdevumu pieaugums.

Āzijas valstis globālo krīzi bija pārvarējušas veiksmīgāk nekā citu reģionu valstis. Tomēr pēdējā laikā vājais pieprasījums ārējos tirgos ietekmē Āzijas valstu izaugsmes tempus.

2014. gada 3. ceturksnī Japānas IKP bija par 0,5% zemāks nekā iepriekšējā ceturksnī. Salīdzinājumā ar 2013. gada 3. ceturksni IKP samazinājās par 1,2%, piedzīvojot straujāko kritumu kopš 2011. gadā piedzīvotās zemestrīces. Sabiedriskā patēriņa un eksporta pieaugums 3. ceturksnī nebija pietiekams, lai kompensētu privāta patēriņa kritumu. Patēriņa samazināšanos joprojām ietekmē PVN likmes paaugstināšana no 2014. gada 1. aprīļa.

2014. gada 3. ceturksnī Ķīnas ekonomikas izaugsmes tempi gada griezumā sasniedza 7,3%, piedzīvojot lēnāko izaugsmi kopš 2009. gada 1. ceturkšņa. Ekonomikas izaugsmes palēnināšanos noteica zemākas investīcijas nekustamā īpašuma tirgū, kredītu pieauguma tempu samazināšanās, kā arī vājāka rūpniecības izaugsme.

Indijas IKP 2014. gada 3. ceturksnī bija par 5,3% lielāks nekā 2013. gada 3. ceturksnī, kas ir straujākais pieaugums kopš 2011. gada nogales. IKP pieaugumu galvenokārt veicināja straujš komunālo, sociālo un individuālo pakalpojumu, kā arī finanšu, apdrošināšanas, nekustamā īpašuma un uzņēmējdarbības pakalpojumu apjoma kāpums, bet vājāks bija ražošanas pieauguma temps.

NVS reģiona atgūšanās pēc krīzes periodā balstījās uz augstajām resursu cenām un kapitāla plūsmu atjaunošanos.

Krievijā ekonomikas izaugsme palēninās – 2014. gada 3. ceturksnī IKP saglabājās iepriekšējā ceturkšņa līmenī un bija tikai par 0,7% lielāks nekā pirms gada. Pieaugumu galvenokārt noteica kāpums ražošanas un transporta nozarēs, bet privātā patēriņa pieauguma tempi palēninās un tā devums izaugsmē sarūk. Tas ir saistīts ar Krievijas rubļa vērtības kritumu un augošo inflāciju. Nenoteiktā uzņēmējdarbības vide un sankciju rezultātā augošie ierobežojošie kreditēšanas nosacījumi būtiski ietekmē investīciju aktivitātes. Krievijas ārējās tirdzniecības apgrozījums 2014. gada janvārī-oktobrī bija par 3,8% mazāks nekā 2013. gada desmit mēnešos. Šajā laikā Krievijas eksports samazinājās par 1,9%, bet imports samazinājies par 6,8%. Krievijas ekonomiku ietekmē arī pasaules naftas cenu samazināšanās, kas rada būtisku spiedienu uz Krievijas rubli.

Lai arī iepriekš novērotajiem satricinājumiem pasaules finanšu tirgos ir bijis pārejošs raksturs, tomēr ģeopolitiskās spriedzes saasināšanās starp Krieviju un ES/ASV joprojām ir būtisks globālās ekonomikas risks.

2015. gada janvārī Starptautiskais Valūtas fonds ir nedaudz samazinājis **globālās ekonomikas izaugsmes prognozes**. Pēc SVF aplēsēm globālā ekonomika 2014. gadā pieaugs par 3,3% un 2015. gadā – par 3,5%. Pasaules ekonomikai riskus galvenokārt rada deflācija un iespējama ilgstoša vāja izaugsme attīstītajās valstīs, jo īpaši eirozonā un Japānā, izaugsmes palēnināšanās jaunattīstības valstīs, kā arī Krievijas un Ukrainas konflikta ietekme uz reģiona ekonomikas attīstību. Sagaidāms, ka Krievijas ekonomikas lejupslīde 2015. gadā ietekmēs arī izaugsmi kaimiņvalstīs – Austrumeiropā un Somijā. ASV 2014. gadā tiek prognozēta izaugsme par 2,4%, kas,

salīdzinot ar oktobri prognozi, ir palielināta par 0,5 procentpunktiem, savukārt 2015. gadā – par 3,6%. Vienlaikus par 0,2 procentpunktiem ir samazināta eirozonas ekonomikas izaugsmes prognoze – 2014. gadā izaugsme eirozonā varētu sasniegt 0,8%. Savukārt 2015. gadam IKP prognoze samazināta par 0,2 procentpunktiem – eirozonas ekonomika 2015. gadā varētu pieaugt par 1,2%. Eirozonas ekonomikas atgūšanos apgrūtina vairāki faktori, tajā skaitā nepieciešamība būtiski mazināt budžetu deficītus un parādu līmeņus.

Nodaļas turpinājumā tabulā sniegta informācija par Eiropas ekonomiskās zonas valsti, kā arī ASV un Japānas ekonomiku attīstības tendencēm pēdējo astoņu ceturkšņu laikā.

1.1.tabula. IKP dinamika pa valstīm

% pret iepriekšējā gada atbilstošo ceturksni (t/t-4), sezonāli neizlīdzināti dati									% pret iepriekšējo ceturksni (t/t-1), sezonāli izlīdzināti dati							
	2012		2013		2014				2012	2013		2014				
	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III
ES-28	-0,8	-1,4	0,0	0,4	1,1	1,6	1,3	1,5	-0,4	-0,1	0,4	0,3	0,4	0,4	0,2	0,3
Eiro zona	-1,0	-1,8	-0,5	0,0	0,3	1,1	0,6	0,8	-0,4	-0,4	0,3	0,2	0,2	0,3	0,1	0,2
Latvija	3,4	3,1	4,6	4,6	4,4	2,8	2,3	2,4	0,4	2,4	-0,1	1,4	0,7	0,3	0,8	0,5
Lietuva	4,3	3,1	3,7	3,0	3,3	3,3	3,4	2,7	0,6	0,1	1,1	1,1	0,8	0,4	0,9	0,5
Igaunija	3,8	3,9	0,8	0,3	1,7	0,3	2,0	2,2	0,0	1,2	-1,1	0,5	0,9	0,1	0,9	0,4
Austrija	1,6	-0,5	0,0	0,4	0,9	0,6	0,7	-0,1	-0,1	-0,3	0,3	0,3	0,2	0,1	0,0	-0,3
Beļģija	0,0	-0,4	0,3	0,6	0,6	1,2	1,0	0,9	0,1	-0,2	0,2	0,4	0,2	0,4	0,1	0,3
Bulgārija	-0,1	0,2	-0,4	1,2	3,0	1,1	2,1	1,9	-0,2	0,5	0,1	0,7	0,6	0,1	0,3	0,4
Čehija	-1,1	-2,7	-1,4	0,3	0,8	2,6	2,3	2,7	-0,5	-0,8	0,5	0,4	1,1	0,6	0,2	0,4
Dānija	-1,3	-1,5	-0,6	-0,2	0,3	1,2	0,4	1,0	-0,5	0,3	-0,7	0,7	0,2	0,2	0,1	0,4
Francija	0,1	-0,7	0,5	0,7	0,6	0,7	0,1	0,2	-0,2	0,0	0,7	-0,1	0,2	0,0	-0,1	0,3
Grieķija	-4,4	-5,8	-4,2	-2,6	-3,1	-0,4	0,4	1,9	-1,0	-1,8	-0,4	-0,4	-0,3	0,8	0,4	0,7
Horvātija	-2,5	-1,8	-0,5	-0,5	-1,1	-0,6	-0,8	-0,5	-0,5	-0,3	0,4	-0,3	-0,6	0,1	-0,2	0,0
Itālija	-2,3	-2,7	-2,3	-1,4	-1,3	-0,3	-0,6	-0,5	-0,8	-0,9	-0,2	0,0	-0,1	0,0	-0,2	-0,1
Īrija	1,1	0,3	-0,2	1,8	-1,2	4,0	7,3	3,5	:	:	:	:	:	:	:	:
Kipra	-3,6	-5,4	-6,1	-5,0	-4,9	-3,6	-1,9	-1,7	-1,5	-1,7	-1,8	-0,7	-0,6	-0,5	-0,4	-0,3
Lielbritānija	-0,4	0,4	2,2	1,5	2,6	1,8	3,5	3,2	-0,3	0,6	0,6	0,7	0,4	0,6	0,8	0,7
Luksemburga	0,9	2,0	2,4	2,7	1,0	2,5	1,3	4,0	1,6	-0,6	1,7	-0,2	0,1	1,0	0,5	2,3
Malta	3,1	2,3	3,6	2,1	2,1	3,7	3,4	3,8	1,0	-0,3	1,7	-0,1	1,0	0,9	1,3	0,8
Nīderlande	-1,7	-1,8	-1,4	-0,6	1,0	0,0	1,1	1,0	-0,8	0,3	-0,4	0,3	0,6	-0,4	0,6	0,1
Polija	-0,3	0,3	1,1	2,6	2,4	3,7	3,3	3,4	0,0	0,3	0,8	0,9	0,6	1,1	0,7	0,9
Portugāle	-3,5	-3,8	-1,4	-1,1	0,9	0,3	0,6	1,0	-1,6	0,2	0,4	0,1	1,0	-0,4	0,3	0,3
Rumānija	0,8	2,1	1,4	4,2	5,4	4,0	1,4	3,2	:	:	:	:	:	:	:	:
Slovākija	0,3	0,9	1,3	1,5	2,0	2,3	2,6	2,4	:	:	:	:	:	:	:	:
Slovēnija	-3,4	-4,5	-1,3	-0,3	2,1	2,1	2,9	3,2	-1,3	0,1	0,2	0,4	1,3	0,1	1,1	0,7
Somija	-3,1	-3,6	-1,1	-0,2	0,1	0,0	-0,3	0,1	-0,8	0,0	0,0	0,4	-0,2	-0,4	0,4	0,2
Spānija	-2,6	-2,9	-1,6	-0,5	-0,2	0,5	1,1	1,6	-0,8	-0,4	-0,1	0,1	0,3	0,3	0,5	0,5
Ungārija	-2,5	-0,7	1,2	2,2	3,2	3,7	3,9	3,2	-0,4	0,9	0,7	1,0	0,9	0,9	0,8	0,5
Vācija	-0,3	-1,8	0,5	0,8	1,0	2,6	1,0	1,2	-0,4	-0,4	0,8	0,3	0,4	0,8	-0,1	0,1
Zviedrija	-0,3	0,4	0,8	1,4	2,5	1,7	1,9	2,1	-0,4	1,1	-0,3	0,6	1,1	0,2	0,5	0,3
Islande	0,5	0,3	4,5	5,2	3,8	-0,4	2,2	-0,2	:	:	:	:	:	:	:	:
Norvēģija	1,9	-2,9	2,3	2,5	1,2	4,2	0,0	2,1	0,8	-0,3	1,2	0,5	-0,1	0,5	1,1	0,5
Šveice	1,6	1,1	2,3	2,1	2,2	2,5	1,6	1,9	0,4	0,2	1,0	0,3	0,5	0,4	0,3	0,6
ASV	1,6	1,7	1,8	2,3	3,1	1,9	2,6	2,7	0,0	0,7	0,4	1,1	0,9	-0,5	1,1	1,2
Japāna	-0,3	0,1	1,2	2,3	2,5	3,0	-0,2	-1,2	-0,1	1,2	0,8	0,4	-0,1	1,5	-1,9	-0,5

: - nav datu

2. Produkcijas izlaide

Latvija ekonomikas izaugsme no 2011. līdz 2013. gadam sasniedza vidēji 4,7% ik gadu, kas bija viena no straujākajām ES. 2014. gadā ekonomikas pieauguma tempi palēninājās, ko noteica tendences ārējā vidē – lēnāka nekā iepriekš gaidītā izaugsme ES, kā arī ekonomiskās situācijas pavājināšanās Krievijā. 2014. gada 3. ceturksnī IKP bija par 2,4% lielāks nekā pirms gada. Kopumā trīs ceturkšņos IKP bija par 2,5% lielāks nekā 2013. gada atbilstošajā periodā. Lai arī pēdējos gados vērojama ekonomikas izaugsme, IKP joprojām atpaliek no pirms krīzes augstākā līmeņa 2007. gadā.

Vājš pieprasījums eksporta tirgos, galvenokārt ES un NVS valstīs, 2013. gadā piebremzēja **apstrādes rūpniecības** izaugsmi. 2013. gadā ražošanas apjomi apstrādes rūpniecībā bija tikai par 0,1% lielāki nekā pirms gada. Bez vājā pieprasījuma ārējos tirgos apstrādes rūpniecības nozari būtiski ietekmēja arī AS „Liepājas metalurģs” darbības pārtraukšana.

2014. gada vienpadsmit mēnešos apstrādes rūpniecības produkcijas izlaides apjomi bija par 0,3% mazāki nekā pirms gada. Izaugsmi nozarē joprojām ietekmē tendences ārējos tirgos – lēnāka nekā gaidīta ekonomiskā izaugsme ES, kā arī vājā ekonomiskā situācija Krievijā. Apstrādes rūpniecības apakšnozarēs attīstības tendences ir ļoti atšķirīgas.

Vienā no lielākajām apstrādes rūpniecības nozarēm – kokapstrādē ražošanas apjomi 2014. gadā stabili pieaug. Nozares izlaide vienpadsmit mēnešos bija par 7,3% lielāka nekā pirms gada. Stabili palielinās eksporta apjomi un nozares produkcijas pieprasījums iekšējā tirgū.

Straujākais ražošanas apjomu pieaugums 2014. gada vienpadsmit mēnešos bija elektrisko un optisko iekārtu ražošanā. Mērena izaugsme 2014. gadā bija vērojama nemetālisko minerālu izstrādājumu ražošanā, kā arī mašīnu un iekārtu ražošanā.

Lielākajā apstrādes rūpniecības nozarē – pārtikas un dzērienu ražošanā 2014. gada vienpadsmit mēnešos saražotās produkcijas apjomi bija par 0,3% lielāki nekā pirms gada. Pēc sekmīga gada sākuma, pēdējos mēnešos pārtikas rūpniecību ietekmē Krievijas noteiktais pārtikas importa embargo. Ražošanas apjomu samazinājums 2014. gada vienpadsmit mēnešos bija vērojams vieglajā rūpniecībā, kā arī metālapstrādē, ko ietekmēja AS „Liepājas metalurģs” dīkstāve.

2014. gada vienpadsmit mēnešos, salīdzinot ar 2013. gada janvāri-novembri, ražošanas apjomi saruka arī ķīmiskajā rūpniecībā un transportlīdzekļu ražošanā.

2014. gada vienpadsmit mēnešos apstrādes rūpniecības apgrozījums bija par 1,2% mazāks nekā pirms gada. Apgrozījums vietējā tirgū realizētajai produkcijai saruka par 1,3%, bet eksportētai produkcijai – par 1,1%. Kopējo apstrādes rūpniecības apgrozījumu pozitīvi ietekmēja straujais apgrozījuma pieaugums kokapstrādē (par 10,2%). Neliels apgrozījuma kāpums vienpadsmit mēnešos bija vērojams pārtikas un dzērienu ražošanā, ķīmiskajā rūpniecībā un nemetālisko minerālu ražošanā.

Pārējās nozarēs apgrozījums 2014. gada vienpadsmit mēnešos bija mazāks nekā pirms gada. Sevišķi būtiski kopējo apstrādes rūpniecības apgrozījumu ietekmēja kritums metālapstrādē (ietekme par 2,1 procentpunktu).

2014. gada vienpadsmit mēnešos 61,8% no visas apstrādes rūpniecībā saražotās produkcijas tika eksportēta. Vairāk nekā trešdaļa no visas eksportētās produkcijas tika realizēta ES-15 valstu tirgos. Savukārt 30% no eksportētās produkcijas tika realizēti kaimiņvalstīs – Lietuvā un Igaunijā. Eksports uz NVS valstīm veidoja 17 procentus.

Kopš 2012. gada vidus ražošanas jaudu noslodzes līmenis apstrādes rūpniecībā saglabājās 71-72% līmenī. 2014. gada nogalē jaudu noslodzes līmenis palielinājās līdz 73,3%. Savukārt Latvijas ražotāju konfidences novērtējums pēc zināmas stabilitātes iepriekšējos gados, kopš 2014. gada marta ir pasliktinājies. Tas lielā mērā ir saistīts ar notikumiem Ukrainā un ekonomiskās situācijas pasliktināšanos Krievijā.

Pārējās rūpniecības nozarēs (elektroenerģija, gāzes apgāde, siltumapgāde, ieguves rūpniecība) 2013. gadā ražošanas apjomi bija par 3,3% mazāki nekā 2012. gadā. Arī 2014. gada trīs ceturkšņos ražošanas apjomi nozarē saruka – tie bija par 5,3% mazāki nekā pirms gada. Lielā mērā tas bija saistīts ar laika apstākļiem, kā rezultātā tika saražoti mazāki elektroenerģijas un siltumenerģijas apjomi.

Lauksaimniecības un mežsaimniecības nozarē, pēc neliela ražošanas apjomu samazinājuma 2013. gadā (kritums par 0,4%), 2014. gads iesākās pozitīvi – 1.pusgadā ražošanas apjomi nozarē kopumā bija par gandrīz 6% lielāki nekā pirms gada. Savukārt 2014. gada otrajā pusē lauksaimniecības nozari būtiski ietekmēja Krievijas noteiktais pārtikas preču importa ierobežojums. 2014. gada 3. ceturksnī lauksaimniecības un mežsaimniecības nozarē ražošanas apjomi bija par 5,9% mazāki nekā pirms gada.

Pēc apjomīga samazinājuma krīzes laikā izaugsme vērojama **būvniecības nozarē**. 2013. gadā būvniecības apjomi pieauga par 7,5%. Nozares atveseļošanas pamatā veicina publiskie pasūtījumi un ES fondu projekti. 2013. gadā lielāks devums būvniecības nozares attīstībā bija inženierbūvju celtniecības apjomu kāpumam (par 10,5%). Ēku būvniecības apjomi 2013. gadā auga mērenāk (par 3,1%). Pēc straujā būvniecības apjomu kāpuma 2014. gada 1. pusgadā, 3. ceturksnī būvniecības apjomi bija vien par 0,6% lielāki nekā pirms gada. Kopumā 2014. gada trīs ceturkšņos būvniecības apjomi bija par 9,8% lielāki nekā pirms gada. Pieaugumu sekmēja straujais ēku būvniecības apjomu kāpums 2014. gada pirmajā pusē. Savukārt inženierbūvju produkcija, salīdzinot ar pagājušā gada trīs ceturkšņiem, samazinājās par 11,7%. To ietekmēja vietējo cauruļvadu un kabeļu, kā arī ostu būvniecības apjomu samazinājums. Lai arī būvniecības apjomi pēdējo gadu laikā salīdzinoši strauji aug, tomēr tie ievērojami atpaliek no pirmskrīzes augstākā līmeņa.

Transporta un uzglabāšanas nozarē sniegto pakalpojumu apjomi 2013. gadā bija par 1,6% lielāki nekā 2012. gadā. Pretēji tendencēm 2012. gadā, 2013. gadā nozares izaugsmi lielā mērā sekmēja ar autotransportu pārvadāto kravu apgrozījuma pieaugums (par 15,2%). Savukārt dzelzceļā un ostās kravu apjomi 2013. gadā saruka attiecīgi par 7,9% un 6,3%. Transporta un uzglabāšanas nozarē izaugsme tupinās arī 2014. gadā – sniegto pakalpojumu apjomi trīs ceturkšņos bija par 3,2% lielāki nekā pirms gada. Izaugsmi lielā mērā veicina sekmīgā ostu darbība. 2014. gada vienpadsmit mēnešos ostās saņemto un nosūtīto kravu apjomi bija par 6,1% lielāki

nekā pirms gada. Šajā pašā laika periodā ar dzelzceļu pārvadāto kravu apjomi pieauga par 1,7%. 2014. gadā palielinās arī ar autotransportu pārvadāto kravu apjomi.

Tirdzniecības nozarē (ieskaitot izmitināšanas un ēdināšanas pakalpojumus) sniegto pakalpojumu apjomi 2013. gadā pieauga par 4,8%. Nozares izaugsme 2013. gadā veidoja aptuveni 1/5 daļu no kopējās tautsaimniecības izaugsmes. Tirdzniecības nozares apjomi palielinās arī 2014. gadā – trīs ceturkšņos sniegto pakalpojumu apjomi bija par 2,4% lielāki nekā pirms gada.

Tirdzniecības nozares izaugsmi sekmē mazumtirdzniecības apgrozījuma pieaugums. 2013. gadā mazumtirdzniecības apgrozījums palielinājās lēnākos temps nekā 2012. gadā (kāpums par 3,7%). Lielāko daļu no mazumtirdzniecības pieauguma 2013. gadā nodrošināja nepārtikas preču mazumtirdzniecības apgrozījums (kāpums par 5,2%). Pārtikas mazumtirdzniecības apgrozījums 2013. gadā palielinājās par 4,4%, bet degvielas mazumtirdzniecības apjomi samazinājās par 1,3 procentiem.

Mazumtirdzniecības apgrozījums palielinās arī 2014. gadā. Tiesa, gada pirmajos mēnešos mazumtirdzniecības apjoma kāpums bija ļoti mērens, jo saistībā ar eiro ieviešanu patērētāji savos tēriņos bija piesardzīgi. Kopumā vienpadsmit mēnešos mazumtirdzniecības apjomi bija par 3,6% lielāki nekā pirms gada. Nepārtikas preču mazumtirdzniecības apgrozījums šajā laikā bija par 2,7% lielāks nekā pirms gada. Lielākais devums pieaugumā bija apģērbi, apavu un mājsaimniecības elektropreču tirdzniecības pieaugumam, kā arī mazumtirdzniecības apjoma pieaugumam pa pastu un interneta veikalos.

Vairāk nekā 1/3 no kopējā mazumtirdzniecības apgrozījuma veido pārtikas preču tirdzniecība. 2014. gada vienpadsmit mēnešos pārtikas preču mazumtirdzniecības apgrozījums bija par 3,9% lielāks nekā pirms gada.

Savukārt auto degvielas mazumtirdzniecības apgrozījums, pēc samazinājuma 2013. gadā, 2014. gadā palielinās. 2014. gada vienpadsmit mēnešos tas bija par 5,3% lielāks nekā pirms gada. Degvielas mazumtirdzniecības apjoma pieaugumu sekmē degvielas cenas samazināšanās saistībā ar pasaules naftas cenas samazināšanos 2014. gada otrajā pusē.

Vairumtirdzniecības nozares attīstības tendences lielā mērā ietekmē ārējās tirdzniecības aktivitātes. 2013. gadā, palēninoties eksporta un importa pieauguma tempiem, vairumtirdzniecības uzņēmumu apgrozījuma kāpums bija mērens – pieaugums par 5% (faktiskajās cenās). 2014. gada trīs ceturkšņos vairumtirdzniecības apgrozījums bija par 2,7% mazāks nekā iepriekšējā gada 1. ceturksnī.

Pēdējos gados **komercpakalpojumu** nozarēs vērojama stabila izaugsme. 2013. gadā pakalpojumu apjomi pieauga par 6%. 2013. gads bija sekmīgs informācijas un komunikācijas nozarei, izaugsme bija vērojama mākslas, izklaides un atpūtas nozarē, kā arī operācijās ar nekustamajiem īpašumiem.

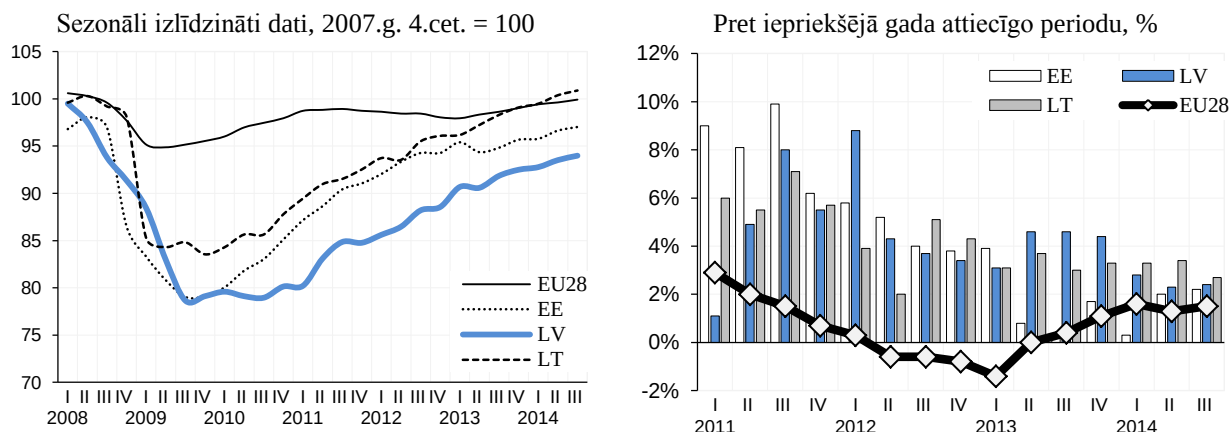
2014. gadā komercpakalpojumu nozarē saglabājās stabila izaugsme, lai arī pieauguma tempi bija mērenāki nekā 2013. gadā. Komercpakalpojumu apjomi 2014. gada trīs ceturkšņos bija par 1,6% lielāki nekā pirms gada. Straujākie pieauguma tempi 2014. gadā bija vērojami finanšu un apdrošināšanas darbībās, kā arī mākslas, izklaides un atpūtas pakalpojumu nozarē. Mērena izaugsme saglabājās informācijas un komunikācijas pakalpojumu nozarē.

Sabiedrisko pakalpojumu nozaru attīstība ir cieši saistīta ar valsts budžeta iespējām.

Palielinoties valdības izdevumiem, 2013. gadā stabils pieaugums bija vērojams arī sabiedrisko pakalpojumu nozarēs – par 3,8%. Arī 2014. gadā nozares apjomi aug – trīs ceturkšņos tie bija par 3,3% lielāki nekā pirms gada.

Nodaļas turpinājumā sniegta detalizētāka statistiskā informācija par iekšzemes kopprodukta dinamiku un produkcijas izlaidi.

2.1.attēls. IKP dinamika pa ceturkšņiem

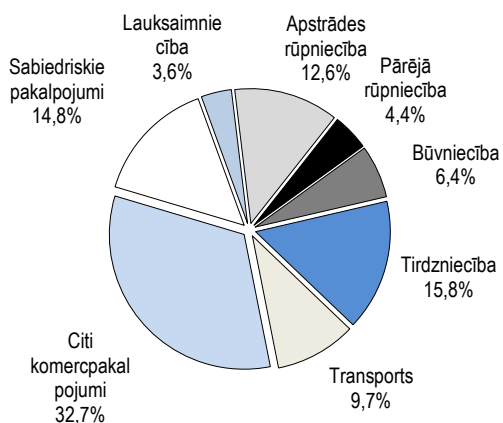

2.1.tabula. IKP dinamika

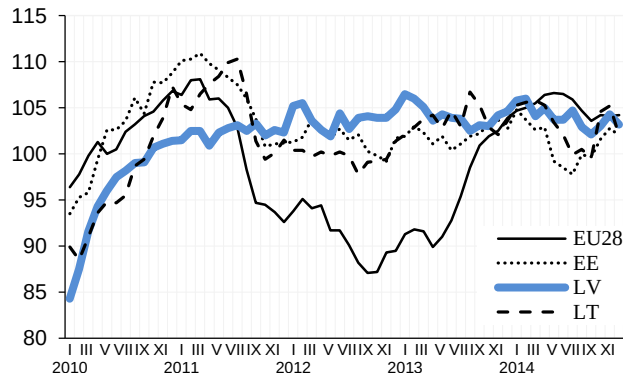
Pieauguma tempi, % pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu, sezonāli neizlīdzināti dati										
	2012	2013	2012	2013	2014					
			IV	I	II	III	IV	I	II	III
Lauksaimniecība, mežsaimniecība	7,5	-0,4	-0,2	1,2	-1,7	-2,0	2,8	8,8	4,0	-5,9
Apstrādes rūpniecība	4,6	0,0	1,5	-4,8	-0,6	2,5	2,6	1,2	0,1	-0,6
Pārējā rūpniecība	-5,5	-3,3	-1,3	-1,4	1,4	-4,1	-8,3	-9,2	-5,4	0,5
Būvniecība	14,5	7,5	8,3	9,8	5,3	11,6	3,9	24,6	15,8	0,6
Tirdzniecība, viesnīcas, restorāni	1,7	4,8	3,4	6,2	5,8	5,2	2,2	2,6	2,2	2,4
Transports un uzglabāšana	6,9	1,6	4,0	2,0	0,5	0,8	3,3	5,1	2,2	2,3
Citi komercpakalpojumi	5,2	6,0	3,7	4,1	6,1	7,2	6,5	2,2	-0,1	2,9
Sabiedriskie pakalpojumi	0,1	3,8	-3,2	1,3	5,0	2,7	5,1	3,3	3,4	3,2
IKP	4,8	4,2	3,4	3,1	4,6	4,6	4,4	2,8	2,3	2,4

Ieguldījums pieaugumā, %										
	2012	2013	2012	2013	2014					
			IV	I	II	III	IV	I	II	III
Lauksaimniecība, mežsaimniecība	0,4	0,0	0,0	0,0	-0,1	-0,1	0,1	0,3	0,2	-0,4
Apstrādes rūpniecība	0,7	0,0	0,3	-0,9	-0,1	0,3	0,4	0,1	0,0	-0,1
Pārējā rūpniecība	-0,3	-0,2	-0,1	-0,1	0,1	-0,2	-0,5	-0,6	-0,3	0,0
Būvniecība	1,0	0,5	0,8	0,4	0,3	0,9	0,3	0,8	1,1	0,1
Tirdzniecība, viesnīcas, restorāni	0,3	0,9	0,8	1,3	1,0	0,9	0,4	0,4	0,4	0,6
Transports un uzglabāšana	0,9	0,2	0,6	0,3	0,1	0,1	0,4	0,5	0,3	0,3
Citi komercpakalpojumi	2,0	2,2	1,7	1,9	2,3	2,2	2,4	0,8	0,0	1,3
Sabiedriskie pakalpojumi	0,0	0,7	-0,7	0,3	1,0	0,4	0,9	0,5	0,6	0,6
IKP	4,8	4,2	3,4	3,1	4,6	4,6	4,4	2,8	2,3	2,4

2.2.attēls. Tautsaimniecības struktūra, 2013. gadā, %

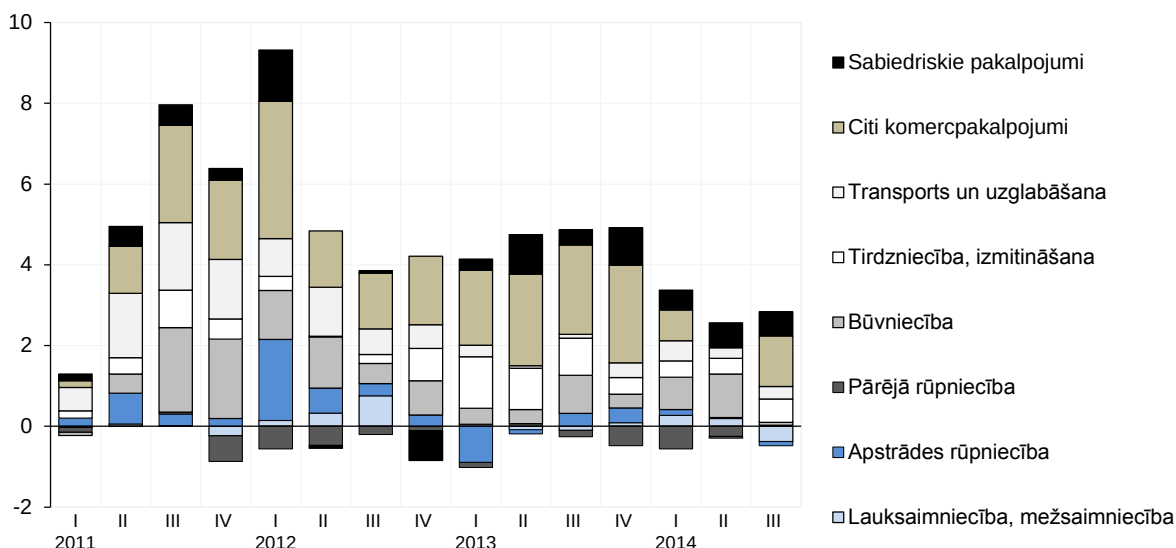

2.3.attēls. Ekonomikas sentimenta indekss, sezonāli izlīdzināti dati

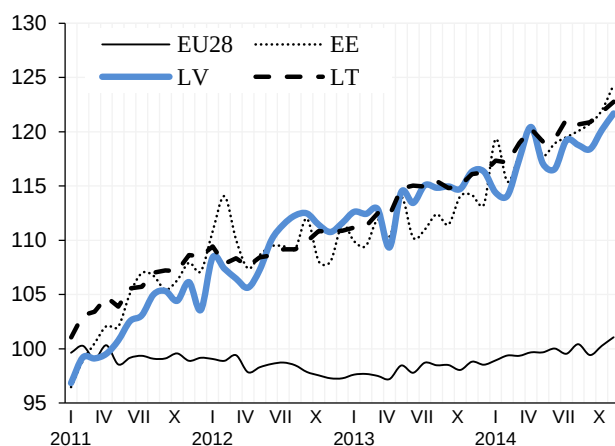
* Ekonomikas sentimenta indeksu aprēķina kā vidējo svērtu lielumu no atbilstošā perioda apstrādes rūpniecības, pakalpojumu, būvniecības, mazumtirdzniecības un patērētāju konfidences rādītājiem.

2.4.attēls. Nozaru ieguldījums IKP pieaugumā

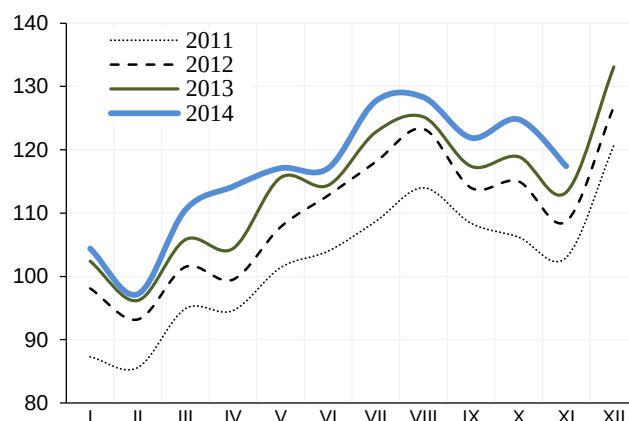

2.5.attēls. Mazumtirdzniecība

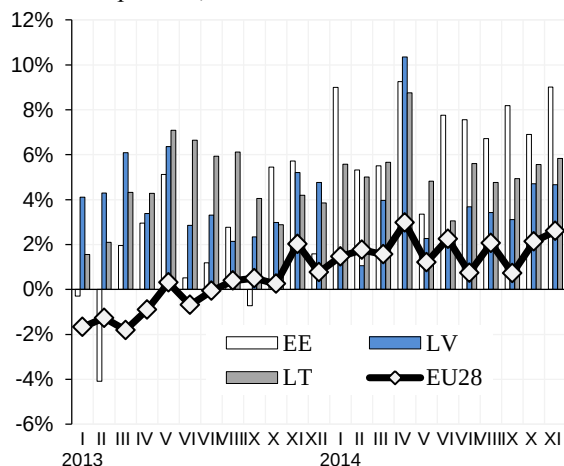
Apgrozījuma indekss, 2010.g. decembris = 100, sezonāli izlīdzināti dati

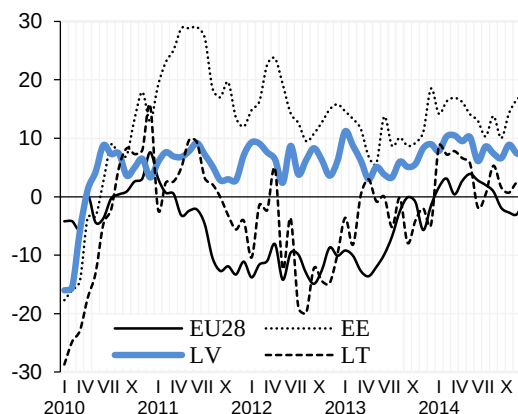
Apgrozījuma indekss, 2010.g. = 100, sezonāli neizlīdzināti dati

Apgrozījuma indekss, % pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, kalendāri izlīdzināti dati

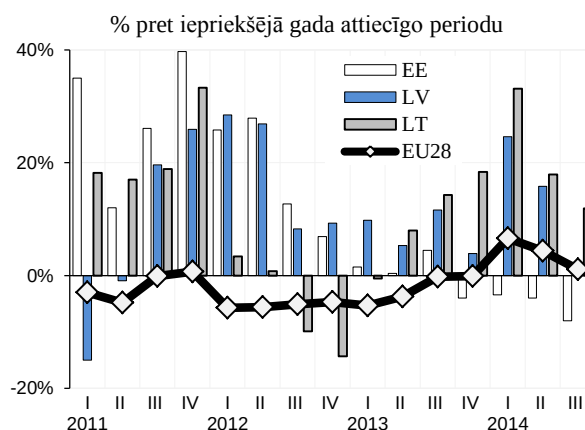
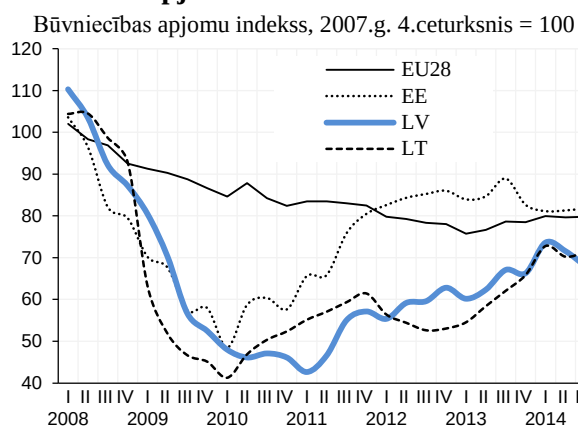
Mazumtirdzniecības konfidences rādītājs*, sezonāli izlīdzināti dati

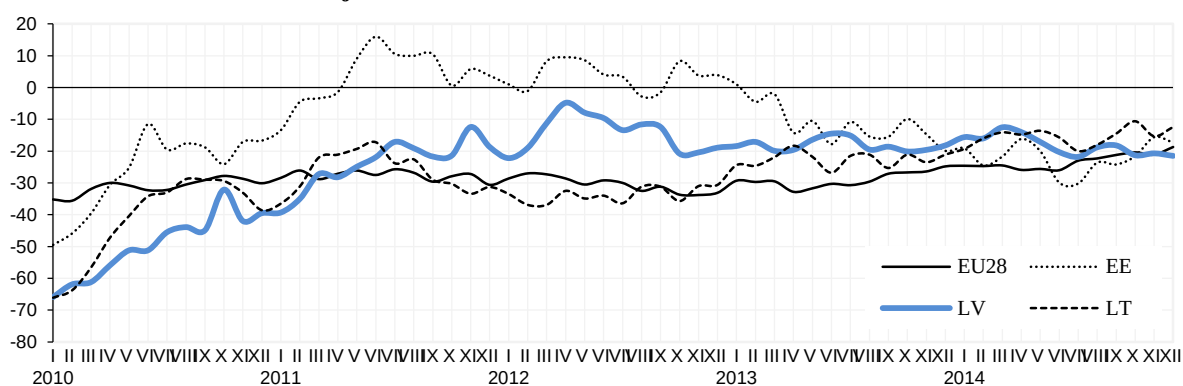
* Mazumtirdzniecības konfidences rādītāju aprēķina kā atbilžu saldo vidējo lielumu uz 3 jautājumiem: par uzņēmuma darbības aktivitāti pēdējos 3 mēnešos, uzņēmuma darbības aktivitāti turpmākajos 3 mēnešos un preču krājumu līmeni (šo rādītāju ņem ar pretēju zīmi). Saldo (bilanci) rēķina kā starpību starp galējo (t.i. pozitīvo un negatīvo) atbilžu īpatsvariem, kas izteikti procentos.

2.6.attēls. Būvniecība

Būvniecības apjomi

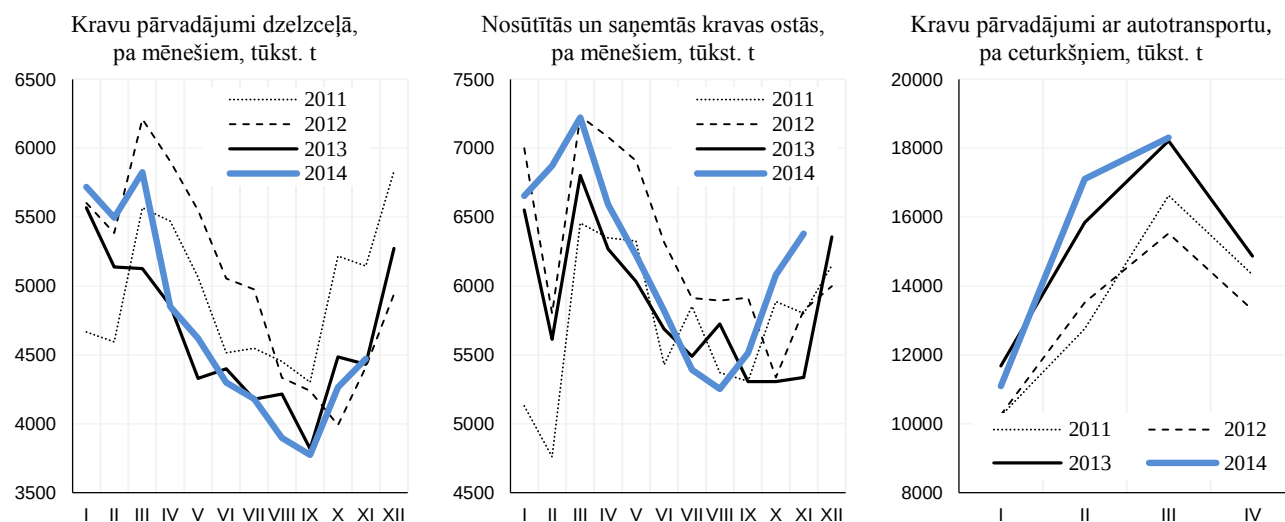

Būvniecības konfidences rādītājs

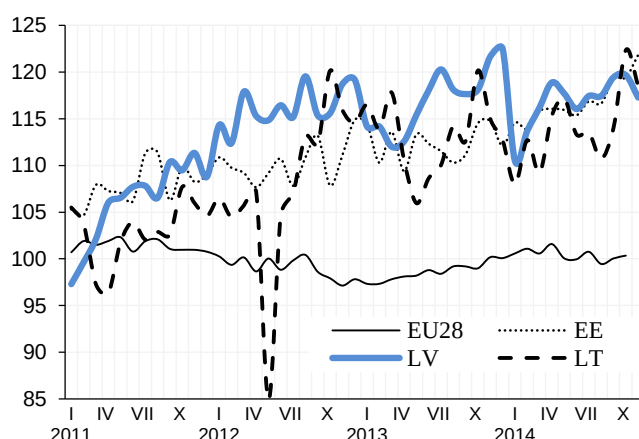
* Būvniecības konfidences rādītāju aprēķina kā atbilžu saldo vidējo lielumu uz diviem jautājumiem: pašreizējais pasūtījumu līmenis un gaidāmā nodarbinātība nākamajos 3 mēnešos. Saldo aprēķina kā starpību starp pozitīvajām un negatīvajām atbildēm, kas izteiktas procentos.

2.7.attēls. Kravu apgrozījums

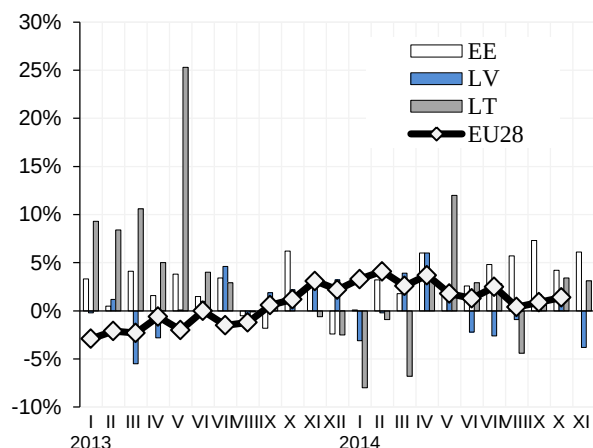

2.8.attēls. Apstrādes rūpniecība

sezonāli izlīdzināti dati, 2010.g. decembris=100

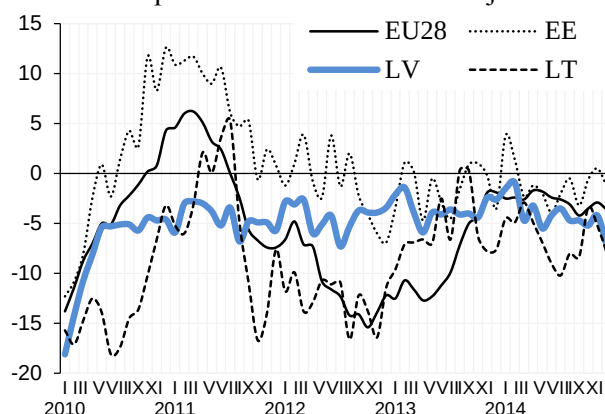

procentos pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, pēc darba dienu skaita izlīdzināti dati

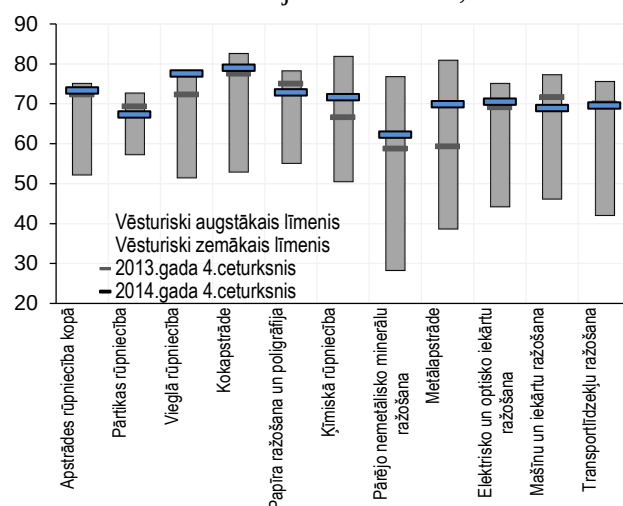
2.9.attēls. Rūpniecības konfidences rādītājs un ražošanas jaudu noslodze

Rūpniecības konfidences rādītājs*

* Rūpniecības konfidences rādītāju aprēķina kā atbilstošu saldo vidējo lielumu uz trim jautājumiem: kopējais produkcijas pieprasījuma līmenis; gaidāmās ražošanas aktivitātes izmaiņas un gatavās produkcijas krājumu līmenis.

Ražošanas jaudu noslodze, %

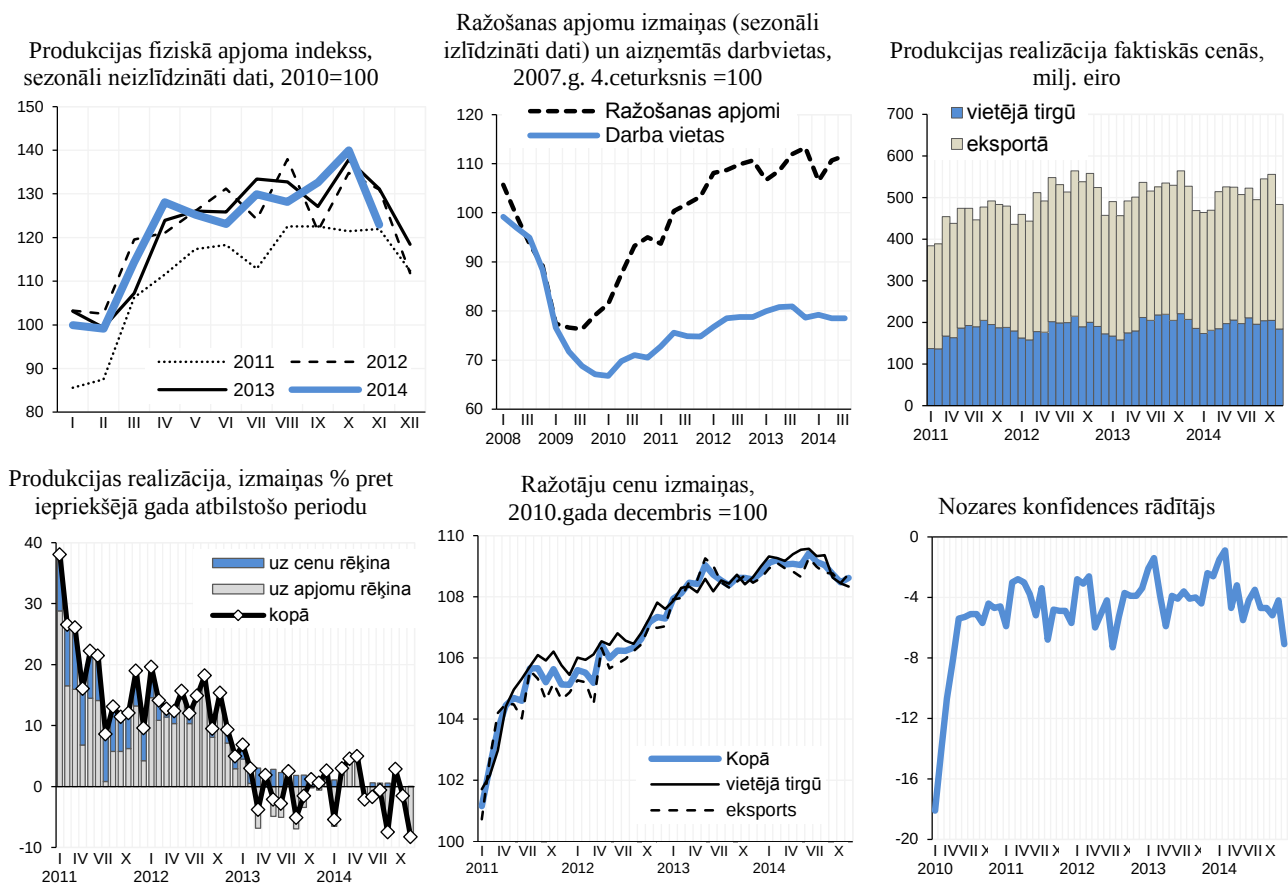

2.2.tabula. Apstrādes rūpniecības struktūra un nozaru attīstības tendences

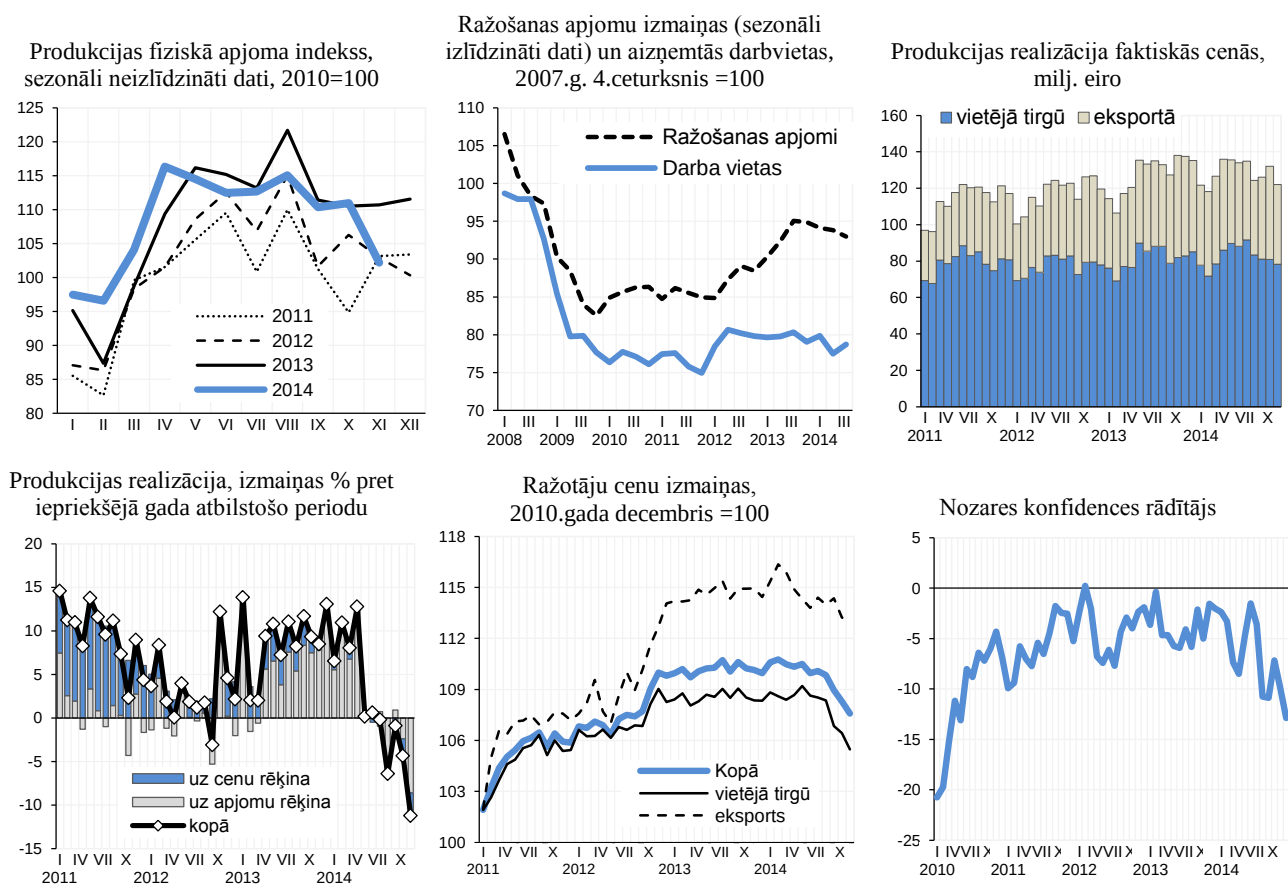
	Struktūra, 2014. gadā* %			Ražošanas apjomu izmaiņas, %**			
	Izlaide	Aizņemto darbavietu skaits	Eksporta īpatsvars realizācijā	2011	2012	2013	2014 I-XI
Apstrādes rūpniecība – kopā	100	100	61,8	11,7	9,3	0,1	-0,3
Pārtikas un dzērienu ražošana	25,3	21,8	35,8	-0,2	2,5	6,0	0,3
Vieglā rūpniecība	4,2	10,7	86,3	19,4	3,0	1,4	-12,9
Kokapstrāde	25,9	20,3	72,9	12,6	5,4	2,7	7,3
Papīra ražošana un poligrāfija	4,4	4,0	60,3	-0,5	10,1	5,6	-0,7
Ķīmiskā rūpniecība	7,6	6,6	76,5	4,4	8,3	-8,7	-1,3
Pārējo nemetālisko minerālu ražošana	6,7	4,5	46,6	24,2	8,6	4,6	0,7
Metālu un metālu izstrādājumu ražošana	9,1	10,0	59,9	28,3	16,3	-17,6	-11,3
Elektrisko un optisko iekārtu ražošana	5,9	3,9	90,6	29,6	19,9	18,4	30,5
Mašīnu un iekārtu ražošana	2,1	3,0	81,3	37,1	8,7	1,4	0,4
Transportlīdzekļu ražošana	3,5	3,2	86,7	37,0	15,8	3,0	-14,7
Pārējās apstrādes rūpniecības nozares	5,3	12,1	57,1	9,5	26,1	-7,6	-11,5

* EM novērtējums, ** izmaiņas, % pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu

2.10.attēls. Apstrādes rūpniecību raksturojošie rādītāji

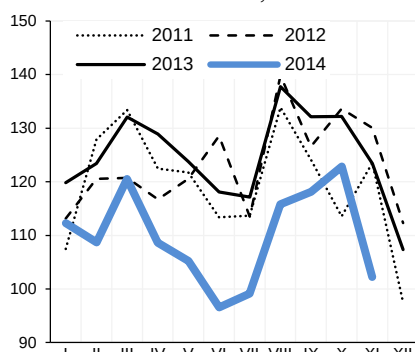

2.11.attēls. Pārtikas un dzērienu ražošanu raksturojošie rādītāji

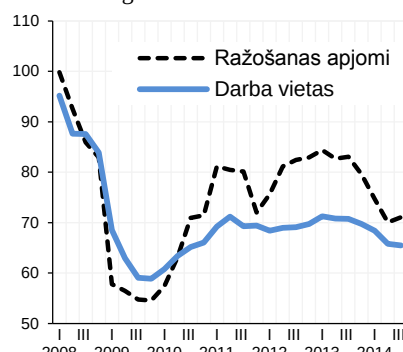

2.12.attēls. Vieglo rūpniecību raksturojošie rādītāji

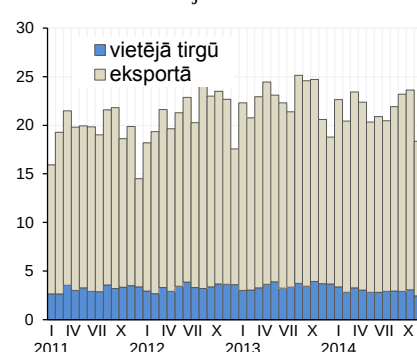
Produkcijas fiziskā apjoma indekss, sezonāli neizlīdzināti dati, 2010=100

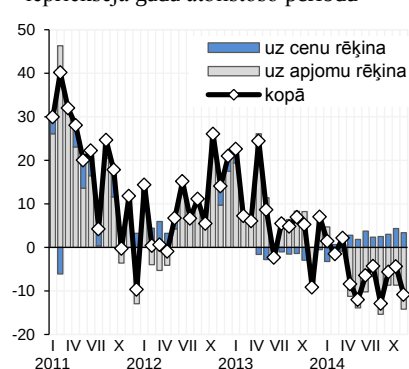
Ražošanas apjomu izmaiņas (sezonāli izlīdzināti dati) un aizņemtās darbvietas, 2007.g. 4.ceturksnis =100

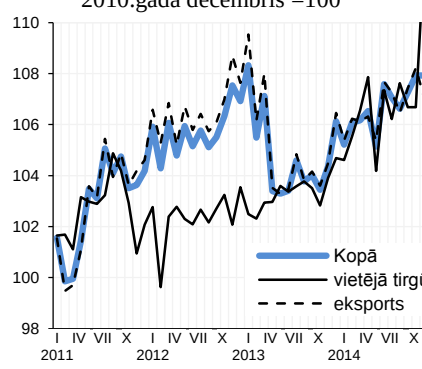
Produkcijas realizācija faktiskās cenās, milj. eiro

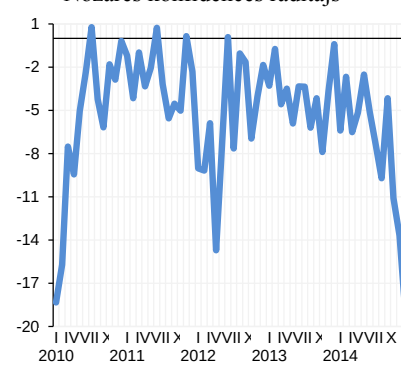
Produkcijas realizācija, izmaiņas % pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu

Ražotāju cenu izmaiņas, 2010.gada decembris =100

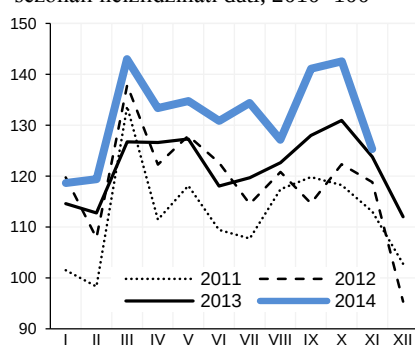

Nozares konfidences rādītājs

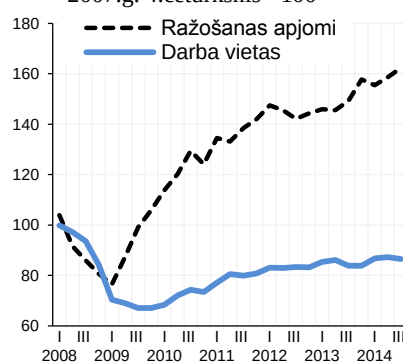

2.13.attēls. Kokapstrādi raksturojošie rādītāji

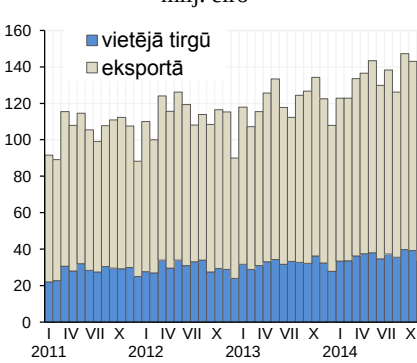
Produkcijas fiziskā apjoma indekss, sezonāli neizlīdzināti dati, 2010=100

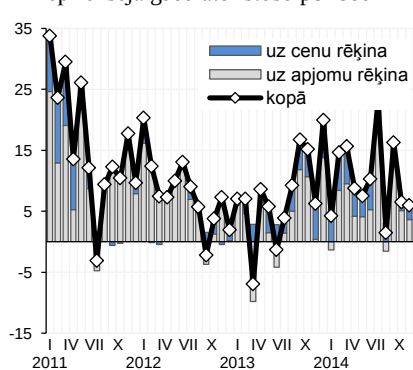
Ražošanas apjomu izmaiņas (sezonāli izlīdzināti dati) un aizņemtās darbvietas, 2007.g. 4.ceturksnis =100

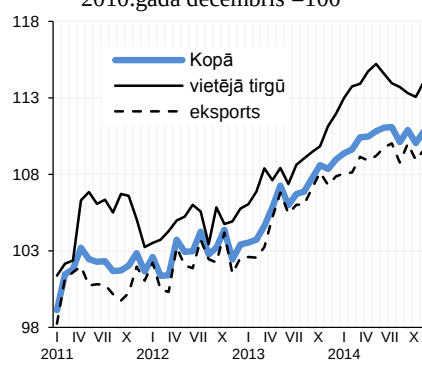
Produkcijas realizācija faktiskās cenās, milj. eiro

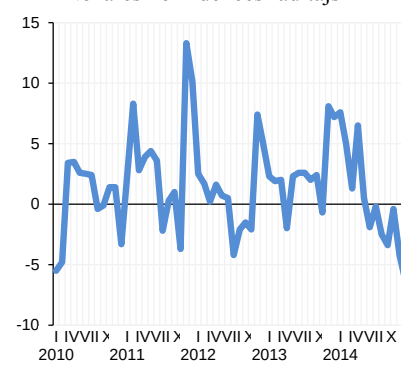
Produkcijas realizācija, izmaiņas % pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu

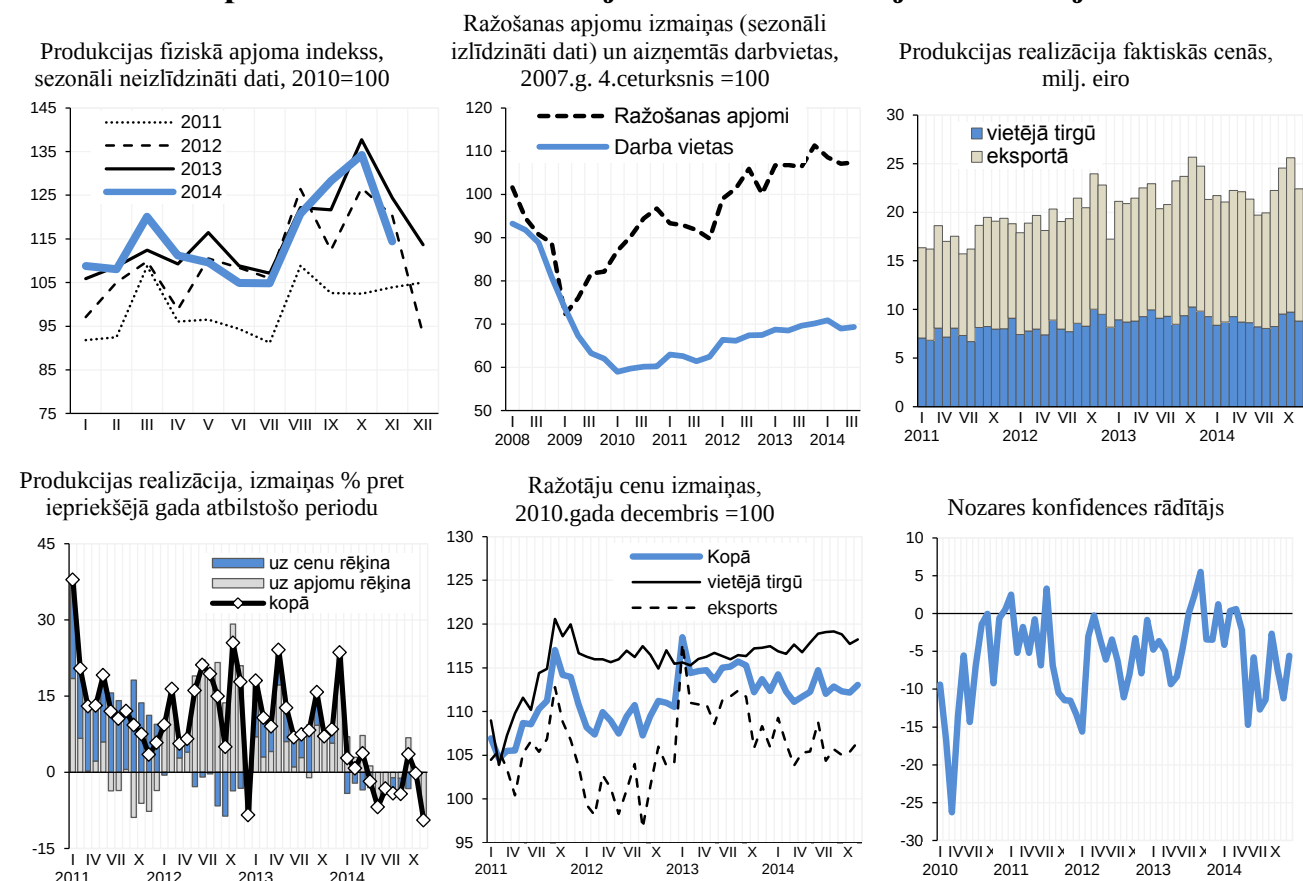
Ražotāju cenu izmaiņas, 2010.gada decembris =100

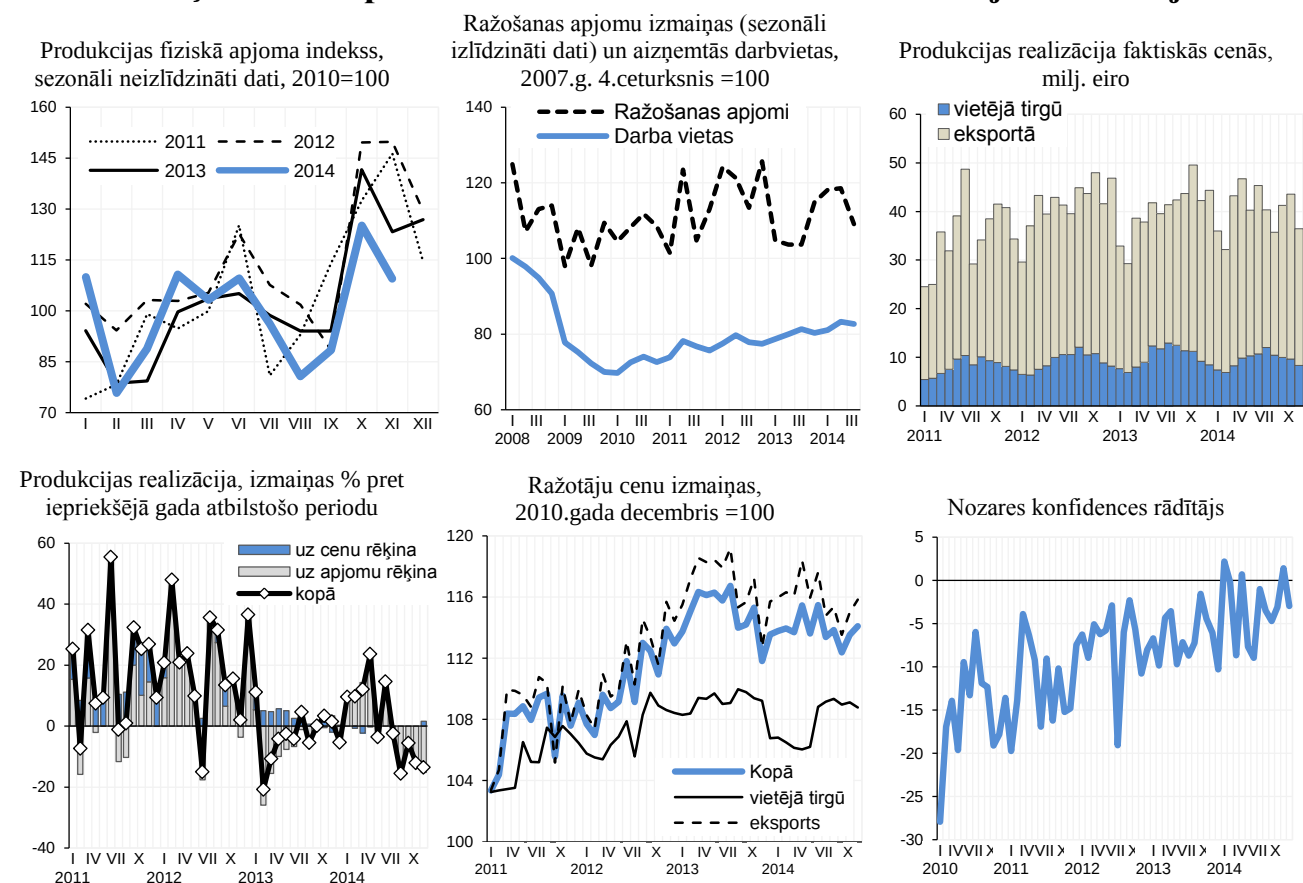
Nozares konfidences rādītājs

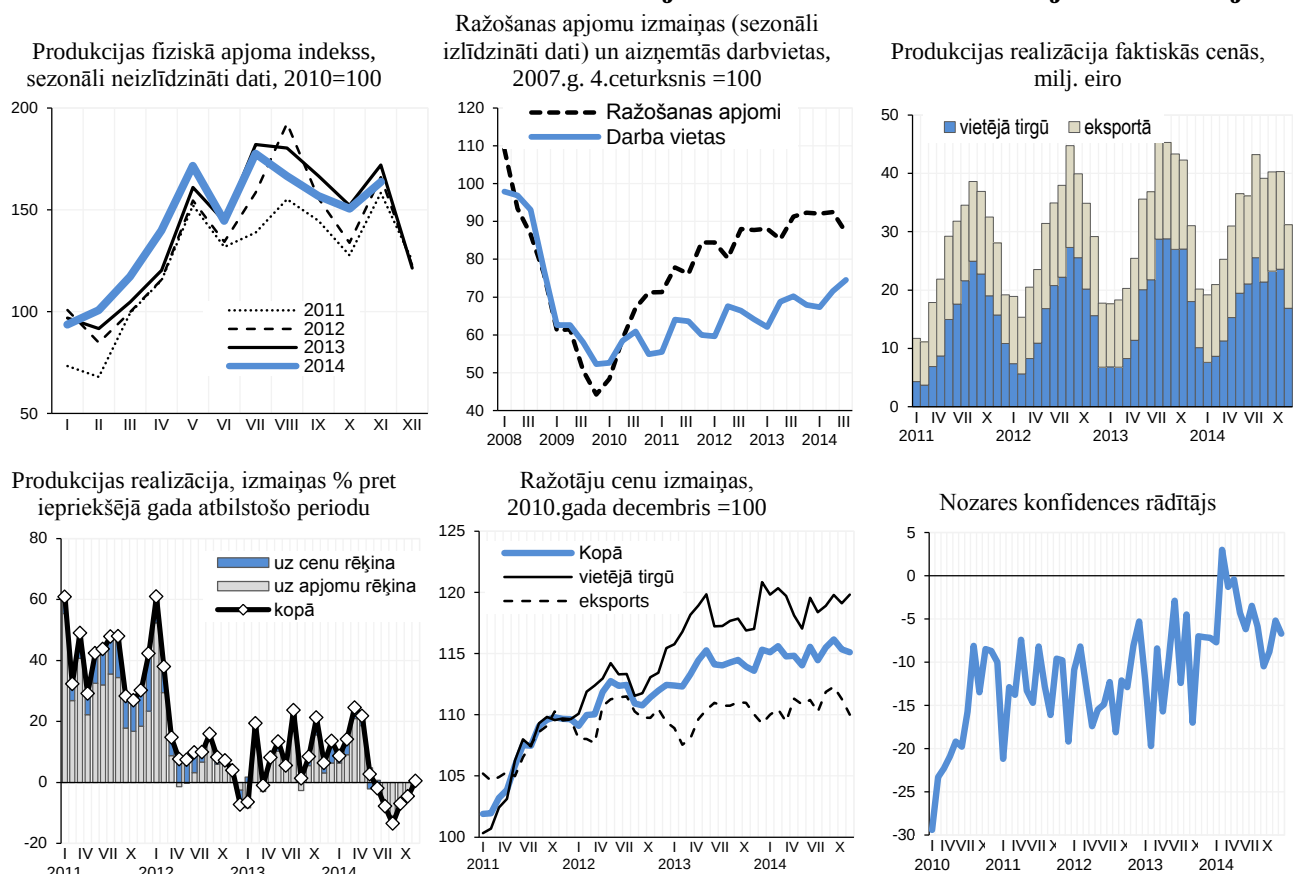
2.14.attēls. Papīra ražošanu un izdevējdarbību raksturojošie rādītāji

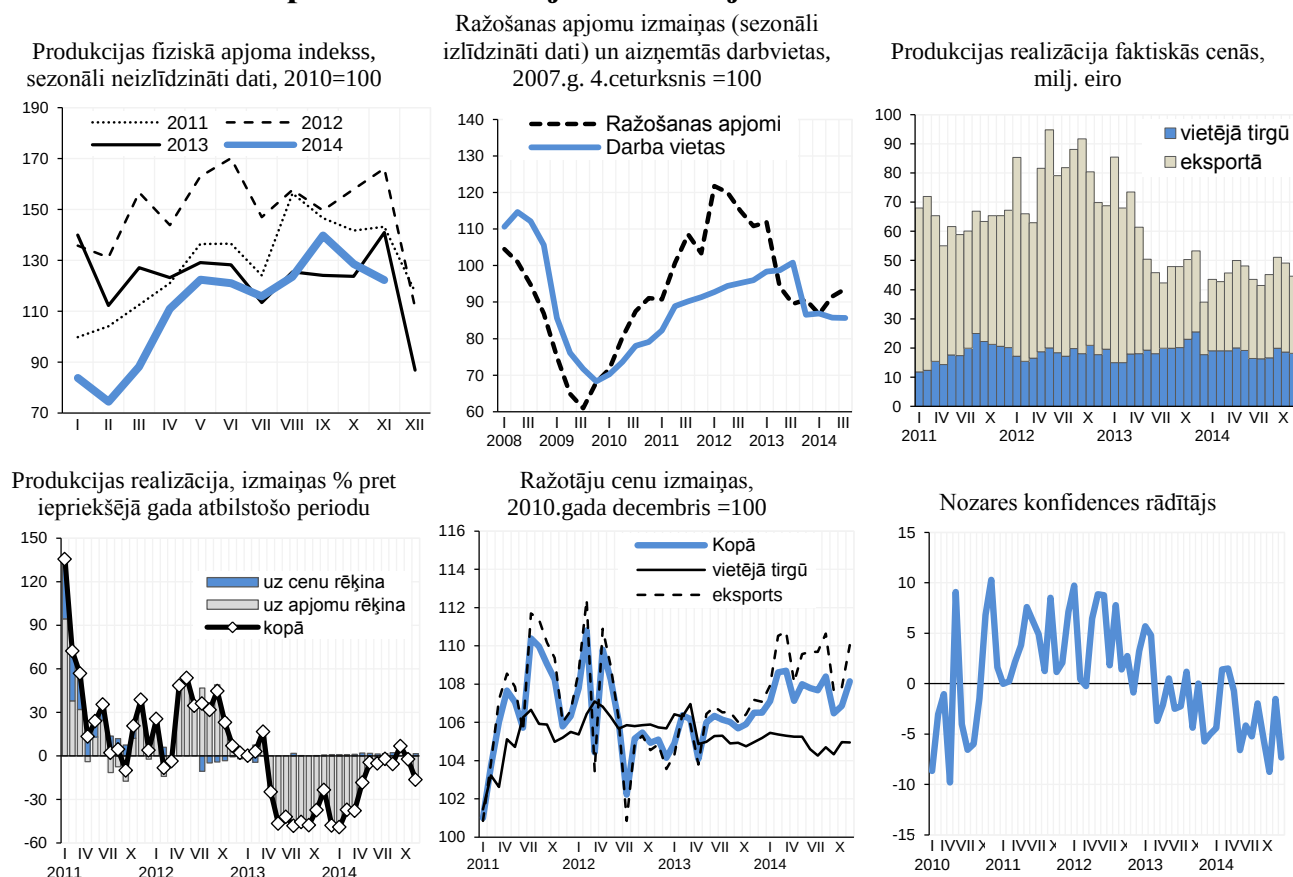
2.15.attēls. Ķīmisko rūpniecību un tās saskarnozares raksturojošie rādītāji

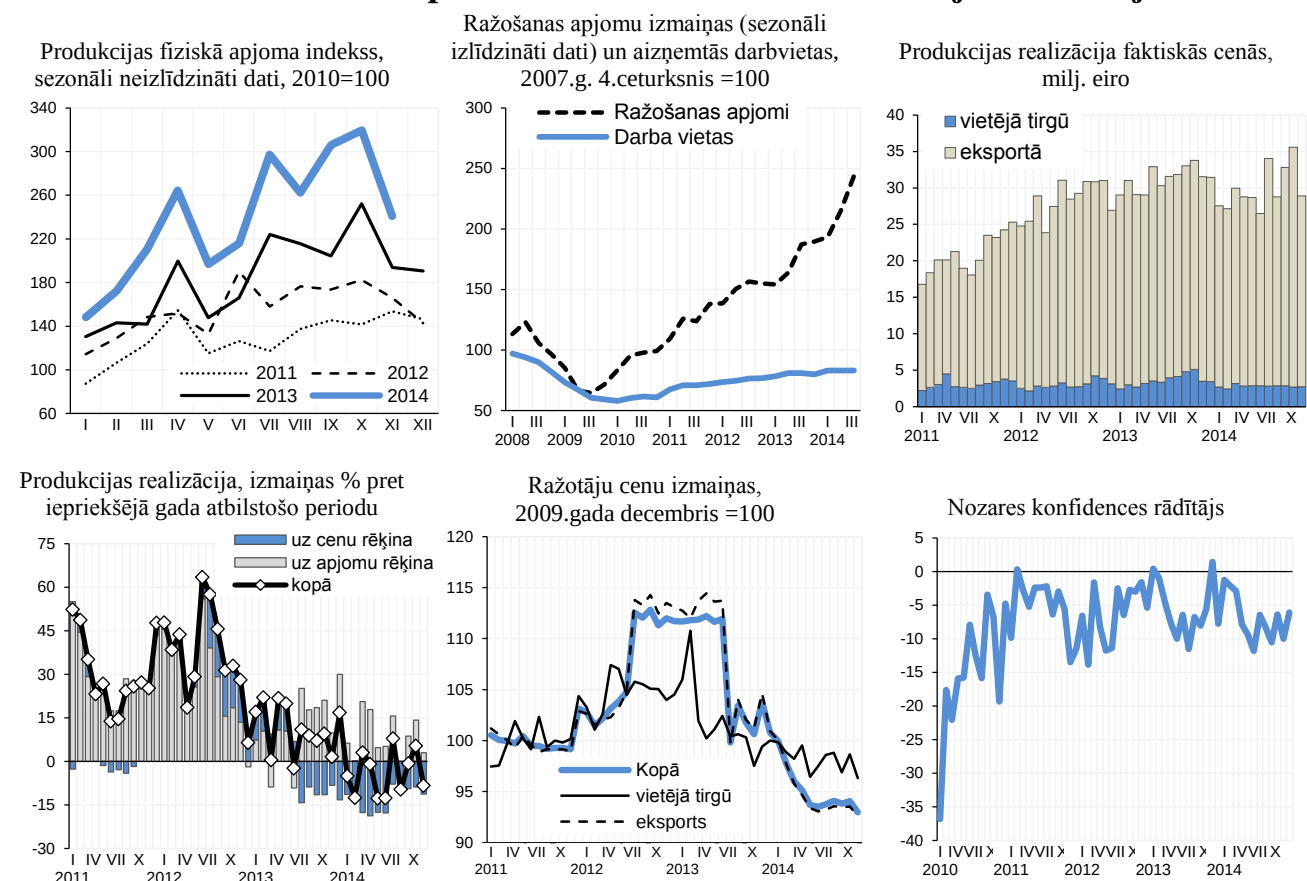
2.16.attēls. Nemetālisko minerālu izstrādājumu ražošanu raksturojošie rādītāji

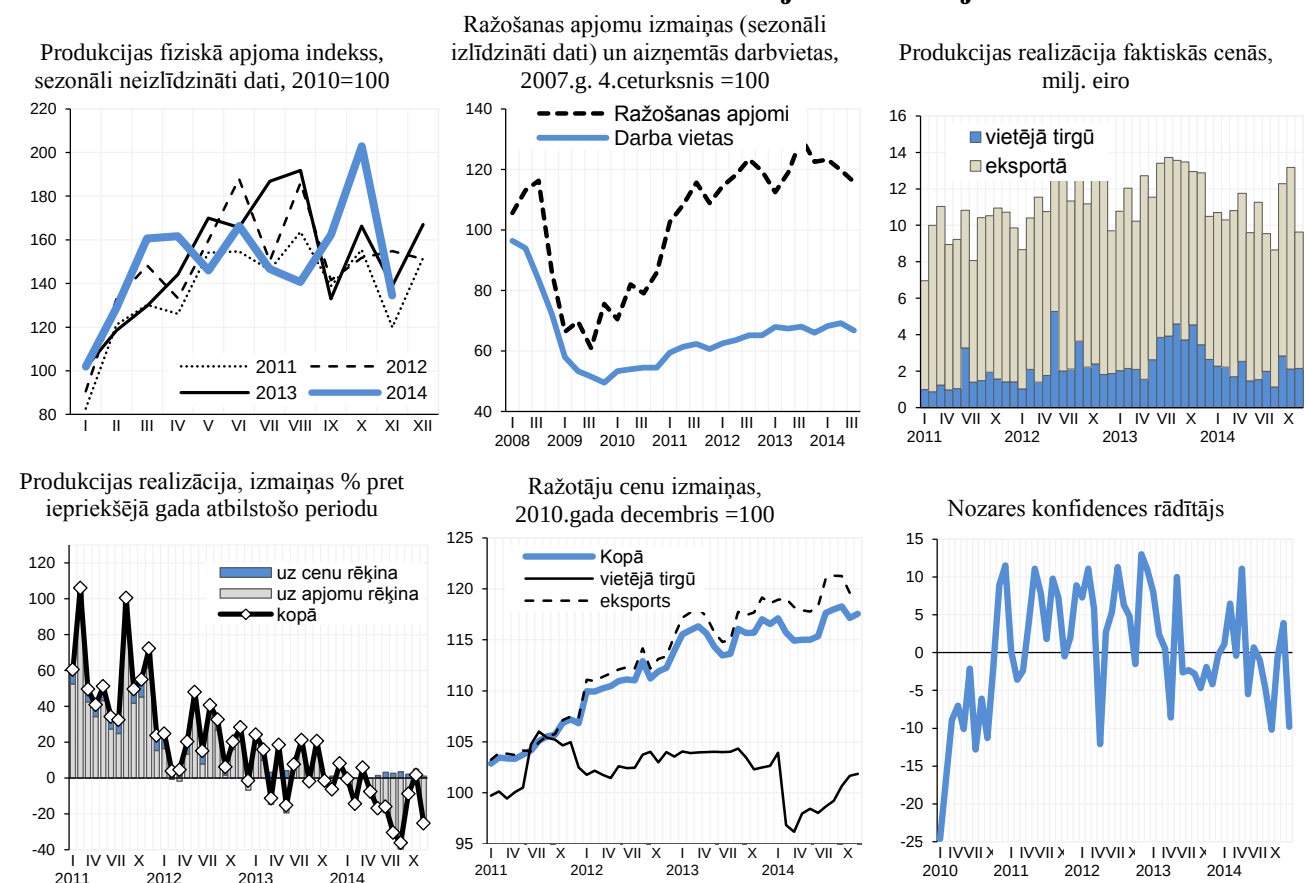
2.17.attēls. Metālapstrādi raksturojošie rādītāji

2.18.attēls. Elektrisko un optisko iekārtu ražošanu raksturojošie rādītāji

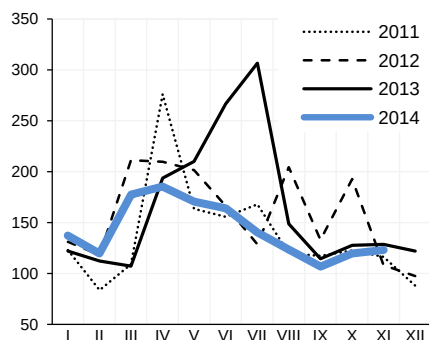

2.19.attēls. Mašīnu un iekārtu ražošanu raksturojošie rādītāji

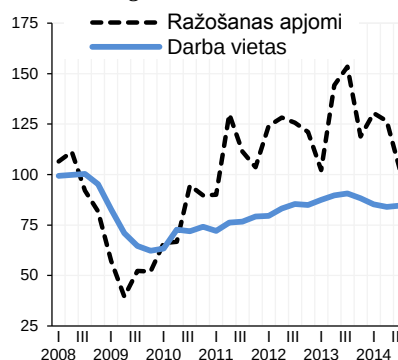

2.20.attēls. Transporta līdzekļu ražošanu raksturojošie rādītāji

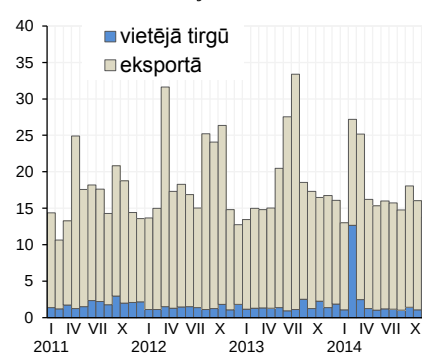
Produkcijas fiziskā apjoma indekss, sezonāli neizlīdzināti dati, 2010=100

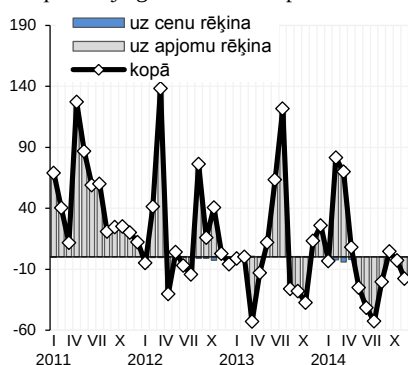
Ražošanas apjomu izmaiņas (sezonāli izlīdzināti dati) un aizņemtās darbvietas, 2007.g. 4.ceturksnis =100

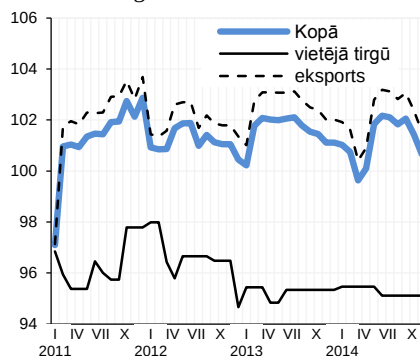
Produkcijas realizācija faktiskās cenās, milj. eiro

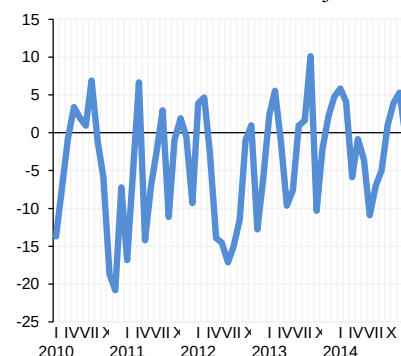
Produkcijas realizācija, izmaiņas % pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu

Ražotāju cenu izmaiņas, 2010.gada decembris =100

Nozares konfidences rādītājs

3. Pieprasījums

2013. gadā **iekšzemes pieprasījums** (privātais, valdības patēriņš un investīcijas) pieauga par 2,9%. Neraugoties uz straujāku privātā patēriņa kāpumu, iekšzemes pieprasījuma dinamiku ierobežoja zemie investīciju apjomi. 2014. gadā iekšzemes pieprasījums turpina augt – trīs ceturkšņos tas bija par 2,5% lielāks nekā pirms gada, savukārt 3. ceturksnī tas pieauga par 1,2%, salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu.

Privātā patēriņa pieaugumu 2013. gadā sekmēja nodarbinātības pieaugums un darba samaksas kāpums. 2013. gadā privātais patēriņš palielinājās par 6,2% un bija galvenais izaugsmes virzītājs.

2014. gadā privātā patēriņa pieauguma tempi ir piebremzējušies. 2014. gada 3. ceturksnī, salīdzinot ar 2014. gada 2. ceturksni, privātais patēriņš pieauga par 0,2% (pēc sezonāli izlīdzinātiem datiem) un bija par 2,1% lielāks nekā pirms gada. 2014. gada 3. ceturksnī mājāsaimniecību izdevumi pārtikai palielinājās par 4,5%, mājokļu uzturēšanai pieauga par 0,5%, savukārt izdevumi transportam saruka par 1,1%, salīdzinot ar iepriekšējā gada 3. ceturksni. Kopumā 2014. gada trīs ceturkšņos privātais patēriņš bija par 2,4% lielāks nekā pirms gada. 2014. gadā salīdzinoši strauji auga darba samaksa, tomēr nodarbinātības kāpums bija krietni lēnāks nekā iepriekšējā gadā.

Patērētāju nākotnes perspektīvu vērtējums kopumā 2014. gadā ir uzlabojies. Patērētāju konfidenci ietekmē tādi faktori kā patērētāju novērtējums par kopējo ekonomisko situāciju valstī turpmākajos mēnešos, ģimenes finansiālo situāciju, bezdarbu, kā arī inflācijas gaidām. 2014. gada decembrī patērētāju konfidence bija par 5,7 punktiem augstāka nekā septembrī. Vienlaikus tā bija par 1,6 punktiem augstāka nekā pagājušā gada decembrī.

Palielinoties budžeta ieņēmumiem, pieaug **sabiedriskais patēriņš**. 2013. gadā tas palielinājās par 2,9%. Kāpums turpinājās arī pagājušajā gadā. 2014. gada 3. ceturkšņa laikā sabiedriskais patēriņš pieauga par 0,4% (pēc sezonāli izlīdzinātiem datiem) un bija par 2,3% lielāks nekā 2013. gada 3. ceturksnī. Kopumā 2014. gada trīs ceturkšņos sabiedriskais patēriņš bija par 3,4% lielāks nekā 2013. gada trīs ceturkšņos.

2013. gadā **investīciju** dinamika ceturkšņu griezumā bija svārstīga, bet kopumā 2013. gadā investīcijas Latvijas tautsaimniecībā bija par 5,2% mazākā apjomā nekā pirms gada. Arī 2014. gadā investēšanas dinamika bija mērena – kopumā trīs ceturkšņos investīciju apjomi bija par 2,2% lielāki nekā pirms gada. Vienlaikus 2014. gada 3. ceturksnī Latvijas tautsaimniecībā bija ieguldīts par 1,7% mazāk nekā iepriekšējā gada 3. ceturksnī. Investīciju līmenis joprojām ir ievērojami zemāks nekā pirmskrīzes gados. Salīdzinoši lēnais investīciju pieaugums ir saistīts ar nogaidošo attieksmi saistībā ar pieaugošo nenoteiktību ārējā vidē.

Pēc krīzes gados Latvijas preču un pakalpojumu eksports auga ļoti strauji un bija galvenais tautsaimniecības attīstības dzinulis. 2013. gadā, saistībā ar zemo pieprasījumu ārējos tirgos, **preču un pakalpojumu eksporta** dinamika kļuva

mērenāka un kopumā eksports pieauga tikai par 1,5%. 2014. gada 3. ceturksnī preču un pakalpojumu eksporta apjomi saglabājās iepriekšējā ceturkšņa līmenī (pēc sezonāli izlīdzinātiem datiem), bet salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu pieauga par 0,3%. Preču eksports (72% no kopējā eksporta) palielinājās par 2,6%, bet pakalpojumu eksports samazinājās par 6,5%. Kopumā 2014. gada trīs ceturkšņos eksporta apjomi pieauga par 1,8%, salīdzinot ar 2013. gada attiecīgo periodu. Šajā laika periodā pakalpojumu eksports samazinājās par 4,3%, bet preču eksports pieauga par 4,3%. 2014. gadā eksportu pozitīvi ietekmēja koksnes un tās izstrādājumu, mehānismu un mašīnbūves, kā arī ķīmiskās rūpniecības preču eksporta pieaugums. Savukārt salīdzinājumā ar pagājušā gada atbilstošo periodu sarukuši metālu un to izstrādājumu, minerālo produktu, kā arī vieglās rūpniecības produkcijas eksporta apjomi.

Palielinoties ekonomiskajām aktivitātēm iekšējā tirgū, pieprasījums pēc importa pieauga, tomēr kopš 2012. gada vidus importa dinamika ir kļuvusi krietni mērenāka. 2013. gadā **preču un pakalpojumu importa** apjomi pieauga tikai par 0,3%, bet 2014. gada trīs ceturkšņos preču un pakalpojumu importa apjomi bija vien par 0,5% lielāki nekā pirms gada. 2014. gada 3. ceturksnī, salīdzinot ar iepriekšējo ceturksni, imports samazinājās par 1,5% (pēc sezonāli izlīdzinātiem datiem), bet, salīdzinot ar 2013. gada 3. ceturksni, – par 1,2%, kas bija straujākais importa apjumu kritums gada griezumā pēdējo piecu ceturkšņu laikā. Preču importa apjomi (86% no kopējā importa) 3. ceturksnī palielinājās par 0,1%, bet pakalpojumu imports kritās par 3,3%, salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu. 2014. gadā kopējo preču importa attīstību pozitīvi ietekmēja mehānismu un mehānisko ierīču, koksnes un tās izstrādājumu, kā arī ķīmiskās rūpniecības preču importa pieaugums, savukārt pakalpojumu importa samazinājumu ietekmēja apjumu kritums finanšu un apdrošināšanas, kā arī būvniecības un sakaru pakalpojumiem.

Preču un pakalpojumu ārējās tirdzniecības bilances deficīts 2014. gada 3. ceturksnī bija -3,4% no IKP.

Nodaļas turpinājumā ir atspoguļota statistiskā informācija par IKP komponentēm no izlietojuma puses – privātā un valdības patēriņa, bruto pamatkapitāla veidošanas, krājumu izmaiņu, kā arī eksporta un importa dinamiku, struktūru un devumu iekšzemes kopproduktā.

3.1.tabula. IKP no izlietojuma puses

Pieauguma tempi, % pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu, sezonāli neizlīdzināti dati										
	2012	2013	2012	2013	2014					
			IV	I	II	III	IV	I	II	III
Privātais patēriņš	3,0	6,2	1,8	5,9	8,2	8,4	2,3	2,7	2,3	2,1
Valsts patēriņš	0,4	2,9	3,7	6,2	1,2	3,7	1,5	4,1	3,9	2,3
Kopējā pamatkapitāla veidošana	14,5	-5,2	12,4	-15,6	-2,5	-2,9	-2,8	9,3	1,8	-1,7
Eksports	9,8	1,5	10,3	3,4	2,2	-0,4	1,0	3,4	1,7	0,3
Imports	5,4	0,3	3,4	2,6	-1,2	0,8	-0,9	0,5	2,4	-1,2
IKP	4,8	4,2	3,4	3,1	4,6	4,6	4,4	2,8	2,3	2,4

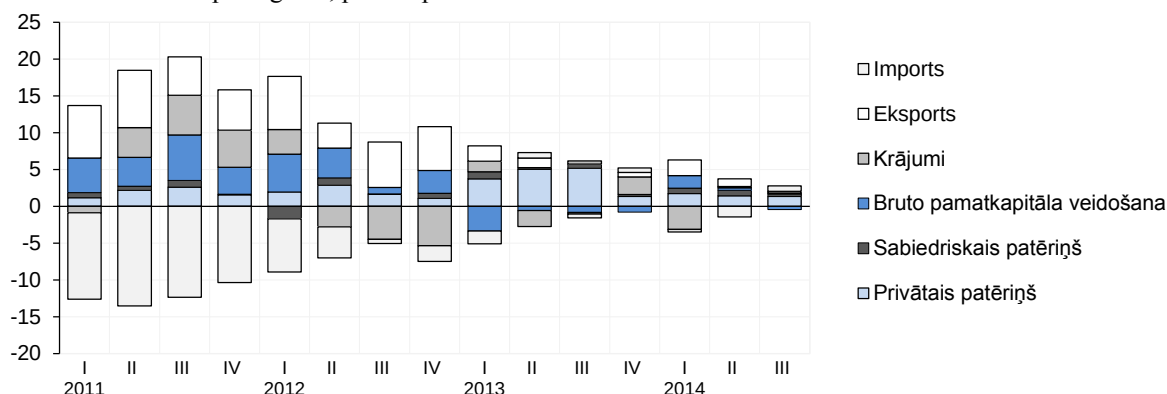
Struktūra, % no IKP										
	2012	2013	2012	2013	2014					
			IV	I	II	III	IV	I	II	III
Privātais patēriņš	61,2	61,9	59,1	64,2	63,8	62,3	57,9	63,5	63,4	62,0
Valsts patēriņš	17,2	17,6	18,8	17,9	18,5	15,5	18,4	17,4	18,5	15,7
Kopējā pamatkapitāla veidošana	25,2	23,3	27,6	18,0	21,5	26,4	26,1	19,5	21,1	25,7
Izmaiņas krājumos	0,8	0,4	-3,2	4,6	-0,7	-0,3	-1,2	2,9	0,5	0,0
Eksports	60,9	59,4	62,1	62,0	58,2	58,6	59,2	61,0	56,5	56,7
Imports	65,3	62,6	64,5	66,8	61,3	62,5	60,4	64,2	60,1	60,1
Eksporta-importa saldo	-4,4	-3,2	-2,4	-4,8	-3,1	-3,9	-1,2	-3,2	-3,5	-3,4
IKP	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Ieguldījums pieaugumā, %										
	2012	2013	2012	2013	2014					
			IV	I	II	III	IV	I	II	III
Privātais patēriņš	1,9	3,8	1,1	3,7	5,0	5,2	1,3	1,8	1,4	1,3
Valsts patēriņš	0,1	0,5	0,7	1,0	0,2	0,6	0,3	0,7	0,7	0,4
Kopējā pamatkapitāla veidošana	3,2	-1,3	3,1	-3,3	-0,6	-0,8	-0,8	1,7	0,4	-0,5
Izmaiņas krājumos	-2,6	0,5	-5,3	1,4	-2,2	0,4	2,4	-3,1	0,2	0,1
Eksports	5,7	0,9	5,9	2,1	1,3	-0,2	0,6	2,1	1,0	0,2
Imports	-3,4	-0,2	-2,1	-1,8	0,7	-0,5	0,6	-0,4	-1,5	0,8
IKP	4,8	4,2	3,4	3,1	4,6	4,6	4,4	2,8	2,3	2,4

Pieauguma tempi, % pret iepriekšējo ceturksni, sezonāli izlīdzināti dati											
	2012				2013				2014		
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III
Privātais patēriņš	0,6	1,3	0,7	1,9	1,4	1,4	1,4	0,3	0,7	0,1	0,2
Valsts patēriņš	-2,2	4,6	-0,8	1,7	0,4	0,2	1,4	0,3	1,4	0,6	0,4
Kopējā pamatkapitāla veidošana	14,5	-4,4	-1,6	2,6	-10,7	7,0	-0,2	1,2	1,1	-0,8	-2,4
Eksports	3,8	0,7	2,8	0,8	-0,9	0,7	0,2	0,5	0,8	-0,1	0,0
Imports	0,5	1,6	-1,2	2,1	-0,4	-1,6	1,4	-0,2	0,5	0,3	-1,5
IKP	1,0	1,0	2,0	0,4	2,4	-0,1	1,4	0,7	0,3	0,8	0,5

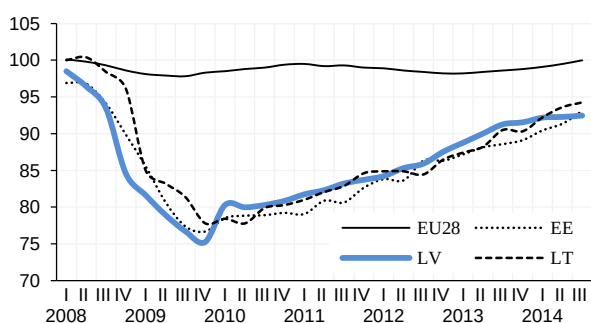
3.1.attēls. Iekšzemes pieprasījuma izmaiņas pa ceturkšņiem

Devums IKP pieaugumā, procentpunktos

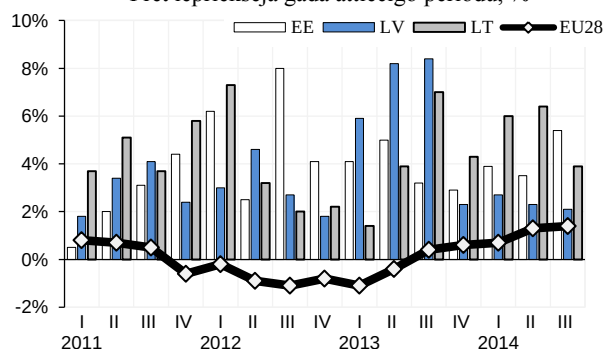

3.2.attēls. Privātā patēriņa izmaiņas pa ceturkšņiem

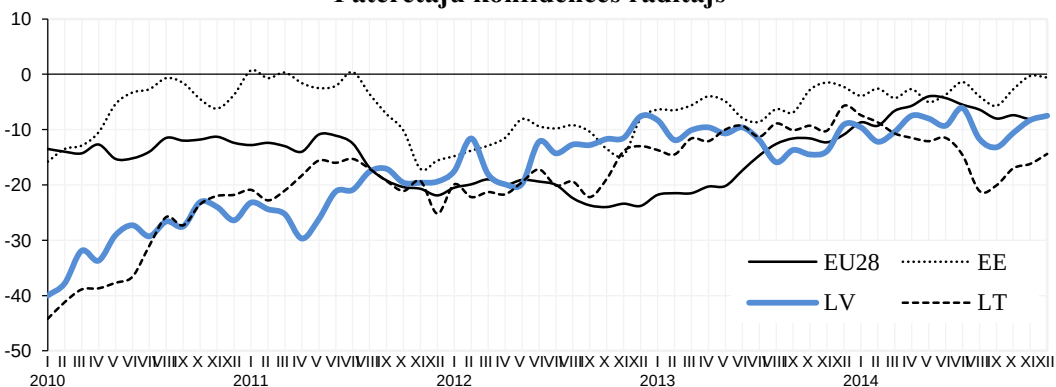
Sezonāli izlīdzināti dati, 2007.g. IV ceturksnis = 100

Pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, %

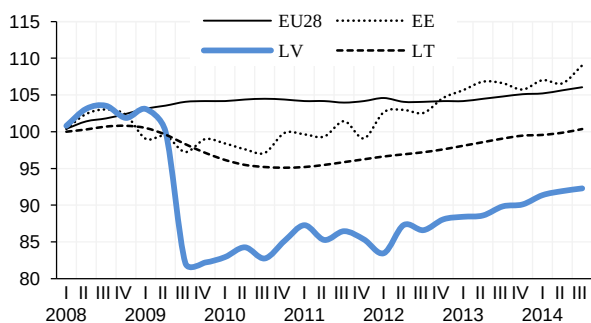
Patērētāju konfidences rādītājs*

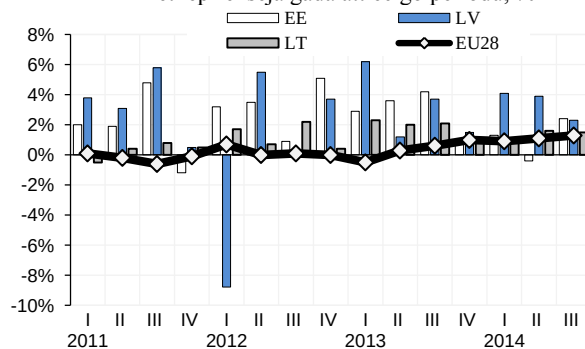
* Patērētāju konfidences rādītāju aprēķina kā atbilžu saldo vidējo lielumu uz 4 jautājumiem: par finansiālo situāciju, vispārējo ekonomisko situāciju, bezdarba novērtējumu un uzkrājumiem nākošos 12 mēnešos.

3.3.attēls. Sabiedriskā patēriņa izmaiņas pa ceturkšņiem

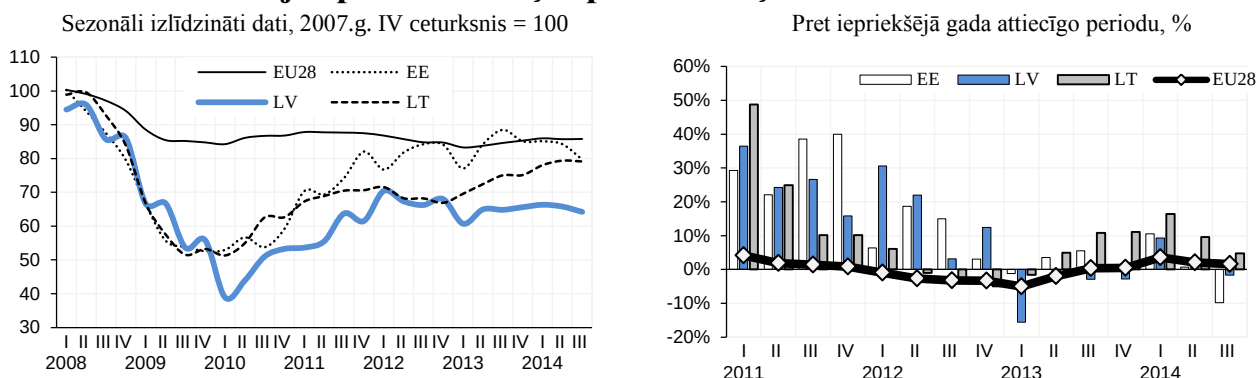
Sezonāli izlīdzināti dati, 2007.g. IV ceturksnis = 100

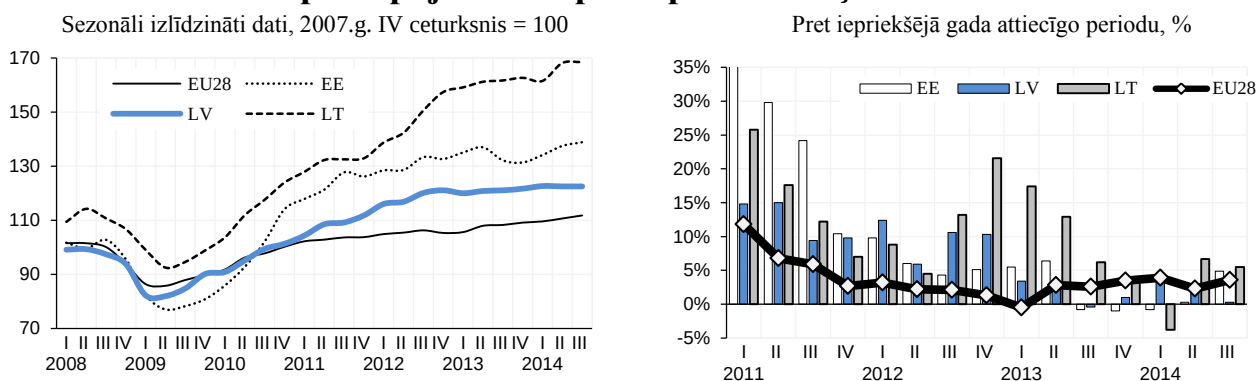
Pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, %

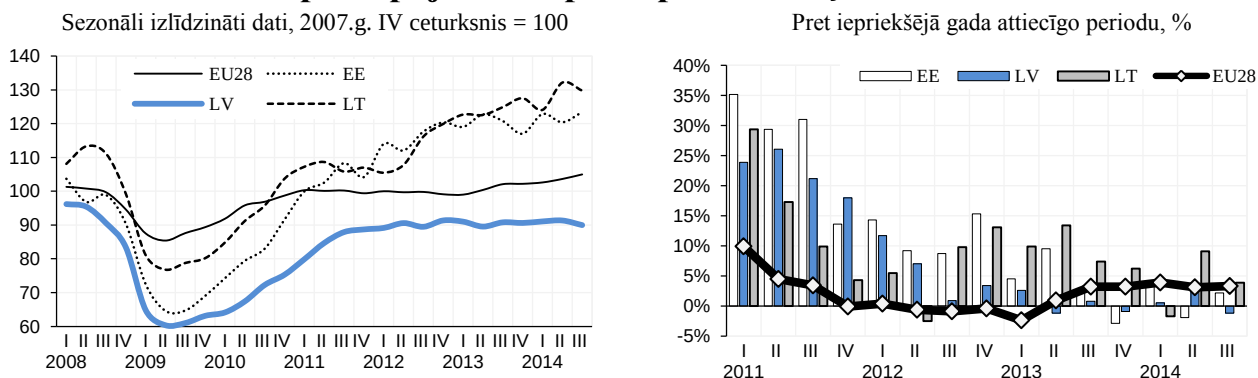
3.4.attēls. Investīcijas pamatlīdzekļos pa ceturkšņiem

3.5.attēls. Preču un pakalpojumu eksports pa ceturkšņiem

3.6.attēls. Preču un pakalpojumu imports pa ceturkšņiem

4. Ārējais sektors

Latvijas ārējā stabilitāte kopš krīzes ir būtiski uzlabojusies. Maksājumu bilances tekošā konta deficīts ir samazinājies no 20,8% 2008. gadā līdz 2,3% 2013. gadā. 2014. gada deviņos mēnešos tekošā konta deficīts sasniedza 3,6% no IKP (1. ceturksnī – 3,5%, 2. ceturksnī – 3,8% un 3. ceturksnī – 4%). Kaut arī 2014. gadā ik ceturksni tekošā konta bilances negatīvā bilance mēreni pieaug, tomēr tekošā konta trīs gadu vidējais līmenis nepārsniedz ES agrās brīdināšanas mehānismā noteikto sliekšni un ir vērtējams kā ilgtspējīgs.

Tekošā konta līmeni pārsvarā nosaka izmaiņas ārējās tirdzniecības bilancē. Latvijai ir raksturīgs ārējās tirdzniecības deficīts, kas straujās izaugsmes gados pieauga, bet recesijas gados būtiski samazinājās. Ekonomikai stabilizējoties eksports pieauga straujāk nekā imports, tomēr pēdējos gados eksporta un importa dinamika palēninās.

2014. gadā, tāpat kā iepriekšējos divos gados, preču eksports auga straujāk nekā imports. Eksportu pozitīvi ietekmēja koksnes un tās izstrādājumu, mehānismu un mašīnbūves, kā arī ķīmiskās rūpniecības preču eksporta pieaugums. Tomēr salīdzinājumā ar pagājušā gada atbilstošo periodu sarukuši metālu un to izstrādājumu, minerālo produktu, kā arī vieglās rūpniecības produkcijas eksporta apjomi. Importa apjomi trīs ceturkšņos pieauga lēnāk nekā eksports un ārējās tirdzniecības deficīts, salīdzinot ar 2013. gada deviņiem mēnešiem, samazinājās par gandrīz 1 procentpunktu un sasniedza 10,8% līmeni no IKP.

Pakalpojumu bilances pozitīvais saldo kopš 2011. gada ik gadu palielinās. 2013. gadā pakalpojumu bilances pārpalikums sasniedza 7,6% no IKP, gandrīz par 70% nosedzot ārējās tirdzniecības negatīvo bilanci. 2014. gada trīs ceturkšņos pakalpojumu eksporta apjoms faktiskajās cenās bija par 1,6% zemākā līmenī nekā gadu iepriekš, bet importa apjoms samazinājās par 1,1%, kā rezultātā pakalpojumu bilances pārpalikumus saruka līdz 7,4% no IKP. (2013. gada deviņos mēnešos – 7,8% no IKP).

Sākotnējo ienākumu bilance kopš 2011. gada ir negatīva un tās svārstības galvenokārt nosaka nerezidentu ieguldījumu ienākumu izmaiņas. 2013. gadā sākotnējo ienākumu deficīts bija 0,3% līmenī no IKP. 2014. gada deviņos mēnešos sākotnējo ienākumu negatīvā bilance palielinājās līdz 0,7% no IKP, ko lielā mērā ietekmēja kredītplūsma, tai skaitā Latvijas saņemto ES fondu subsīdiju samazinājums.

Otrreizējo ienākumu (kārtējo pārvedumu) un kapitāla konta izmaiņas lielā mērā nosaka ES fondu līdzekļu plūsmas. 2013. gadā un 2014. gada deviņos mēnešos otrreizējo ienākumu un kapitāla konta kopējā bilance bija ar pārpalikumu, attiecīgi 3,8% un 3,6% no IKP līmenī.

Finanšu konta bilances stāvokli pārsvarā noteica finanšu sektora stabilizācijas pasākumi, kā arī valsts sektora parādu restrukturizācijas un parādsaistību samazināšanas politika. Kopumā laika periodā no 2009. līdz 2011. gadam finanšu kontā bija deficīts, attiecīgi 6,1%, 2,1% un 4% no IKP. Savukārt 2012. gadā finanšu

konta bilance bija pozitīva – 2,9% no IKP, ar izteikti lielām ceturkšņu svārstībām. Arī 2013. gadā finanšu konts bija ar nelielu pārpalikumu – 0,7% no IKP līmenī. Pozitīvais finanšu konta saldo saglabājās visos ceturkšņos, pie tam ar visai mērenām svārstībām.

2014. gadā deviņos mēnešos finanšu konta deficīts bija 6% no IKP (1. ceturksnī – 5,1%, 2. ceturksnī – 6,7% un 3. ceturksnī – 6,1%). Salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu, finanšu konta negatīvā bilance palielinājās gandrīz par 7 procentpunktiem, ko 2014. gada 1. un 2. ceturksnī noteica citu ieguldījumu konta deficīta pieaugums, bet 3. ceturksnī – portfeļieguldījumu konta deficīta palielināšanās.

Tiešo investīciju bilance vairāku gadu garumā ir pozitīva. ĀTI plūsmas pēdējos gados ir mērenas, kas liecina par ārvalstu investoru piesardzību. 2011. gadā piesaistītās ĀTI bija 5,1% līmenī no IKP. Savukārt 2012. gadā to apjoms samazinājās līdz 3,9% no IKP, bet 2013. gadā sasniedza 2,6% no IKP. ĀTI plūsmu intensitātes mazināšanās lielā mērā ietekmē vājās ekonomiskās aktivitātes ES dalībvalstīs. 2014. gada deviņos mēnešos piesaistītās ĀTI bija 26,3% līmenī no iepriekšējā gada atbilstošā perioda plūsmām. Galvenokārt to noteica ieguldījumu samazināšanās uzņēmumu pašu kapitālā, ko daļēji kompensēja reinvestētās peļņas pieaugums.

Saskaņā ar Latvijas starptautisko investīciju bilanci 2014. gada septembra beigās uzkrātās ĀTI Latvijas ekonomikā sasniedza 11 735,6 milj. eiro un to daļa uzkrātā ārvalstu kapitāla struktūrā veidoja gandrīz 28%. Salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu, uzkrāto ĀTI līmenis pieauga par 3%, ko ietekmēja Vācijas, Ungārijas un Krievijas uzņēmēju uzkrāto tiešo investīciju apjoma palielināšanās. Nozaru struktūrā lielāks uzkrāto ĀTI īpatsvars ir ieguldījumiem banku starpniecībā, darījumos ar nekustamo īpašumu un apstrādes rūpniecībā.

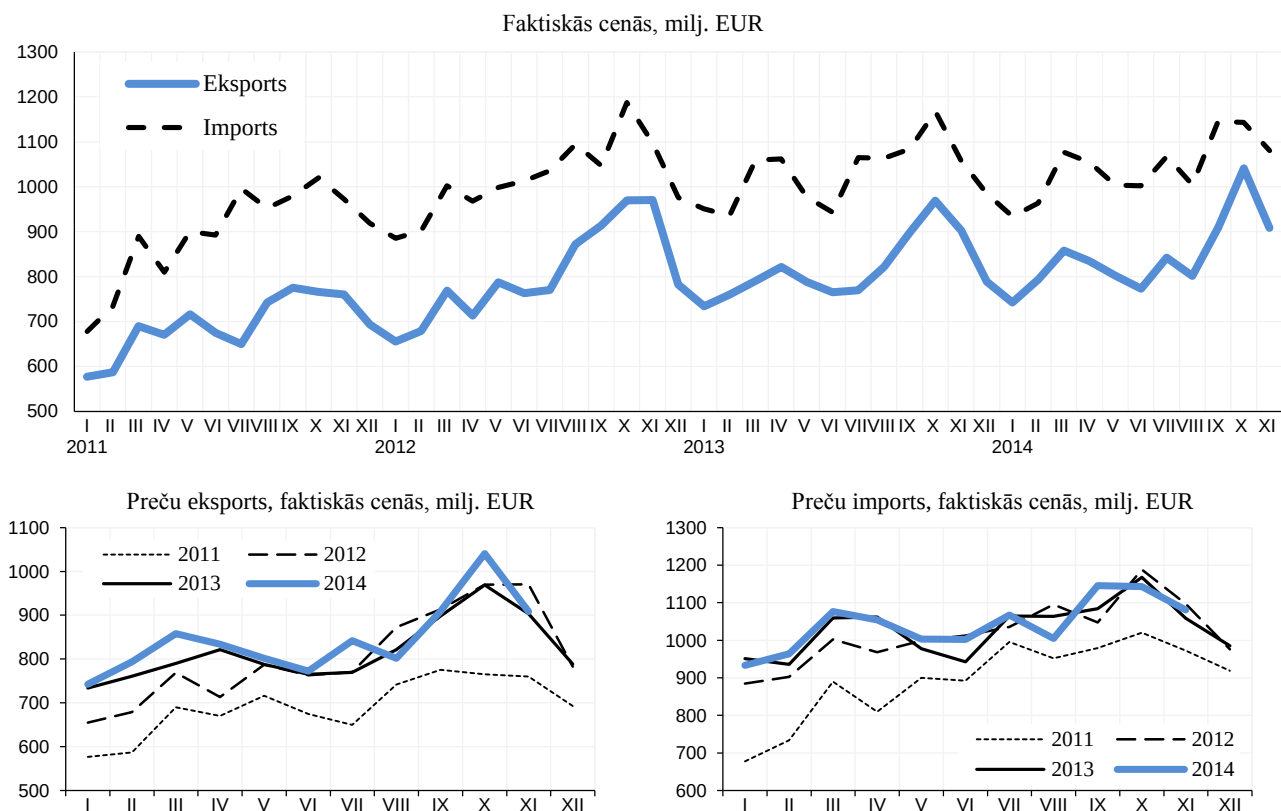
Portfeļieguldījumu daļa pēdējos trīs gados nepārtraukti mainās. Portfeļieguldījumu plūsmu svārstības būtiski ietekmē banku sektora bilanču stabilizācijas darījumi, kā arī valsts ārējā parāda restrukturizācija. 2012. gadā portfeļieguldījumu bilance bija ar pārpalikumu (4,5% no IKP), bet 2013. gadā – ar nelielu deficītu (0,8% no IKP). 2014. gada deviņos mēnešos portfeļieguldījumu konts bija pozitīvs – 0,6% līmenī no IKP.

Nozīmīgas svārstības ir vērojamas citu investīciju postenī. 2013. gadā citu investīciju bilances saldo bija negatīvs –1% no IKP, bet 2014. gada deviņos mēnešos citu ieguldījumu konta deficīts palielinājās līdz 6,7% no IKP. Tāpat kā portfeļieguldījumu, arī citu investīciju bilances svārstības pārsvarā ir saistītas ar finanšu sektora stabilizācijas pasākumiem un valsts sektora parādu restrukturizācijas politiku.

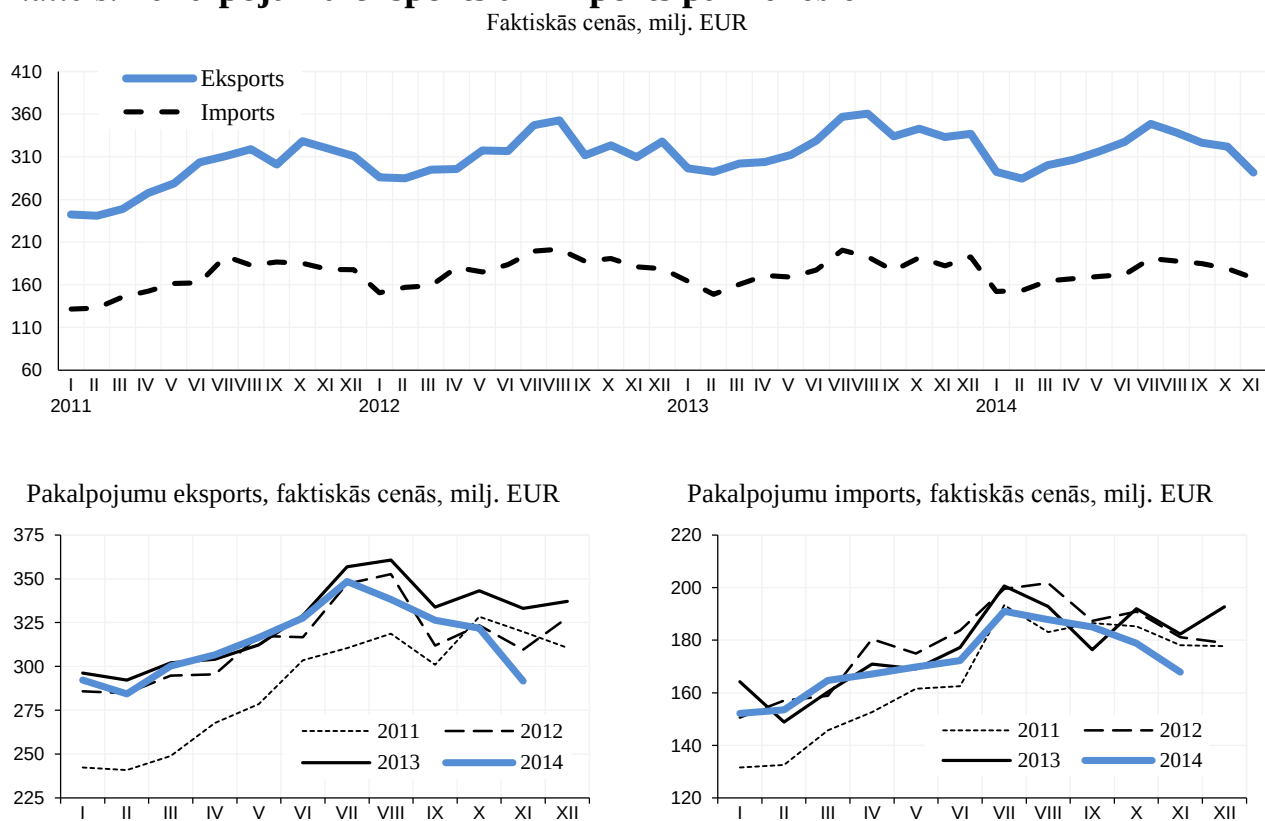
Latvijas bruto ārējais parāds saglabājās salīdzinoši augstā līmenī. 2014. gada septembra beigās tas bija 141,6% līmenī no IKP. Tai skaitā valdības bruto ārējais parāds sasniedza 7904,7 milj. eiro (33,1% no IKP) un bija 2,7% augstākā līmenī nekā pirms gada.

Nodaļas turpinājumā atspoguļota preču un pakalpojumu eksporta-importa dinamika, kā arī maksājumu bilances tekošais un finanšu konts.

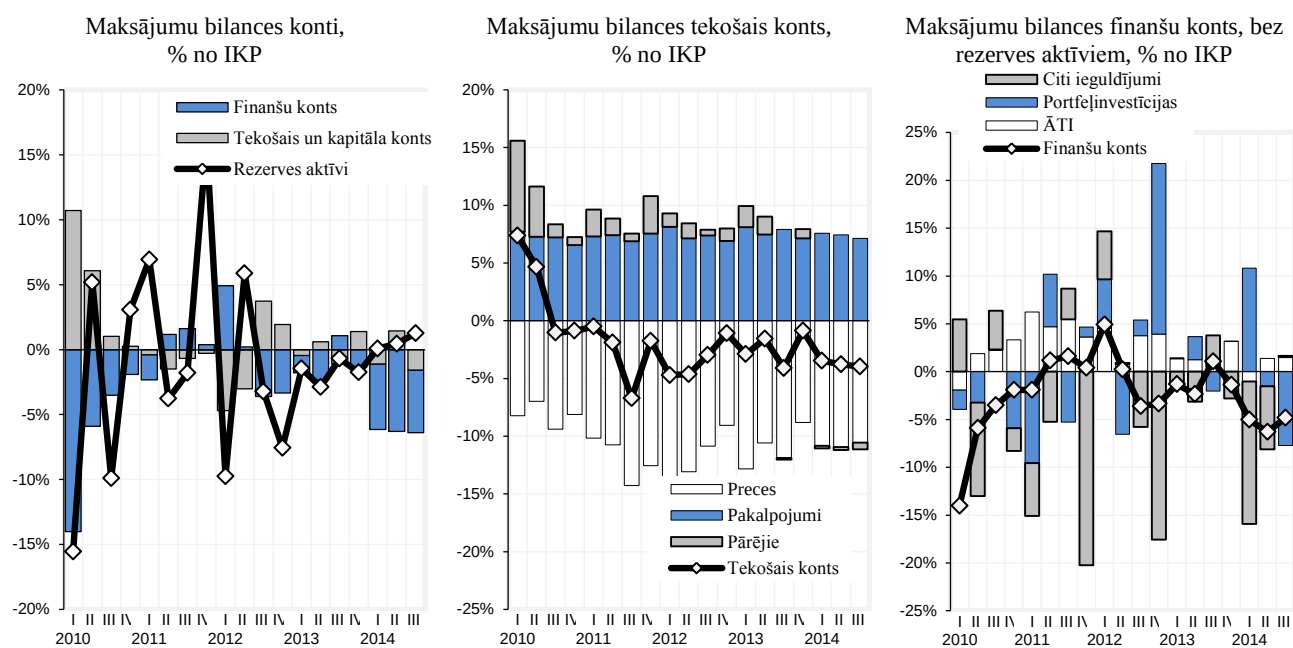
4.1.attēls. Preču eksports un imports pa mēnešiem

4.2.attēls. Pakalpojumu eksports un imports pa mēnešiem

4.3.attēls. Maksājumu balance pa ceturkšņiem

5. Valdības finanses un valsts finanšu sektors

Valdības finanses

2014. gada novembrī turpinājās jau oktobrī novērotā tendence un kopbudžeta izdevumi ievērojami pārsniedza ieņēmumus, veidojot finansiālo deficītu 172,2 milj. eiro apmērā. Tā rezultātā vienpadsmit mēnešos kopbudžetā uzkrātais pārpalikums samazinājās un atbilstoši Valsts kases operatīvajiem datiem bija 68,2 milj. eiro. Valsts kases operatīvie dati liecina, ka līdzīgi kā iepriekšējos gados arī 2014. gada decembrī tika novērots būtisks valsts budžeta izdevumu pieaugums, kā rezultātā gadā kopumā valsts budžetā izveidojās deficīts. Jāatzīmē, ka valsts budžeta deficīts 2014. gadā bija mazāks nekā apstiprināts gada plānā.

Konsolidētā kopbudžeta pārpalikums (atbilstoši naudas plūsmas metodoloģijai) 2014. gada vienpadsmit mēnešos bija 68,2 milj. eiro, kā rezultātā finansiālā balance salīdzinājumā ar 2013. gada atbilstošo periodu samazinājās par 163,4 milj. eiro. Pārpalikumu kopbudžetā 2014. gada vienpadsmit mēnešos pamatā veidoja pārpalikums valsts budžetā 78,4 milj. eiro (tai skaitā pārpalikums sociālās apdrošināšanas budžetā 107,5 milj. eiro), savukārt pašvaldību konsolidētajā budžetā bija vērojams deficīts 10,2 milj. eiro apmērā.

Konsolidētā kopbudžeta ieņēmumi 2014. gada vienpadsmit mēnešos bija 7 783,1 milj. eiro, kas bija par 94 milj. eiro jeb 1,2% vairāk nekā 2013. gada atbilstošajā periodā. Kopējo ieņēmumu pieaugumu nodrošināja nodokļu ieņēmumu pieaugums par 239,5 milj. eiro jeb 4,1%, kur lielāko pieaugumu sniedza ieņēmumi no pievienotās vērtības nodokļa, kas skaidrojams ar patēriņa pieaugumu. Savukārt ieņēmumi no ārvalstu finanšu palīdzības samazinājās par 86,9 milj. eiro jeb 8,3%, ko galvenokārt noteica mazāki ieņēmumi no Eiropas Komisijas par realizētajiem ES fondu projektiem.

Konsolidētā kopbudžeta izdevumi 2014. gada vienpadsmit mēnešos bija 7 714,9 milj. eiro, kas bija par 257,4 milj. eiro jeb 3,5% vairāk nekā 2013. gada atbilstošajā periodā. Izdevumu pieaugums bija vērojams tādās uzturēšanas izdevumu pozīcijās kā atlīdzībai (par 102,7 milj. eiro jeb 6,7%), subsīdijām un dotācijām (par 124,9 milj. eiro jeb 8,6%), sociālajiem pabalstiem (par 27,5 milj. eiro jeb 1,3%) un iemaksām ES budžetā (par 16,1 milj. eiro jeb 7,3%). Turpretim kapitālie izdevumi samazinājās (par 11,9 milj. eiro jeb 1,6%). Izdevumu pieaugums atlīdzībai ir skaidrojams ar minimālās darba algas paaugstināšanu un atalgojuma izlīdzināšanu sabiedriskajā sektorā strādājošajiem no 2014. gada sākuma. Tāpat pieaugums bija vērojams izdevumiem subsīdijām un dotācijām, kas skaidrojams ar augstākiem izdevumiem ES fondu projektu īstenošanai Satiksmes ministrijai, kā arī augstākiem izdevumiem Veselības ministrijai valsts apmaksātās veselības aprūpes nodrošināšanai.

Kopējie nodokļu ieņēmumi (neieskaitot iemaksas fondēto pensiju shēmā) 2014. gada vienpadsmit mēnešos bija 6 091,9 milj. eiro, kas bija par 239,5 milj. eiro jeb 4,1% vairāk nekā iepriekšējā gadā. To galvenokārt noteica pievienotās vērtības nodokļa un sociālo apdrošināšanas iemaksu ieņēmumu pieaugums.

Uzņēmumu ienākuma nodokļa ieņēmumi 2014. gada vienpadsmit mēnešos bija 323 milj. eiro, kas salīdzinājumā ar 2013. gada vienpadsmit mēnešiem bija par

7,9 milj. eiro jeb 2,4% mazāk un tas galvenokārt saistīts ar iemaksu samazināšanos un atmaksu palielināšanos. 2014. gada vienpadsmit mēnešos atmaksātās summas pieaugušas par 2,2 milj. eiro jeb 3,1%, salīdzinot ar 2013. gada attiecīgo periodu. Savukārt uzņēmumu ienākuma nodokļa iemaksas 2014. gada vienpadsmit mēnešos samazinājušās par 5,7 milj. eiro jeb 1,4%, salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu.

Pievienotās vērtības nodokļa ieņēmumi 2014. gada vienpadsmit mēnešos bija 1 662,6 milj. eiro, kas salīdzinājumā ar 2013. gada vienpadsmit mēnešiem bija par 126,3 milj. eiro jeb 8,2% vairāk, kas skaidrojams ar mazumtirdzniecības apgrozījuma un saimnieciskās darbības apjoma palielināšanos.

Pievienotās vērtības nodokļa bruto iemaksas 2014. gada vienpadsmit mēnešos bija 2 511,4 milj. eiro, t.i., par 76,8 milj. eiro jeb 3,2% vairāk nekā 2013. gada attiecīgajā periodā, kas skaidrojams ar mērenu mazumtirdzniecības apjoma kāpumu.

Pievienotās vērtības nodokļa atmaksas 2014. gada vienpadsmit mēnešos tika veiktas 848,9 milj. eiro apmērā, t.i., par 49,5 milj. eiro jeb 5,5% mazāk nekā 2013. gada vienpadsmit mēnešos, ko lielā mērā ietekmēja atmaksu pieaugums 2013. gada decembrī, tādējādi samazinot atmaksu slogu 2014. gada janvārī.

Akcīzes nodokļa ieņēmumi 2014. gada vienpadsmit mēnešos bija 688,2 milj. eiro, kas bija par 18,5 milj. eiro jeb 2,8% vairāk nekā iepriekšējā gada atbilstošajā periodā. Salīdzinot ar iepriekšējā gada vienpadsmit mēnešiem, akcīzes nodokļa ieņēmumi no tabakas izstrādājumiem pieauga par 15,3 milj. eiro jeb 11%, ieņēmumi no naftas produktiem – par 8,1 milj. eiro jeb 2,3% un ieņēmumi no alus – par 0,9 milj. eiro jeb 4%. Savukārt akcīzes nodokļa ieņēmumi no alkoholiskajiem dzērieniem samazinājās par 2,2 milj. eiro, kas saistīts gan ar piešķirtajiem termiņa pagarinājumiem, gan alkohola patēriņa apjoma samazinājumu. Salīdzinot ar iepriekšējā gada vienpadsmit mēnešiem, akcīzes nodokļa ieņēmumi samazinājušies arī par dabasgāzi 3,8 milj. eiro jeb 18,1% apmērā, ko ietekmēja salīdzinoši siltie laika apstākļi.

Iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumi 2014. gada vienpadsmit mēnešos bija 1 246,4 milj. eiro, kas bija par 48,5 milj. eiro jeb 4% vairāk nekā 2013. gada atbilstošajā periodā. Nodokļa ieņēmumu izpilde skaidrojama ar nodarbināto darba samaksas palielināšanos un darba ņēmēju skaita pieaugumu. Saskaņā ar Valsts ieņēmuma dienesta datiem 2014. gada septembrī darba ņēmēju, par kuriem veiktas sociālās apdrošināšanas iemaksas, skaits pieauga par 0,4% salīdzinājumā ar 2013. gada septembri, savukārt 2014. gada deviņos mēnešos nodarbināto ienākumi palielinājušies par 7,9 % salīdzinājumā ar 2013. gada atbilstošo periodu.

Sociālās apdrošināšanas iemaksas 2014. gada vienpadsmit mēnešos tika iekasētas 2 018,3 milj. eiro apmērā, kas bija par 60,2 milj. eiro jeb 3,1% vairāk nekā 2013. gada vienpadsmit mēnešos. Tai skaitā sociālās apdrošināšanas iemaksas valsts speciālajā budžetā bija 1 785 milj. eiro un iemaksas fondēto pensiju shēmā – 233,3 milj. eiro. Tāpat kā iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumus, arī sociālās apdrošināšanas iemaksu ieņēmumus ietekmēja nodarbināto darba samaksas palielināšanās un darba ņēmēju skaita pieaugums.

Banku sektors

Noguldījumu apjoms turpina pieaugt un 2014. gada 3. ceturksnī sasniedza 21 mljrd. eiro. Tas bija par 14% vairāk nekā 2013. gada attiecīgajā periodā un tas bija straujākais pieaugums kopš 2010. gada beigām. Rezidentu un nerezidentu noguldījumi veido vienādu īpatsvaru kopējā noguldījumu apjomā un 3. ceturksnī to pieaugumu temps bija gandrīz vienāds. Nerezidentu noguldītāju struktūra pēdējo gados nav īpaši mainījusies – no kopējiem noguldījumiem 7,6% ir NVS valstu noguldījumi, 16,4% pārējo Eiropas Ekonomikas zonas valstu noguldījumi un lielāko daļu veido citu valstu noguldījumi (25,8%).

Pēc pieauguma 2013. gadā, 2014. gadā saruka no jauna izsniegto kredītu apjoms – 2014. gada 3. ceturksnī banku sektorā kopumā no jauna izsniegti kredīti 673 milj. eiro apmērā, kas bija par gandrīz 22% mazāk nekā pirms gada. Gandrīz puse (47%) no jauna izsniegtajiem kredītiem tika izsniegti nerezidentiem, tomēr banku sektora kopējā kredītportfelī nerezidentiem izsniegto kredītu īpatsvars veido tikai 12,4% un pēdējo desmit gadu laikā šis rādītājs ir gandrīz nemainīgs.

Lai gan 2014. gada 3. ceturksnī, salīdzinot ar 2013. gada attiecīgo periodu, mājstaimniecībām no jauna izsniegto kredītu atlikumi nedaudz pieauga un veidoja 15% jeb 100,4 milj. eiro, tomēr kopējā mājokļu kredītportfeļa dinamika joprojām ir negatīva un mājstaimniecību kreditēšana joprojām ir zemā līmenī. Mājokļu kreditēšanu kavē mājstaimniecību ierobežotās iespējas segt pirmo iemaksu, kā arī nepietiekami ienākumi.

Arī uzņēmējdarbības kreditēšana joprojām ir vāja. 2014. gada 3. ceturksnī, salīdzinot ar 2013. gada attiecīgo periodu, uzņēmumiem no jauna izsniegto kredītu apjoms saruka par 36% un veidoja 30% jeb 199,1 milj. eiro no kopējā no jauna izsniegto kredītu apjoma. Sarukums bija vērojams gandrīz visās lielākajās tautstaimniecības nozarēs, izņemot būvniecību un operācijās ar nekustamo īpašumu. Arī kopējā uzņēmumu kredītportfeļa dinamika ir negatīva.

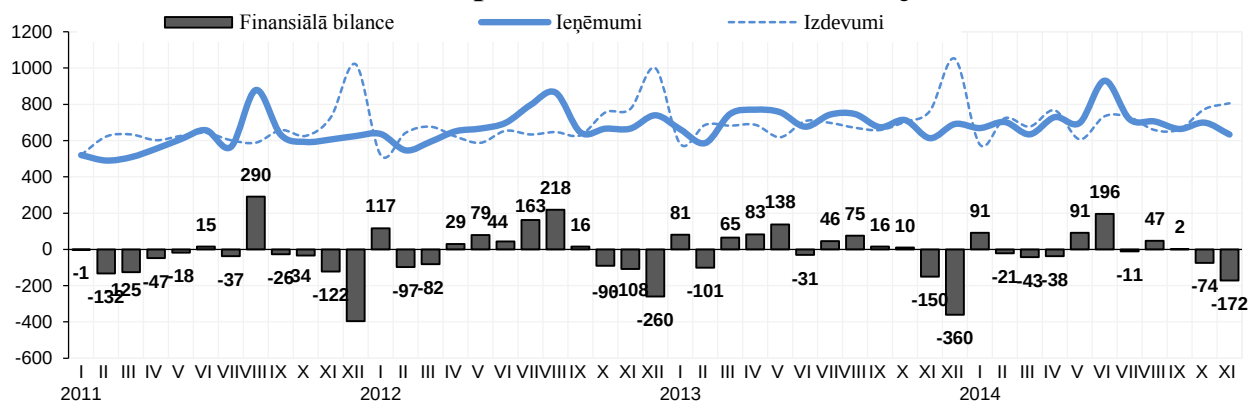
Turpina samazināties kopējie kredītu atlikumi. Kredītu atlikumi 2014. gada 3. ceturksnī beigās samazinājās par 5,3% salīdzinājumā ar iepriekšējā gada attiecīgo periodu. 2014. gada 3. ceturksnī visstraujāk saruka industriālo kredītu atlikumi – pamatlīdzekļu iegādes un citu ilgtermiņa ieguldījumu projektu finansēšanai (par 7,7%) un hipotekāro kredītu atlikumi (par 7,7%).

Kredītu kvalitāte turpina uzlaboties. Kredītu ar maksājuma kavējumiem apmērs kopējā banku kredītportfelī 2014. gada 3. ceturksnī bija 14,2%, kas ir zemākais rādītājs kopš 2008. gada beigām. Banku kredītportfeļa kvalitātes uzlabošanās lielā mērā ir saistīta ar slikto kredītu norakstīšanu.

Ilgtermiņa procentu likmes (atlikumiem) eiro izsniegtajiem kredītiem nefinanšu sabiedrībām aizvien sarūk un 2014. gada oktobrī sasniedza zemāko rādītāju un bija 2,64%, savukārt ilgtermiņa procentu likmes (atlikumiem) mājstaimniecībām izsniegtajiem kredītiem mājokļa iegādei saruka līdz 2,43%, kas arī ir viens no zemākajiem rādītājiem pēdējo gadu laikā.

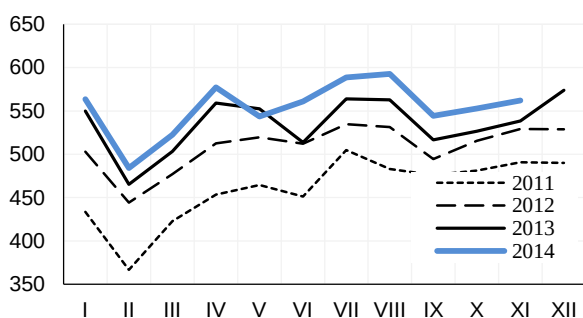
Nodaļas turpinājumā ir sniegti dati par valsts konsolidētā kopbudžeta finansiālajiem rādītājiem, nodokļu ieņēmumiem, izsniegtajiem kredītiem, to struktūru un veidiem, kā arī izsniegto kredītu vidējās svērtās procentu likmes.

5.1.attēls. Valsts konsolidētā kopbudžeta finansiālie rādītāji, milj. EUR

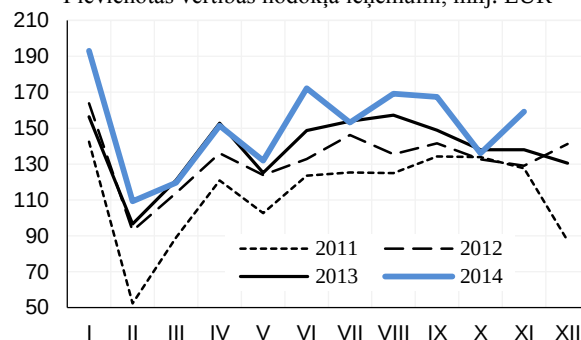

5.2.attēls. Nodokļu ieņēmumi

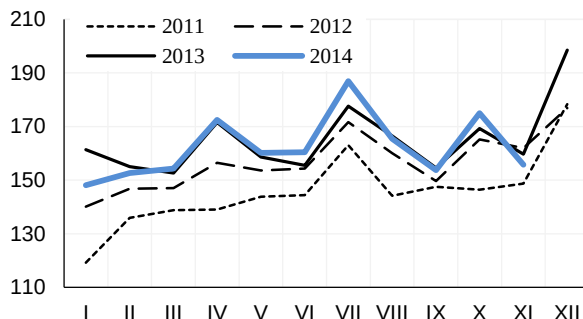
Nodokļu ieņēmumi kopā, milj. EUR

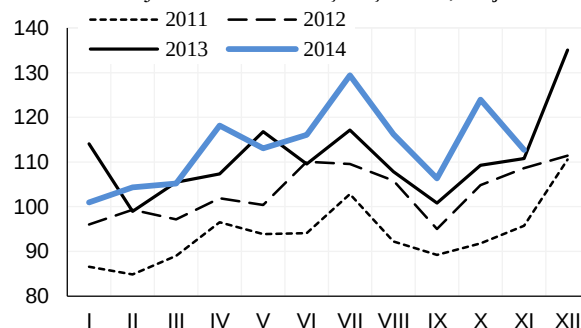
Pievienotās vērtības nodokļa ieņēmumi, milj. EUR

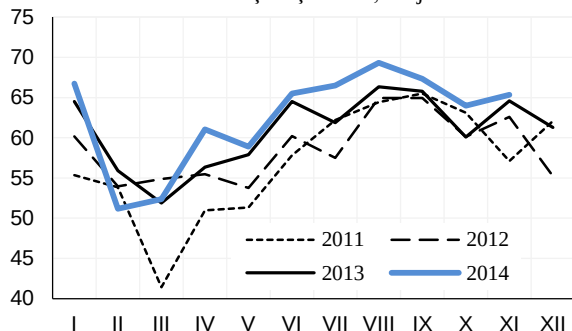
Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas (neieskaitot valsts fondēto pensijas shēmu līdzekļus), milj. EUR

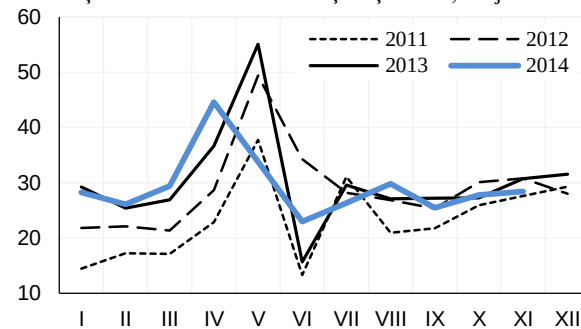
Iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumi, milj. EUR

Akcīzes nodokļa ieņēmumi, milj. EUR

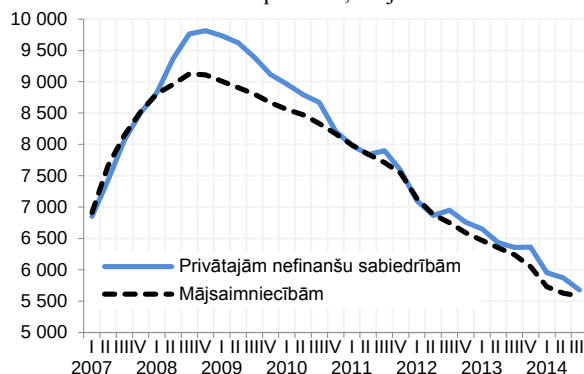

Uzņēmumu ienākuma nodokļa ieņēmumi, milj. EUR

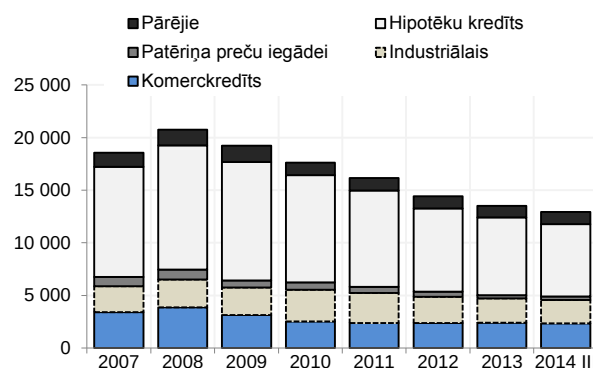

5.3.attēls. Rezidentu finanšu iestādēm, nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām izsniegtie kredīti

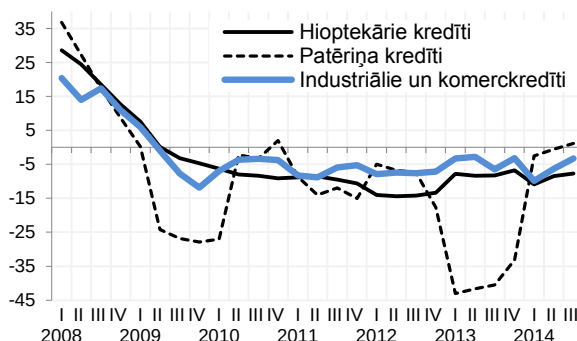
Privātajām nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām izsniegto kredītu kopsumma, milj. eiro

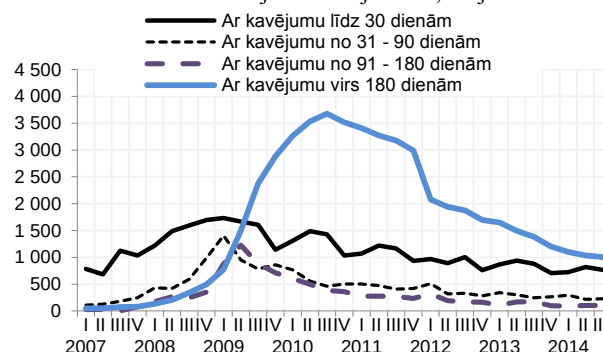
Izsniegto kredītu apjoms un struktūra, perioda beigās, milj. eiro

Izsniegtie kredīti pa to veidiem, izmaiņas % pret iepriekšējā gada atbilstošo ceturksni

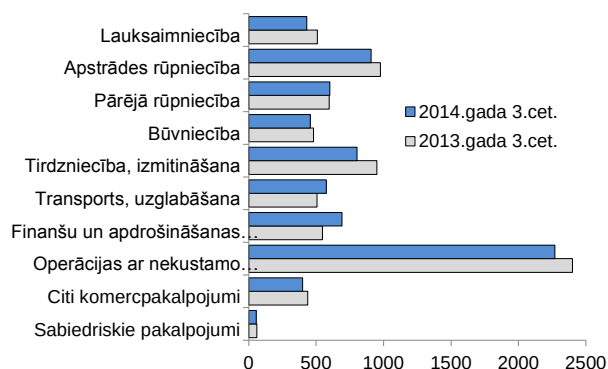

Kredīti ar maksājumu kavējumiem, milj. eiro

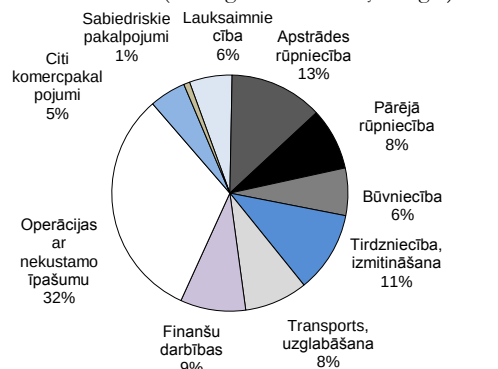

Kredīti rezidentiem sadalījumā pa tautsaimniecības nozarēm

Izsniegto kredītu atlikumi perioda beigās, milj. eiro

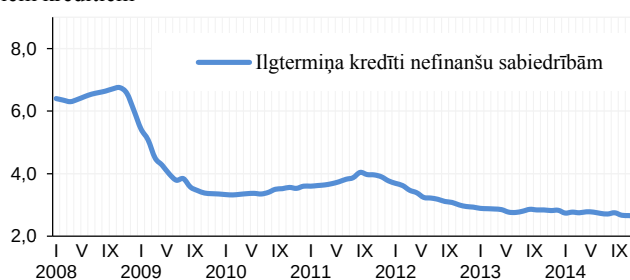
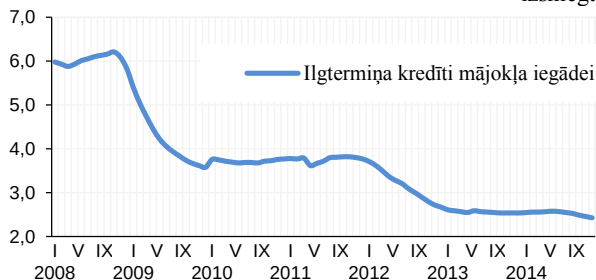

Izsniegto kredītu atlikumu struktūra, % (2014. gada 3. ceturkšņa beigās)

5.4.attēls. Kredītu % likmes, (atlikumiem, eiro)

izsniegtajiem kredītiem

6. Darba tirgus

Nodarbinātība un bezdarbs

Ekonomisko aktivitāšu palielināšanās pozitīvi ietekmē situāciju darba tirgū – pieaug nodarbinātība un mazinās krīzes izraisītais augstais bezdarbs. Tajā pašā laikā atsevišķas iedzīvotāju grupas, īpaši personas ar zemu izglītības līmeni un kvalifikāciju, gados vecāki cilvēki, kā arī jaunieši, situācijas uzlabošanā izjūt vajāk.

2013. gadā nodarbināto skaits palielinājās par 2,1%, kas bija straujākais pieaugums kopš 2008. gada. Nodarbinātības līmenis starp iedzīvotājiem vecumā no 15-74 gadiem 2013. gadā palielinājās līdz 58,2% un vidēji gadā nodarbināti bija 894 tūkst. iedzīvotāji. Vienlaikus demogrāfijas tendenču ietekmē 2013. gadā par 1,6% samazinājās ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaits, kas kopā ar nodarbinātības pieaugumu sekmēja arī straujāku bezdarba samazināšanos. Bezdarba līmenis 2013. gadā samazinājās par 3,2 procentpunktiem – līdz 11,9%. Darba meklētāju skaits 2013. gadā bija 120,4 tūkstoši.

Situācija darba tirgū turpināja uzlaboties arī 2014. gadā, tomēr lēnākos tempos nekā iepriekš. 2014. gada 3. ceturksnī bezdarba līmeni samazinājās līdz 10,6%, kas bija par 1,2 procentpunktiem mazāk nekā 2013. gada 3. ceturksnī. Kopumā darba meklējumos bija 104,9 tūkst. iedzīvotāju, kas bija par 16 tūkstošiem mazāk nekā gadu iepriekš.

Vienlaikus nodarbinātības līmenis 2014. gada 3. ceturksnī sasniedza 59,3% un bija par 0,3 procentpunktiem augstāks nekā 2013. gada atbilstošajā periodā. Kopumā gada trešajā ceturksnī bija nodarbināti 885,7 tūkst. iedzīvotāju.

Turpina samazināties arī reģistrētais bezdarba līmenis. 2014. gada decembra beigās tas bija 8,5%. Reģistrēti bija 82 tūkst. bezdarbnieku – par 11,3 tūkst. mazāk nekā pirms gada. Augstākais reģistrētais bezdarba līmenis saglabājas Latgales reģionā (17,8%), bet zemākais Rīgā (4,9%). Vairāk nekā trešdaļa no kopējā reģistrēto bezdarbnieku skaita bija ilgstošie bezdarbnieki (bez darba ilgāk par gadu).

Salīdzinoši augstais bezdarbs galvenokārt saistīts ar cikliskiem faktoriem, tomēr saglabājas arī augsts strukturālā bezdarba risks. Daļai no esošiem bezdarbniekiem ilgstoši var būt problēmas atrast darbu, jo jaunās darbavietas nav tās pašas, kas tika zaudētas krīzes laikā.

Kopš 2010. gada vidus pakāpeniski palielinās arī Nodarbinātības valsts aģentūrā reģistrēto brīvo darbavietu skaits. 2014. gada novembra beigās kopumā bija reģistrētas 5,5 tūkst. vakances, kas bija par 6,9% vairāk nekā pirms gada.

Iedzīvotāju ienākumi

Krīzes laikā atalgojuma korekcija bija salīdzinoši mērena, lielāko daļu ekonomikas apjomu krituma ir kompensējis strādājošo skaita samazinājums. Stabilizējoties ekonomiskajai situācijai, kopš 2010. gada beigām ir atsācies atalgojuma pieaugums, lai arī bezdarba līmenis saglabājas samērā augstā līmenī.

Augot pieprasījumam pēc darbaspēka, vidējā bruto darba samaksa pakāpeniski palielinās. 2011. un 2012. gadā tā pieauga attiecīgi par 4,4% un 3,7%, bet 2013. gadā – par 4,6% un sasniedza 716 eiro.

Kopš 2010. gada atalgojums ir audzis gan privātajā, gan sabiedriskajā sektorā. 2013. gadā atalgojums privātajā sektorā palielinājās par 4,7%, līdzīgs pieaugums bija vērojams arī sabiedriskajā sektorā (par 4,6%). Jāatzīmē, ka sabiedriskajā sektorā 2013. gadā vidējā bruto alga joprojām bija par 5% zemāka nekā 2008. gada attiecīgajā periodā, turpretim privātajā sektorā tā pārsniedza 2008. gada līmeni par 10,7 procentiem.

Relatīvi strauji algas turpināja pieaugt arī 2014. gadā – 3. ceturksnī vidējā bruto alga palielinājās par 7,4%, salīdzinot ar 2013. gada 3. ceturksni. Augstākā darba alga saglabājās Rīgas reģionā (880 eiro), bet zemākais atalgojuma līmenis bija Latgales reģionā (531 eiro).

Atalgojums kopš 2010. gada ir pieaudzis visās tautsaimniecības pamatnozarēs. Būtiskākais atalgojuma pieaugums ir bijis finanšu pakalpojumu nozarē, nekustamo īpašumu nozarē un valsts pārvaldē. Straujākais algas pieaugums 2014. gada 3. ceturksnī, salīdzinot ar 2013. gada 3. ceturksni, bija nekustāmo īpašumu nozarē (12%) un profesionālo, zinātnisko un tehnisko pakalpojumu nozarē (10,3%).

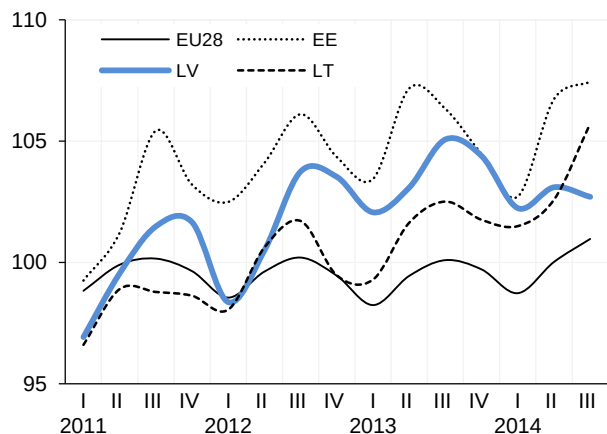
Augstākais atalgojuma līmenis saglabājās finanšu un apdrošināšanas pakalpojumu nozarē – vidēji 1 531 eiro mēnesī.

Līdz ar nominālā atalgojuma pieaugumu, pakāpeniski palielinās reālā darba alga. Periodā no 2011.-2012. gadam, pieaugot patēriņa cenām, reālās algas pieaugums bija mērens – attiecīgi 0,1% un 1,6% gadā. 2013. gadā reālais atalgojums palielinājās par 5,6%, ko pamatā noteica patēriņu cenu saglabāšanās esošajā līmenī. Vienlaikus 2014. gada 3. ceturksnī, salīdzinot ar iepriekšējā gada 3. ceturksni, reālā darba alga palielinājās par 7,8%. To pamatā noteica bruto darba samaksas straujais pieaugums, darbaspēka nodokļu samazinājums, kā arī mērenais inflācijas kāpums.

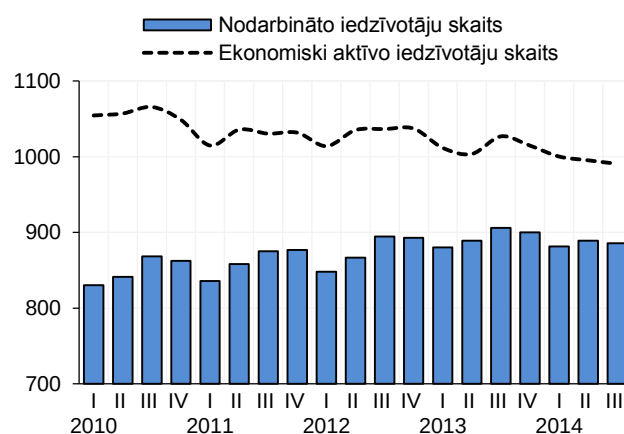
Nodaļas turpinājumā ir sniegti dati par nodarbināto skaita izmaiņām, bezdarba līmeni, brīvo darba vietu skaita izmaiņām un strādājošo mēneša vidējo bruto darba samaksu.

6.1.attēls. Nodarbinātība

Nodarbināto skaita izmaiņas pa ceturkšņiem
2010. gada 4. ceturksnis = 100

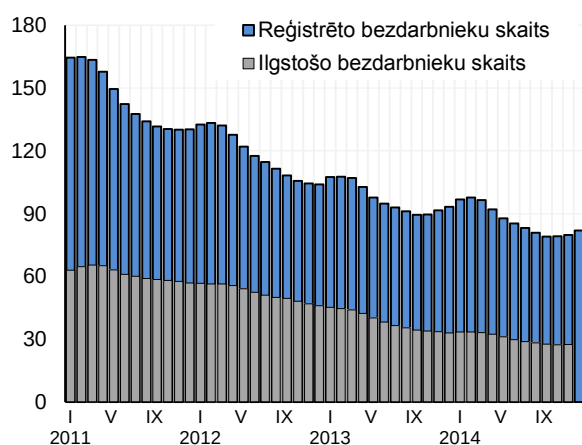

Nodarbināto un ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaits, tūkstošos, vecuma grupā 15-74 gadi

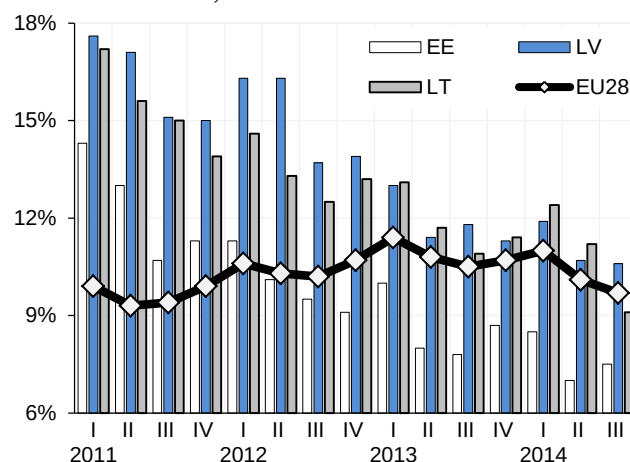

6.2.attēls. Bezdarbs

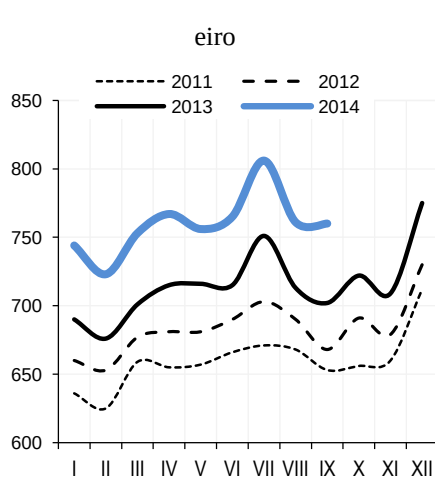
Reģistrēto bezdarbnieku skaits, tūkstošos

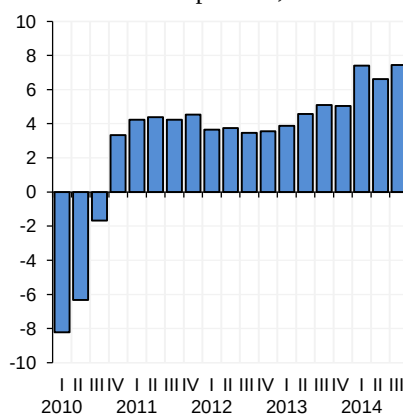
Bezdarba līmenis pēc darbaspēka apsekojumu datiem, sezonāli neizlīdzināti dati

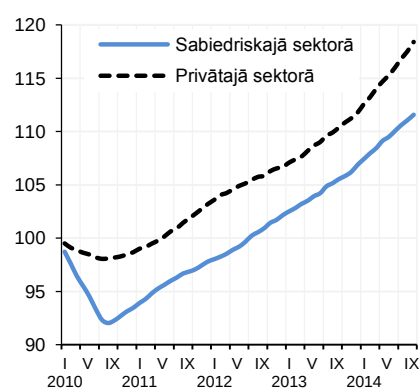
6.3.attēls. Strādājošo mēneša vidējā bruto darba samaksa

izmaiņas pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu, %

12 mēnešu slidošais vidējais indekss, 2009. gada decembris = 100

7. Cenas

Pēc krīzes izraisītās deflācijas, kad 12-mēnešu **patēriņa cenu** inflācija 2010. gada februārī pazeminājās līdz -4,2%, cenas atkal sāka pieaugt. 2011. gadā 12-mēnešu patēriņa cenu inflācija bija 4%, savukārt 2012. gadā – 1,6%. 2013. gadā, neskatoties uz salīdzinoši straujo Latvijas ekonomikas izaugsmi, patēriņa cenas kopumā saglabāja ļoti mērenu dinamiku un patēriņa cenu līmenis pat samazinājās par 0,4%. Lielākā ietekme uz patēriņa cenām 2013. gadā bija galvenokārt cenu kritumam siltumenerģijai, degvielai un pārtikai un cenu kāpumam pakalpojumiem.

Arī 2014. gadā bija vērojams ļoti mērens cenu pieaugums. 2014. gada decembrī, salīdzinot ar 2013. gada decembri, patēriņa cenu līmenis bija palielinājies tikai par 0,2 procentiem.

Lielākā palielinošā ietekme uz patēriņa cenām gada laikā bija cenu kāpumam tabakai (par 8,7%), kas saistīts ar nodokļu pieaugumu no 2014. gada sākuma, un pakalpojumiem (par 3,3%), kas kopā kopējo cenu līmeni paaugstināja par 1,1 procentpunktu. Vislielākā ietekme pakalpojumu grupā bija cenu pieaugumam ar ūdens apgādi un citiem ar mājokli saistītiem pakalpojumiem, ēdināšanas, atpūtas un kultūras, kā arī ambulatoru pacientu aprūpei.

Lielākā pazeminošā ietekme bija cenu kritumam degvielai un pārtikai. Degvielas cenas Latvijā kopš iepriekšējā gada decembra samazinājušās par 12,3%, kas kopējo patēriņa cenu līmeni samazināja par 0,8 procentpunktiem. Decembra beigās pasaules naftas cenas bija noslīdējušas līdz zemākajam līmenim pēdējo piecu ar pusi gadu laikā, pasaules naftas cenai gada laikā samazinoties par 50%. Tomēr straujāku cenu kritumu degvielai kavēja ASV dolāra kursa kāpums attiecībā pret eiro.

Pārtikai cenas gada laikā samazinājās par 0,8%, kas kopējo patēriņa cenu līmeni pazemināja par 0,2 procentpunktiem. Arī pasaules pārtikas cenas gada laikā samazinājās (par 8,5%), ko ietekmēja straujš cenu kritums piena produktiem. Pasaules cenas samazinājās visās nozīmīgākajās pārtikas produktu grupās, izņemot gaļas produktus. Latvijā vislielākā ietekme bija tieši cenu kritumam piena produktiem, cenas samazinājās arī gaļai, cukuram, dārzeņiem un kartupeļiem. Pārtikas cenu kritumu Latvijā ietekmēja arī Krievijas noteiktais embargo atsevišķiem pārtikas produktiem no 2014. gada augusta. Savukārt palielinoša ietekme pārtikas grupā bija cenu kāpumam kafijai un tējai (par 8%), ko ietekmēja straujš pasaules cenu kāpums šiem produktiem.

2013. gadā **ražotāju cenas rūpniecībā** palielinājās par 0,3%, salīdzinot ar 2012. gadu, bet ražotāju cenas apstrādes rūpniecībā bija par 1,4% augstākas nekā gadu iepriekš. Apstrādes rūpniecībā ražotāju cenas eksportētajai produkcijai šajā laikā palielinājās par 1,5%, bet vietējā tirgū realizētajai produkcijai – par 1,3 procentiem.

2014. gada novembrī, salīdzinot ar 2013. gada decembri, rūpniecības cenas palielinājās par 0,6%, bet, salīdzinot ar 2013. gada novembri, vidējais ražotāju cenu līmenis saglabājās nemainīgs. Ražotāju cenas ietekmēja Krievijas embargo pārtikas produktiem, kā arī ekonomiskā situācija ES un Krievijā, kā arī pasaules izejvielu cenu kritums. Jāatzīmē, ka 2014. gada novembrī, salīdzinot ar iepriekšējā gada

novembri, bija vērojams pasaules enerģijas un rūpniecības izejvielu straujš cenu kritums, bet lauksaimniecības cenām bija vērojams tikai neliels samazinājums.

Kopējais ražotāju cenu līmenis Latvijas apstrādes rūpniecībā 2014. gada vienpadsmit mēnešos samazinājās par 0,1%. Apstrādes rūpniecībā ražotāju cenas vietējā tirgū realizētajai produkcijai šajā laikā samazinājās par 0,6%, bet eksportētajai produkcijai pieauga par 0,1 procentu.

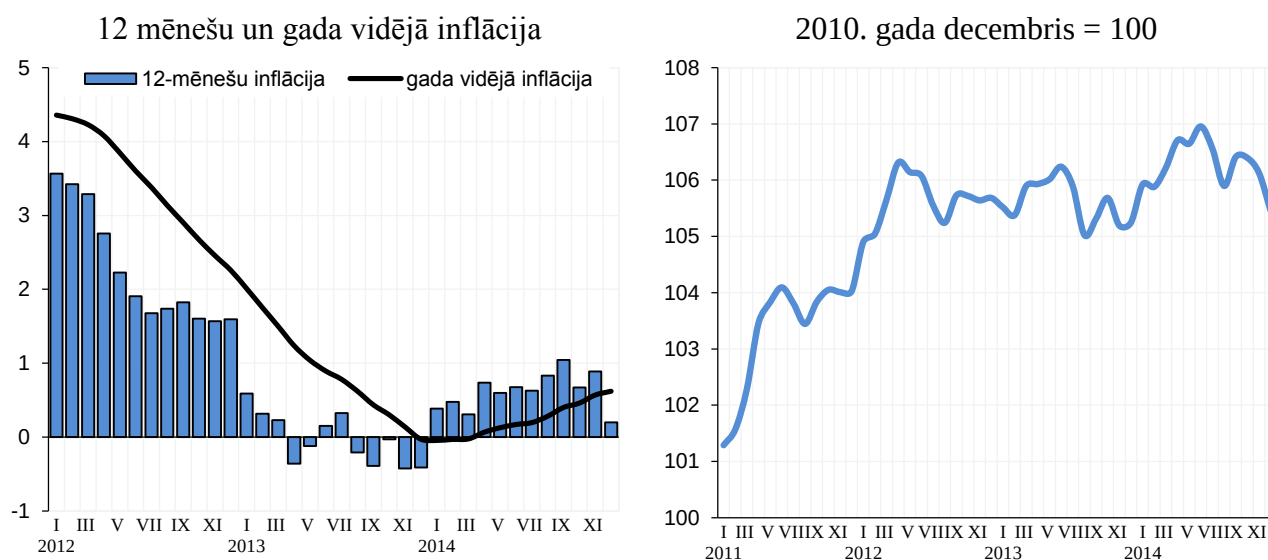
Vairāk nekā 60% no apstrādes rūpniecībā saražotās produkcijas tiek eksportēta, tādēļ apstrādes rūpniecībā kopējo ražotāju cenu dinamiku lielākā mērā ietekmē eksportētās produkcijas ražotāju cenu svārstības. Savukārt eksportētās produkcijas cenas pamatā nosaka Latvijas galveno eksportpreču, t.sk. kokmateriālu, metāla izstrādājumu un pārtikas preču cenu pieauguma apstāšanās pasaules tirgos. Savukārt vietējā tirgū realizētās produkcijas cenu kāpumu ietekmē iekšzemes pieprasījuma pieaugums.

Apstrādes rūpniecības nozaru griezumā 2014. gada vienpadsmit mēnešos ietekmīgākais ražotāju cenu pieaugums bija koksnes izstrādājumu ražošanā – par 1,7%. Ražotāju cenu pieaugumu koksnes izstrādājumu ražošanā noteica cenu kāpums gan vietējā tirgū realizētajai produkcijai, gan eksportētajai produkcijai.

Lielākā pazeminošā ietekme šī gada vienpadsmit mēnešos bija ražotāju cenu samazinājumam pārtikas produktu ražošanā – par 2,7%, ko lielā mērā ietekmēja cenu kritums tieši septembrī-novembrī. Cenas samazinājās arī datoru, elektronisko un optisko iekārtu ražošanā – par 16%. Ražotāju cenu kritumu pārtikas produktu ražošanā noteica cenu kritums gan vietējā tirgū realizētajai produkcijai, gan eksportētajai produkcijai, bet datoru, elektronisko un optisko iekārtu ražošanā – cenu kritums eksportētajai produkcijai.

Nodaļas turpinājumā ir sniegta statistiskā informācija par patēriņa un ražotāju cenu pārmaiņām.

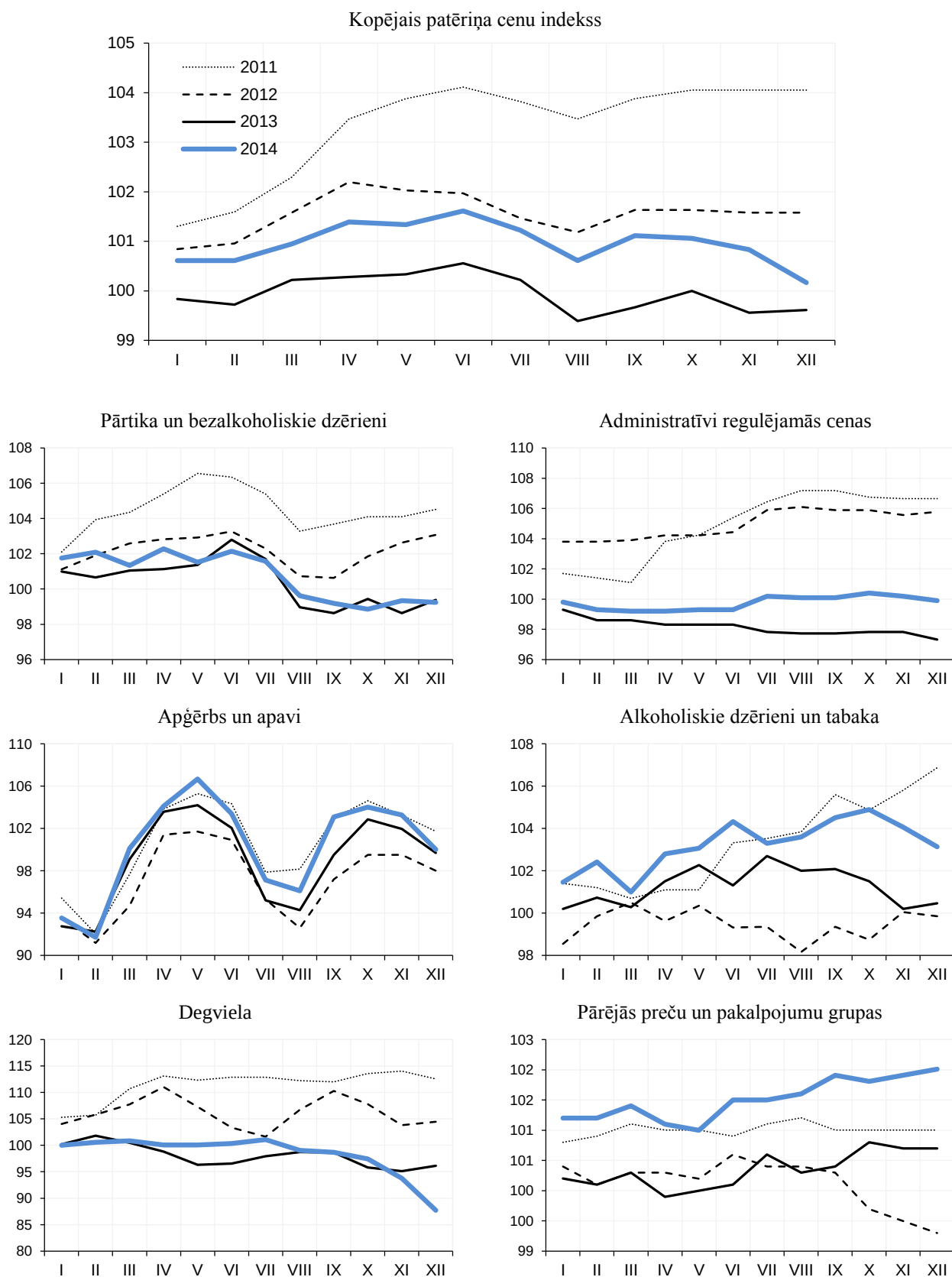
7.1.attēls. Patēriņa cenu pārmaiņas

7.1.tabula. Patēriņa cenu pārmaiņas pa mēnešiem, procentos

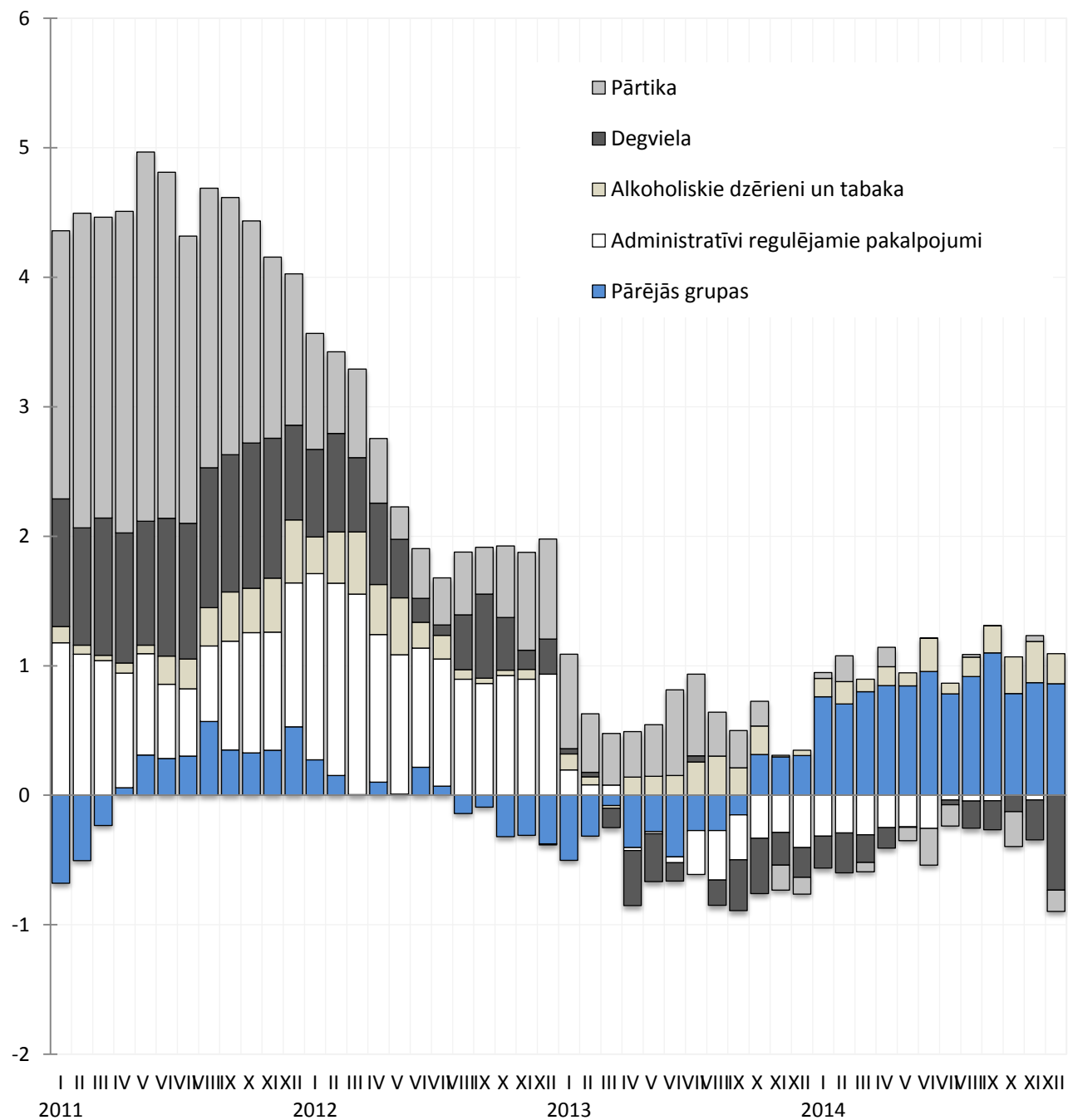
		salīdzinot ar iepriekšējo mēnesi	salīdzinot ar iepriekšējā gada attiecīgo mēnesi	vidēji gada laikā
2012	Oktobris	0,0	1,6	2,7
	Novembris	-0,1	1,6	2,5
	Decembris	0,0	1,6	2,3
	Janvāris	-0,2	0,6	2,0
	Februāris	-0,1	0,3	1,8
	Marts	0,5	0,2	1,5
2013	Aprīlis	0,0	-0,4	1,2
	Maijs	0,1	-0,1	1,0
	Jūnijs	0,2	0,2	0,9
	Jūlijs	-0,3	0,3	0,8
	Augusts	-0,8	-0,2	0,6
	Septembris	0,3	-0,4	0,4
	Oktobris	0,4	0,0	0,3
	Novembris	-0,5	-0,4	0,1
	Decembris	0,1	-0,4	0,0
	Janvāris	0,6	0,4	0,0
	Februāris	0,0	0,5	0,0
	Marts	0,3	0,3	0,0
2014	Aprīlis	0,5	0,7	0,1
	Maijs	-0,1	0,6	0,1
	Jūnijs	0,3	0,7	0,2
	Jūlijs	-0,4	0,6	0,2
	Augusts	-0,6	0,8	0,3
	Septembris	0,5	1,0	0,4
	Oktobris	0,0	0,7	0,5
	Novembris	-0,3	0,9	0,6
	Decembris	-0,6	0,2	0,6

7.2.attēls. **Patēriņa cenu indekss grupās un apakšgrupās,**
iepriekšējā gada decembris =100

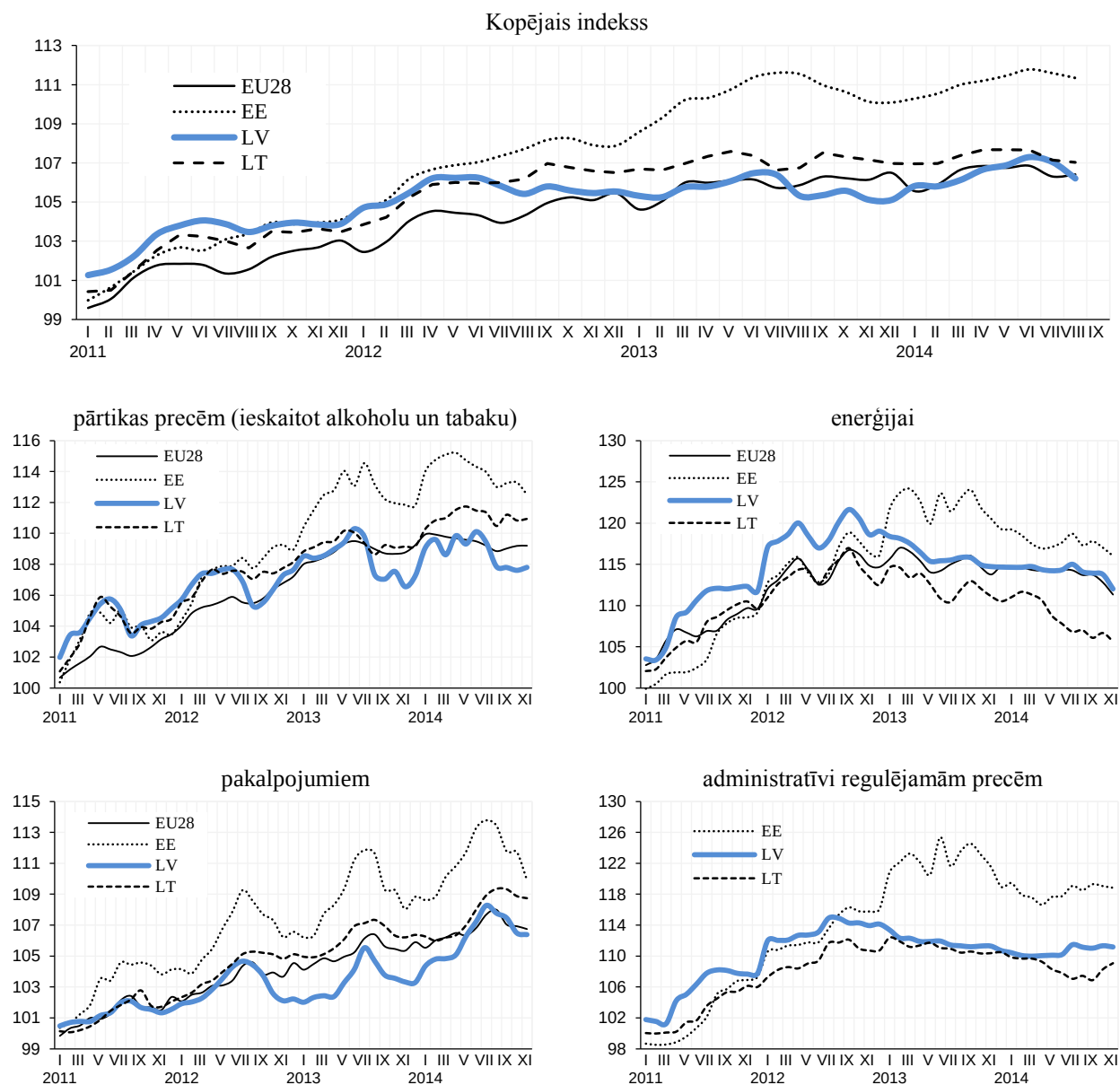

7.3.attēls. Atsevišķu preču un pakalpojumu grupu ietekme uz kopējo patēriņa cenu indeksu

12 mēnešu inflācija, procentpunkti

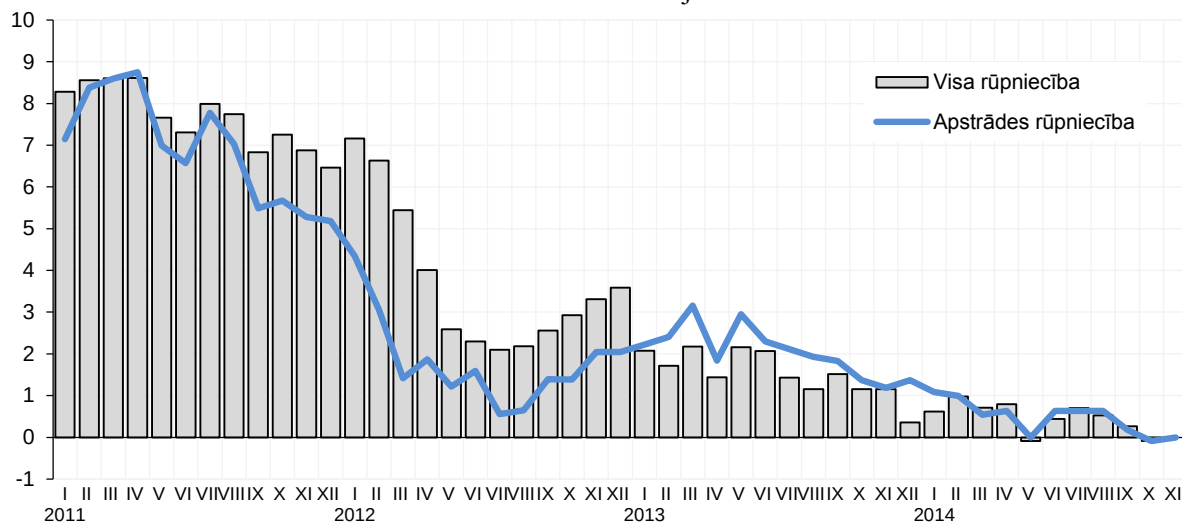

7.4.attēls. Saskaņotais patēriņa cenu indekss pa mēnešiem, 2010. gada decembris =100

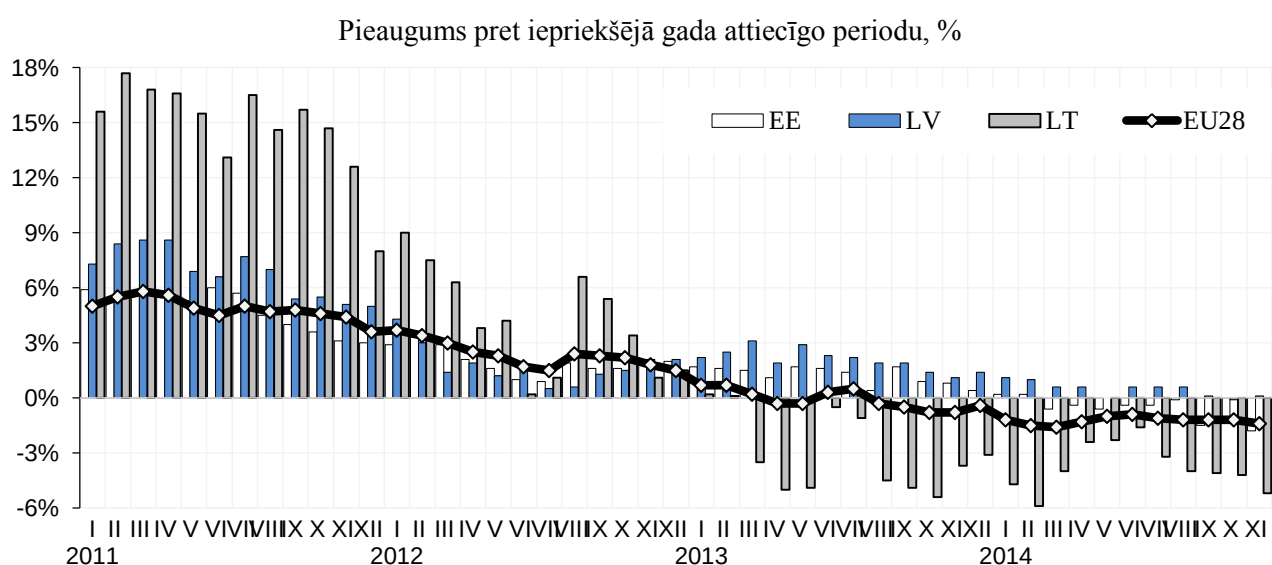
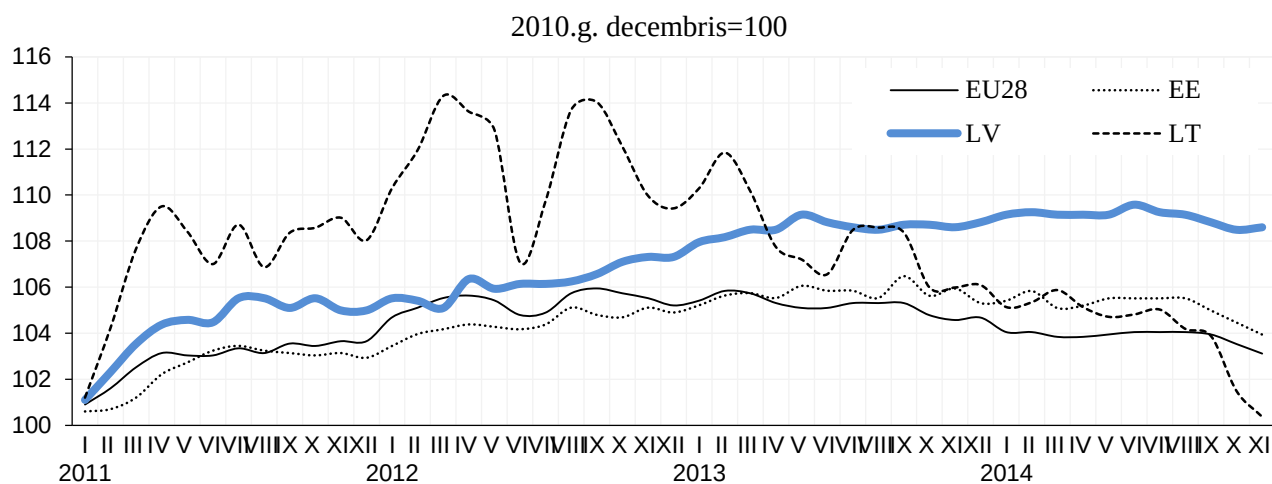

7.5.attēls. Ražotāju cenu pārmaiņas

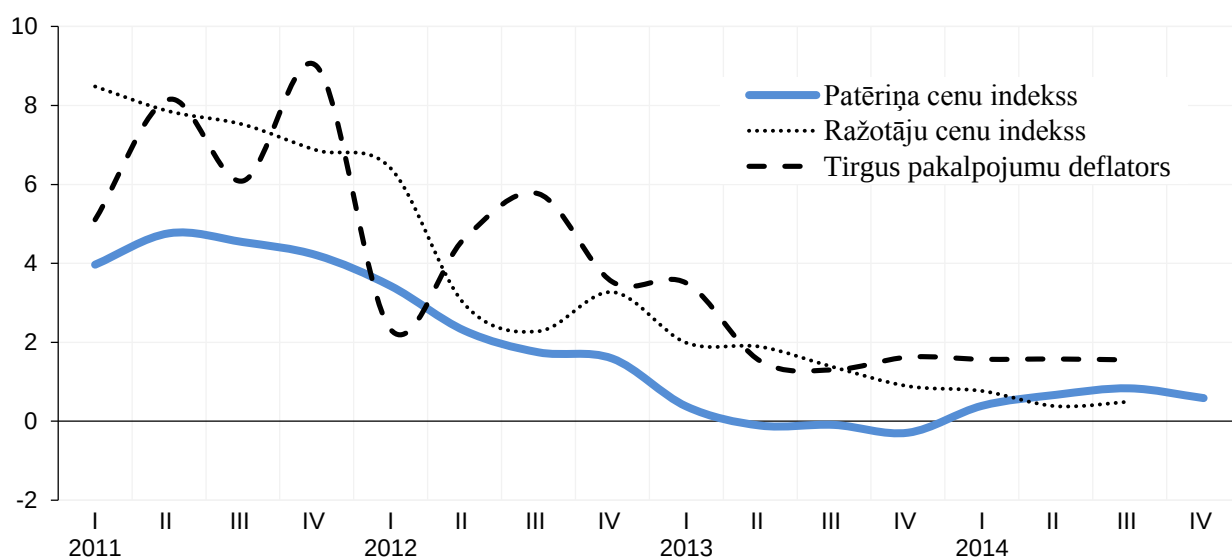
12 mēnešu inflācija

7.6.attēls. Ražotāju cenu dinamika apstrādes rūpniecībā

7.7.attēls. Patēriņa cenu, ražotāju cenu un tirgus pakalpojumu pievienotās vērtības deflatora izmaiņas, izmaiņas pret iepriekšējā gada atbilstošo ceturksni, %

8. Prognozes

Tautsaimniecības attīstība

Ņemot vērā ekonomikas attīstības tendences 2014. gada trīs ceturkšņos, kā arī aktuālākos statistikas datus par mazumtirdzniecības apgrozījumu, apstrādes rūpniecības izlaide, ārējo tirdzniecību, transporta nozares darbības rādītājiem, kā arī konjunktūras apsekojumiem, sagaidāms, ka Latvijas ekonomikas izaugsme aizvadītajā gadā kopumā būs sasniegusi 2,3 procentus.

Turpmākā Latvijas tautsaimniecības attīstība joprojām būs cieši saistīta ar eksporta iespējām, tāpēc lielākais Latvijas izaugsmes risks ir saistīts ar globālās ekonomikas attīstību.

Preču un pakalpojumu eksporta apjomi 2015. gadā būs tuvi 2014. gada līmenim. Eksporta pieaugumu vismaz gada pirmajā pusē ietekmēs Krievijas noteiktie pārtikas importa ierobežojumi. Vēl nozīmīgāku ietekmi uz Latvijas eksporta iespējām atstās faktori, kas saistīti ar Krievijas ekonomikas problēmām – valūtas kursa krišanās, reģiona uzticības zaudēšana investoru acīs, pieprasījuma vājināšanās. Jaunākās starptautisko institūciju prognozes liecina, ka 2015. gadā Krievijas ekonomikā gaidāma lejupslīde. Tas savukārt negatīvi ietekmēs arī ES valstu izaugsmes tempus. Latvijā uz ES valstīm eksportē vairāk nekā 70% no visa eksporta, līdz ar to vājāks pieprasījums šajos tirgos visticamāk piebremzēs Latvijas eksporta pieaugumu. Jāņem vērā, ka arī pēc krīzes iegūtās konkurētspējas priekšrocības, kas balstījās uz darbaspēka izmaksu samazinājumu, pakāpeniski tiek zaudētas. Līdz ar to mazinoties pieprasījumam ārējos tirgos izšķiroša nozīme ir jaunu konkurētspējas priekšrocību atrašanai, piemēram palielinot produktivitāti.

8.1.tabula. **IKP dinamika**, % pret iepriekšējo gadu

	2011	2012	2013	2014p	2015p
IKP no izlietojuma puses	5,0	4,8	4,2	2,3	2,0
Privātais patēriņš	2,9	3,0	6,2	2,4	2,2
Valsts patēriņš	3,1	0,4	2,9	2,8	2,0
Kopējā pamatkapitāla veidošana	24,2	14,5	-5,2	0,7	0,2
Eksports	12,0	9,8	1,5	1,2	-0,6
Imports	22,0	5,4	0,3	-0,2	-1,0
IKP pa nozarēm	5,0	4,8	4,2	2,3	2,0
Lauksaimniecība, mežsaimniecība	-1,8	7,5	-0,4	0,2	0,1
Apstrādes rūpniecība	4,0	4,6	0,0	-0,3	0,5
Pārējā rūpniecība	-5,2	-5,5	-3,3	-3,8	2,8
Būvniecība	27,1	14,5	7,5	7,7	-2,5
Tirdzniecība, izmitināšana	4,1	1,7	4,8	2,3	2,7
Transports un uzglabāšana	18,5	6,9	1,6	3,0	-0,3
Citi komercpakalpojumi	6,2	5,2	6,0	1,7	2,9
Sabiedriskie pakalpojumi	3,1	0,1	3,8	3,2	3,7

p – Ekonomikas ministrijas prognoze

Ņemot vērā lēno eksporta dinamiku, līdzīgi, kā tas bija vērojams iepriekšējos divos gados, lielāks devums izaugsmē būs privātajam patēriņam. Privātais patēriņš

šogad varētu pieaugt līdzīgos tempos kā 2014. gadā. Privātā patēriņa dinamiku pamatā noteiks darba samaksas kāpums, bet nodarbinātības pieaugums būs lēns. Investīcijas 2015. gadā joprojām ietekmēs uzņēmēju nogaidošais noskaņojums attiecībā uz nākotnes perspektīvām, kā arī komercbanku piesardzīgā kreditēšanas politika.

Privātais patēriņš sekmēs izaugsmi uz iekšējo tirgu orientētās pakalpojumu nozarēs – komercpakalpojumos un tirdzniecībā. 2015. gadā izaugsme saglabāsies būvniecības nozarē, vienlaikus pieauguma tempi būs lēnāki nekā iepriekšējos gados.

Lai arī apstrādes rūpniecības attīstība būs cieši saistīta ar eksporta iespējām, sagaidāms, ka kopumā nozarē šis gads būs veiksmīgāks nekā 2014. gads. Apakšnozarēs, kur jau līdz šim ražošanas apjomi stabili auga, piemēram, kokapstrādē, elektrisko un optisko iekārtu ražošanā izaugsme turpināsies. Jaunais īpašnieks AS "KVV Liepājas metalurģis" ir pārņēmis maksātnespējīgās kompānijas aktīvus un 2015. gadā plāno atsākt darbību. Tas pozitīvi ietekmēs gan metālapstrādes nozares, gan kopējo apstrādes rūpniecības izlaidi. Vienlaikus jāatzīmē, ka darbības atsākšana būs pakāpeniska un lieli ražošanas apjomi vismaz šī gada pirmajā pusē nav gaidāmi.

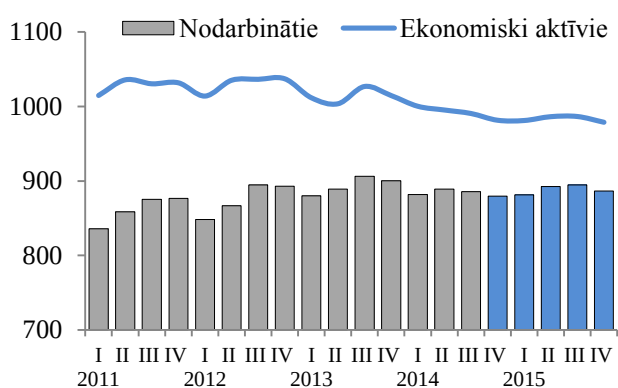
Ekonomikas ministrija prognozē, ka kopumā 2015. gadā IKP pieaugums var sasniegt 2 procentus.

Darba tirgus

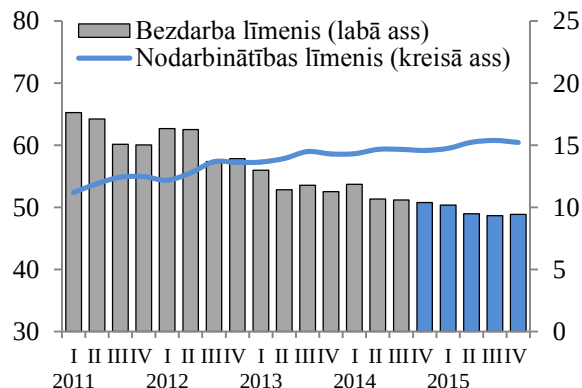
Situācija darba tirgū turpinās uzlaboties, vienlaikus uzlabojumi kļūs arvien mērenāki, ko ietekmēs gan augstāks bāzes efekts darba tirgū, gan izaugsmes tempu palēnināšanās. Turklāt situāciju arvien vairāk ietekmēs negatīvās demogrāfijas tendences, kas iezīmēsies ne tikai darba tirgus rādītājos, bet arī darbaspēka pieejamībā.

8.1.attēls. Darba tirgus attīstības tendences

Nodarbināto un ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaits (vecuma grupā 15-74 gadi, tūkst. cilvēku)

Bezdarba un nodarbinātības līmenis (vecuma grupā 15-74 gadi, procentos)

* Sākot ar 2014. gadu ir veiktas izmaiņas darbaspēka apsekojuma metodoloģijā. Ceturkšņa datu vispārīnāšanai tiek izmantots ceturkšņa vidējais privātajās mājāsaimniecībās dzīvojošo iedzīvotāju skaits (iepriekš - iedzīvotāju skaits gada sākumā). Līdz 2014. gada 3. ceturksnim atspoguļoti faktiskie dati.

Kopumā 2014. gadā bezdarba līmenis, salīdzinot ar 2013. gadu, varētu būt sarucis par 1 procentpunktu – līdz 10,9%. Vienlaikus nodarbinātības līmenis pieaudzis līdz 59,1% (vecuma grupā 15-74 gadi). Nodarbināto skaits 2014. gadā vidēji veidojis 884 tūkstošus.

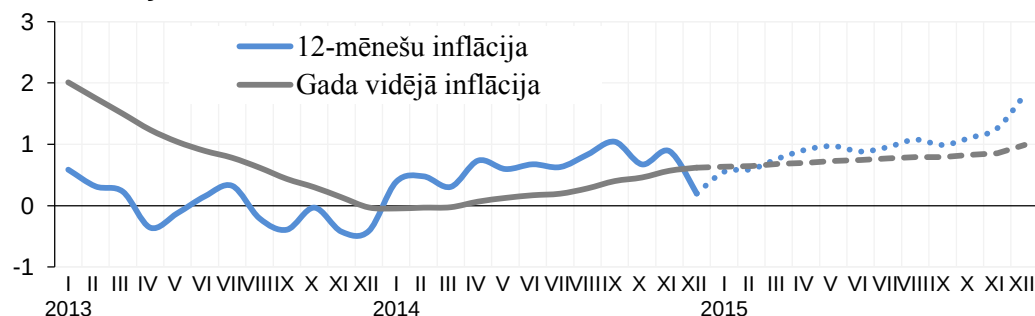
2015. gadā turpinās samazināties bezdarbs un pieaugt nodarbinātība. Bezdarba līmenis pietuvosies 9,6%, bet nodarbinātības līmenis varētu sasniegt 60,3%. Vienlaikus sagaidāms lēns nodarbināto skaita pieaugums – nodarbināto skaits varētu palielināties vien par 0,5%, jeb 4,8 tūkstošiem, salīdzinot ar 2014. gadu. Kopumā nodarbināto skaits 2015. gadā varētu sasniegt 889 tūkstošus.

Tuvākajos gados būtiskākais darbaspēka pieprasījuma pieaugums sagaidāms uz iekšzemes pieprasījumu vērstajās nozarēs – komercpakalpojumu sektorā un tirdzniecībā.

Cenas

2015. gadā vidējais patēriņa cenu līmenis būs augstāks nekā 2014. gadā. To ietekmēs dažādi piedāvājuma puses faktori (piemēram, spiedienu uz patēriņa cenām radīs arī elektroenerģijas tirgus atvēršana no 2015. gada 1. janvāra). Vienlaikus inflācija būs cieši saistīta ar ārējiem faktoriem – naftas un pārtikas cenu dinamiku pasaulē.

8.2.attēls. Patēriņa cenu tendences

Ekonomikas ministrija prognozē, ka kopumā 2015. gadā sagaidāma mērena inflācija un gada vidējā inflācija var būt ap 1% pie nosacījuma, ja pasaules pārtikas un naftas produktu cenas saglabās mērenu dinamiku un nav sagaidāms to straujš pieaugums.

Ekonomikas ministre

D.Reizniece-Ozola

Vīza: Valsts sekretāra pienākumu izpildītāja
Stratēģiskās plānošanas un resursu vadības
departamenta direktore

V.Feodorova

20.01.2015. 14:27

11172

Jānis Salmiņš

Janis.Salmins@em.gov.lv, 67013112